April 2023 | **Številka 1** | Glasilo koncerna ETI | letnik XLII | ISSN 1580-4879

ETI UTRIP

DIGITALNA TRANSFORMACIJA SKUPINE ETI

- Nova podoba ETI-ja na spletu
- Naše komponente v vetrnih turbinah
- Trajnostnost
- ETI-jevo prvo električno službeno vozilo

ISO 9001 BUREAU VERITAS Certification
ISO 14001 BUREAU VERITAS Certification
IATF 16949 BUREAU VERITAS Certification

Pred vami je prva številka Utripa, narejena v skladu z novo grafično podobo naše blagovne znamke, na katero smo izredno ponosni. Največja zahvala gre oblikovalski ekipi Grafexa, ki je postavila nov, resnično svež in privlačen dizajn in pa seveda avtorjem, ki so poskrbeli za zanimive in raznolike vsebine. V tej številki si tako lahko preberete, kako se odvija eden naših najpomembnejših strateških projektov – digitalna transformacija podjetja, kako poteka razvoj našega prvega pametnega talilnega vložka ter kako smo se v ETI-ju podali na pot proti trajnostnosti. Za naše zaposlene smo obrazložili novi elektronski sistem za izdajo bolniških listov, pa tudi naš lastni novi digitalni osebni kadrovski predal, ki smo ga uvedli v kadrovski službi. Naša služba za informatiko je ponovno pripravila nabor nasvetov za varnost na spletu ter učinkovito rabo različnih digitalnih orodij. Prosti čas pa smo tokrat poleg pohodništva namenili tudi kolesarjenju, popotovanjem in knjigam. Vabljeni k branju!

V imenu uredniškega odbora, Sabina Pešec

Kazalo

Digitalna transformacija skupine ETI ... 3
Oblikovanja pametne tovarne na Industriji 4.0 – OPTI 4.0 ... 4
Nova podoba ETI-ja na spletu ... 6
Zasavc leta 2019 je Tomaž Berginc ... 8
Največje razlike med ETI-jem in konkurenco pri prodajnem osebju, sledi marketing ... 9
Letno poročilo inovacijske dejavnosti za 2022 ... 10
Komponente iz tehnične keramike v vetrnih turbinah ... 12
Pameten talilni vložek NH MET-COM ... 14
NOVI fotovoltaični podstavki za varovalke EFH 10/14 x 85 in EFH 10/14 x 85 T (Tandem) ... 15
Trajnostnost – trend ali resna zaveza? ... 17
Delodajalčeva blagovna znamka podjetja ETI ... 18
Osebni kadrovski predal ... 18
Zakaj delodajalca zanima, ali sem »na bolniški«? ... 19
Informativni dnevi ... 21
Ali v ETI-ju jemo dobro? ... 22
SINDIKAT SKEI ETI ... 23
V ETIJU smo dobili prvo električno službeno vozilo ... 24
Poenotenje procesov v skupini ETI ... 26
Varnost informacijskih tehnologij: IAA - Identifikacija – Avtentikacija - Avtorizacija ... 27
Triki za uporabo aplikacij – Oracle Analytics Answers ... 29
Microsoft Excel – funkcija TOCOL ... 30
REWO v logistiki ... 32
Planica, Špik ... 33
Pohodi ... 34
Eti pohodniki smo 26.12.2022 zaključili leto s pohodom po Posavskem hribovju ... 35
Z Goričkega v Piran ... 37
URŠA FERJANČIČ, nevroekonomistka ... 39
Smučarski tečaj 2023 ... 42
Izgradnja lovskega bivaka v Grobovšci ... 43
V iskanju severnega sija ... 44
Beremo skupaj ... 46
JUBILANTI in UPOKOJENCI ETI in ETI PROPLAST v letu 2022 ... 47
Službo vzdrževanja in energetike zapustili kar trije sodelavci ... 48
Ivo Žavbi ... 48
Od januarja do marca 2023 so se še upokojili ... 49
Nagradna križanka ... 51

Časopis Utrip izdaja ETI, d.o.o. Izlake
Časopis izhaja četrtletno
Uredniški odbor: Matija Strehar, Jani Braune, Polona Škrinjar, Jernej Kovačič, Rosita Razpotnik, Tone Starc
Urednica: Sabina Pešec
Oblikovanje in tisk: grafex

MIX Papir iz odgovornih virov FSC® C122860

Iztok Vozelj

Digitalna transformacija skupine ETI

Definicija digitalne transformacije podjetja je **proces uvajanja digitalnih tehnologij** in rešitev v poslovanje podjetja z namenom izboljšanja poslovnih procesov, izdelkov in storitev ter povečanja učinkovitosti in produktivnosti. To lahko vključuje uvajanje novih digitalnih orodij in platform, spletnih portalov in aplikacij, analitiko podatkov, umetno inteligenco, internetne stvari in druge tehnologije. Seveda pa to ni dovolj, vključuje namreč tudi **spremembe v organizacijski kulturi**, poslovnih modelih in procesih ter **učenju in razvoju zaposlenih**, saj morajo zaposleni pridobiti **nova znanja in veščine** za učinkovito uporabo digitalnih tehnologij v poslovnem okolju. Poleg tega je pomembno, da se digitalna transformacija izvaja **celovito in sistematično**, tako da se zagotovi celovita **integracija digitalnih tehnologij** v poslovne procese.

Podjetju prinese številne koristi, kot so: znižanje stroškov, povečanje učinkovitosti in produktivnosti, izboljšanje zadovoljstva strank, povečanje konkurenčnosti in večja prilagodljivost na spremembe v poslovnem okolju. Kljub temu pa se morajo podjetja zavedati tudi potencialnih izzivov, kot so: varnostne grožnje, težave pri implementaciji novih tehnologij in potrebe po nenehnem posodabljanju znanj in veščin zaposlenih.

In prav angažiranost zaposlenih je nujna, da digitalna transformacija uspe. Sama tehnologija brez usposobljenih in kompetentnih zaposlenih ni vredna nič. Morata se namreč dopolnjevati, kajti le to lahko vodi do boljših rezultatov in učinkovitejšega dela.

Ravno s tem namenom se je skupaj z vsemi službami in področjem za kadrovske in splošne zadeve oblikovala **matrika digitalnih znanj** po posameznih delovnih mestih v režijskih službah. Na podlagi te matrike so se oblikovale matrike usposobljenosti, ki poleg digitalnih znanj vsebujejo tudi strokovna znanja. Vodje skupaj s kadrovsko službo ocenjujejo razvitost posameznih znanj. Ta specifična digitalna pismenost in pred časom opravljena analiza splošne digitalne pismenosti bosta služili kot osnova za oblikovanje plana izobraževanja in usposabljanja ter seznanjanja z novimi orodji in tehnologijami.

Omenili smo varnost – tudi na tem področju se je v PIT

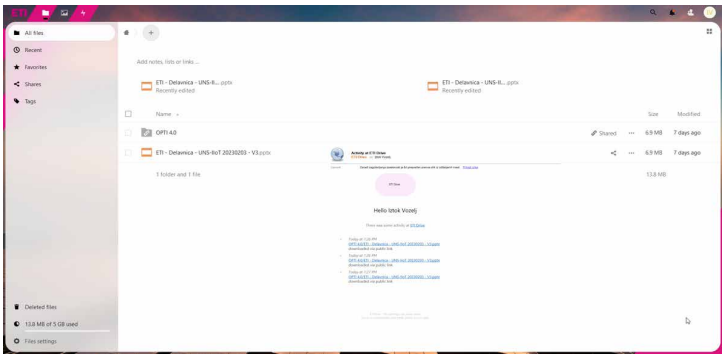

(področju za informacijsko tehnologijo) začelo testiranje t. i. **Wallix PAM** – Privileged Access Management (upravljanje privilegiranega dostopa). Orodje omogoča centralizirano upravljanje uporabniških pravic in dostopov do različnih sistemov, aplikacij in podatkov. Namenjeno je zagotavljanju varnosti in nadzora nad privilegiranim dostopom do občutljivih podatkov in sistemov v podjetjih.

Poleg tega se je v PIT vzpostavilo testno okolje za deljenje datotek, **»ETI drive«**, ki je testno dostopno na https://drive.eti.si in uporabniku omogoča deljenje posameznih dokumentov, prezentacij, preglednic itd. znotraj in zunaj podjetja. Orodje bo nadomestilo izmenjavo podatkov na USB-ključkih, saj je ravno uporaba slednjih velika varnostna grožnja. Cilj je, da se vsakršna USB-vrata na računalnikih onemogočijo oziroma ostanejo omogočena za točno določene naprave in da se deljenje prestavi na ETI drive.

Velik zalogaj, ki smo se ga lotili, je prenova obstoječega

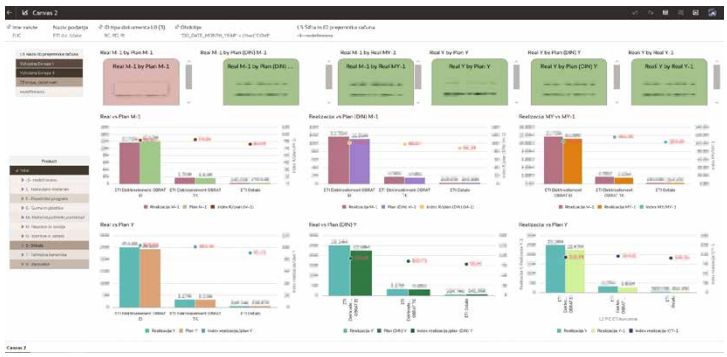

PIM – Product Information Management (upravljanje podatkov o izdelkih). Nanaša se na procese upravljanja in vzdrževanja podatkov o izdelkih, vključno z opisom, cenami, fotografijami, tehničnimi karakteristikami, certifikati in drugimi atributi, ki jih potrebujemo tako mi kot tudi naši partnerji (kupci, dobavitelji). Bistvo in eden od glavnih ciljev je, da skupaj z ekipo ETI Polama uskladimo potrebe in predvsem izboljšamo uporabniško izkušnjo (angl. user experience) pri sami uporabi. Uporaba aplikacije mora biti v prvi vrsti intuitivna in uporabniku prijazna.

Uporabniku pa želimo približati tudi uporabo sistema za poslovno obveščanje in možnosti, ki jih ponujajo nove funkcionalnosti orodja. Testno smo začeli z izdelavo t. i. **»Story telling«** poročil (pripovedovanje zgodb). V praksi to pomeni, da poročila, sestavljena iz suhih dejstev in številk, zamenjajo poročila, ki temeljijo na zgodbah in pripovedih, ki pomagajo pri razumevanju in zapomnitvi informacij.

Rešitve, ki jih uvajamo v skupino, so izbrane ali razvite z namenom uporabe v celotni skupini. S tem konsolidiramo različna orodja in jih tako poenotimo, poleg tega pa znižamo tudi stroške dolgoročnega vzdrževanja. Poslovni procesi v skupini ETI so tako veliko bolj transparentni in obvladljivi in zato v primeru težav na odpremnem delu skladišča na lokaciji ETI Polam lahko preprosto priskoči na pomoč nekdo iz našega skladišča. In ko smo ravno pri poenotenju procesov – novi (prenovljeni) logistični postopek smo v letošnjem februarju uspešno uvedli tudi na lokaciji hčerinskega podjetja v Nemčiji.

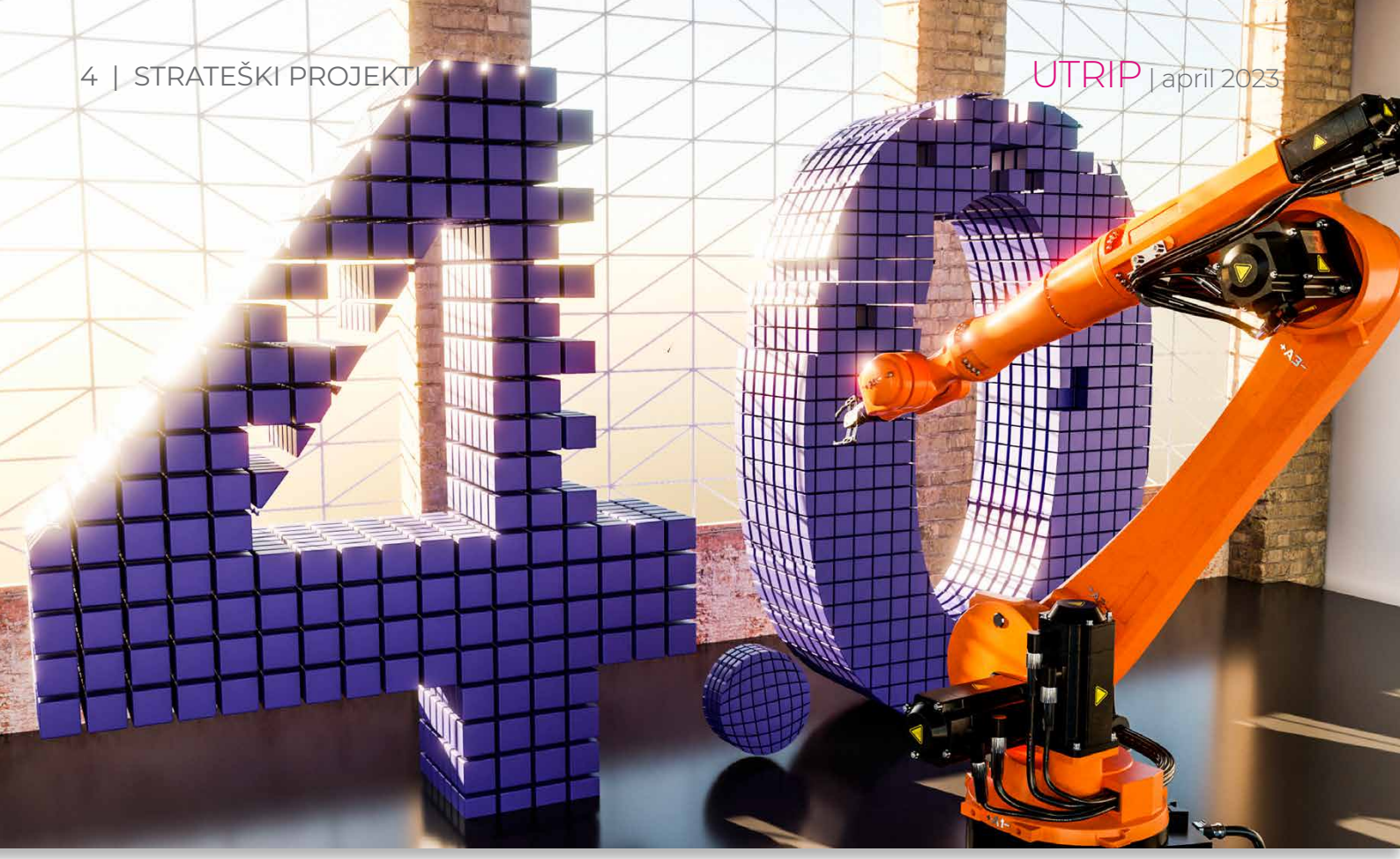

Iztok Vozelj

Oblikovanja pametne tovarne na Industriji 4.0 – OPTI 4.0

V prejšnji številki Utripa smo vam predstavili partnerje, s katerimi sodelujemo v konzorciju, v katerem smo si zadali uresničitev projekta z namenom postaviti temelje za oblikovanje t. i. pametne tovarne. Da pa bi sledili temu cilju, smo si že na začetku vzeli čas za to, da smo preučili obstoječe stanje in si začrtali rešitve, kjer bi nam konzorcijski partnerji lahko priskočili na pomoč in bi tako dosegli skupni sinergijski učinek.

Na določenih področjih še nismo enotni, katero tehnologijo bi izbrali, tako da še vedno testiramo različne možnosti uporabe predvsem z manjšimi pilotnimi projekti. Na tak način želimo dokončno razjasniti, ali je uporabljeno orodje ali rešitev primerno/-a ali ne. Vseeno je bolje, da se nekaj pred dokončno uporabo preveri, četudi se potem rešitev zavrže in ne pride do produkcijske uporabe. Tudi na tak način namreč pridobivamo nova znanja ali izkušnje.

Nove rešitve se že aktivno testirajo in pripravljajo za širšo uporabo. Eno od takšnih orodij je tudi modularna rešitev **Solaria**, ki smo jo v prvem koraku uporabili za digitalizacijo personalnih map vseh zaposlenih. S tem bo vsak zaposleni imel možnost dostopa do svoje kadrovske mape in posameznih obvestil (mesečna plačilna lista, obvestilo o dopustu, razni aneksi ipd.) v elektronski obliki. Z brezpapirnim poslovanjem pa bo na tak način vsak prispeval tudi k zmanjšanju porabe papirja (ogljičnega odtisa).

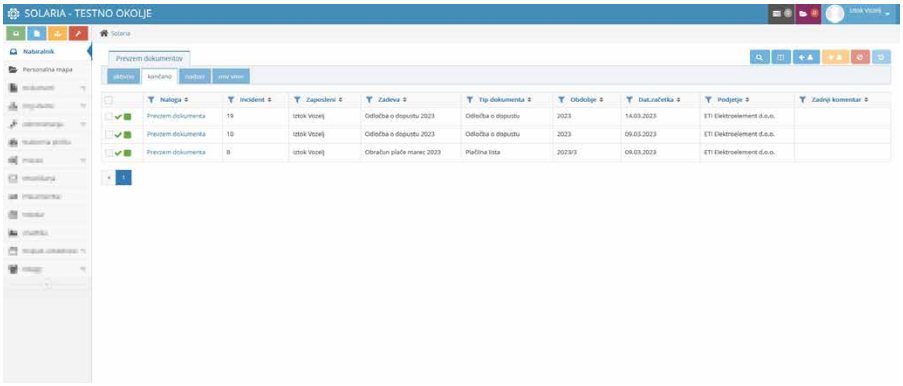

Že prej smo omenjali pilotske projekte. Glavni projekt, ki smo se ga lotili, je izdelava digitalnega dvojčka na liniji NV 1,2C. Pri tem projektu se testirata tudi dve možni tehnologiji

povezovanja (zajemanja) podatkov – iz strojev v bazo podatkov in iz tega v različne sisteme. Eden od ciljnih sistemov, ki ga uvrščamo v digitalno hrbtenico podjetja ETI, je že omenjeni MES – Manufacture Execution System (sistem za izvajanje proizvodnje).

V strategiji smo zapisali, da je eden glavnih ciljev prav tako izboljšanje kupčevega popotovanja oziroma uporabniške izkušnje. Aktivnosti povezovanja kupčevih potreb in pri tem preverjanje novih načinov pridobivanja podatkov (API, web servisi ipd.) se kažejo predvsem v sklopu projektov pod imenom **eCommerce** (elektronsko poslovanje). Tukaj kolegi v marketingu, prodaji, področju za informatiko in tehnologijo ter zunanji svetovalci delajo na razvoju primernega načina oskrbovanja kupcev. Elektronsko poslovanje je postalo zelo pomemben del globalnega gospodarstva, saj podjetjem omogoča, da dosežejo nove stranke in razširijo svojo prisotnost na trgu, hkrati pa jim nudi lažje in priročnejše nakupovanje. To vsi občutimo že v vsakdanjem življenju. Lažje je, če si npr. naročimo nove hlače, pulover, majico ipd. kar po spletu, plačamo in – če nismo zadovoljni – brezplačno pošljemo nazaj in na račun avtomatsko dobimo vračilo kupnine.

Na določenih področjih se iščejo in uvajajo optimizacije v obstoječem ERP-sistemu Infor in sistemu za poslovno obveščanje. Tukaj nam pri testiranju predlaganih rešitev priskočijo na pomoč zunanji izvajalci in nas s svojimi nasveti (predlogi) usmerjajo v pravo smer. Ne nazadnje se srečujejo z različnimi industrijami in velikokrat se je rešitev, ki jo uporablja npr. trgovsko podjetje, izkazala kot primerna tudi za posamezni proces znotraj našega podjetja. Trenutno se testira model umetne inteligence, ki je bil dejansko razvit za napovedovanje prodaje v trgovskem podjetju. Zdaj ga, z manjšimi modifikacijami, poskušamo uporabiti za analizo naših podatkov. Če se izkaže za učinkovitega, ga bomo lahko vključili v obstoječi sistem poslovnega obveščanja in predikativnega napovedovanja.

S partnerjem **Viar** smo po začetnih usklajevanjih in vključevanju zunanjih svetovalcev na področju upravljanja kadrov začeli z razvojem t. i. **eLearning** (eIzobraževanje) rešitve. Ta predstavlja proces izobraževanja, ki se izvaja prek elektronskih medijev in tehnologij, kot so: računalniški programi, internet, mobilni telefoni, tablični računalniki, spletni seminarji, virtualni seminarji itd. S tem si bomo odprli vrata k razvoju novih načinov poučevanja in učenja, ki temeljijo na uporabi novih tehnologij, kot so virtualna in obogatena resničnost ter umetna inteligenca. Orodje bo primerno tako za interno uporabo, tj. naše zaposlene, kot tudi za eksterno uporabo, npr. tečaji za rokovanje z našimi izdelki za inštalaterje ipd.

S partnerjem **Inova IT** se poleg že omenjenih projektov v prejšnji številki Utripa pogovarjamo o izdelavi **ETI Cloud programske rešitve**. Ta bi najprej zbirala in prikazovala podatke za **ETI-jeve smart (pametne) rešitve** vgrajene v NV-varovalke, kasneje pa bi se njena uporaba razširila tudi na ostale izdelke. S tem bo uporabnik v prvem koraku (v industriji) dostopal do posameznih informacij o delovanju varovalke, tokov ipd. na uporabniku prijazen in intuitiven način.

Izveden je bil nakup posameznih namenskih programskih orodij, ki so se začela uporabljati v oddelku za obvladovanje kakovosti ter raziskave in razvoj. Z njihovo uporabo bomo še hitreje razvijali nove rešitve (izdelke) oziroma iskali rezerve pri obstoječih in tako hitreje odgovarjali na izzive poslovnega sveta, zaradi česar bomo v koraku s konkurenco ali pa na določenih segmentih postali celo t. i. trendsetter. To pa lahko vodi k razvoju novih trgov in ustvarjanju konkurenčne prednosti, saj nas bodo drugi posnemali, da bi sledili spremembam na trgu.

V sredini marca je na ETI-ju potekala **tiskovna konferenca**, na kateri smo skupaj z obema partnerjema **projekt OPTI 4.0** predstavili tudi širši javnosti. Želimo, kot že omenjeno, da se digitalizacija najprej dotakne slehernega zaposlenega. Ravno s tem namenom vas redno informiramo o samem poteku in novih rešitvah.

Prav vsak od zaposlenih ima možnost na preprost način sodelovati v inovacijskem procesu ETI-ja, in sicer tako, da s pametnim telefonom preberete QR-kodo, ki jo najdete na različnih lokacijah podjetja, in podate svoj predlog. Vabimo vas k sodelovanju, še zlasti če vidite prostor za izboljšavo procesa, uporabo drugačnega orodja/tehnologije ali pa bi radi zgolj opozorili na nepravilnost v obstoječem procesu.

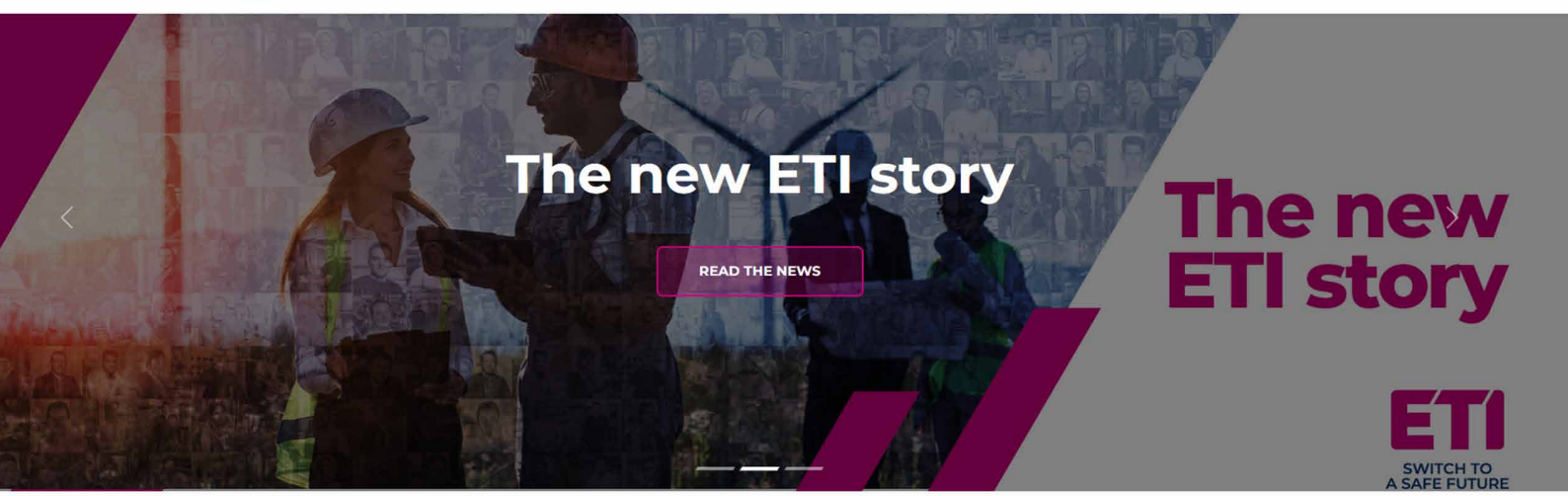

mag. Sabina Pešec

Nova podoba ETI-ja na spletu

V začetku letošnjega leta smo v skladu s pravili nove blagovne znamke ETI prenovili tudi naše spletne strani. Seveda pa prenova ni bila le kozmetična, ampak smo izvedli tudi tehnično nadgradnjo, tako da je naša spletna stran postavljena v skladu z najnovejšo spletno tehnologijo in popolnoma prilagojena vsem velikostim zaslona. Največje prenove je bila deležna vstopna stran, pripravili pa smo tudi popolnoma novo spletno predstavitev izdelka. V tem trenutku sta v novi podobi angleška in slovenska spletna stran, prenova še ostalih jezikov pa bo predvidoma zaključena do julija letos.

Pri vizualni prenovi spletnih strani smo sledili dvema smernicama. Prva je bila čist in minimalističen dizajn ter popolna prilagodljivost na vse velikosti zaslona (t.i. »responsive design«), druga pa je bila poudarek na vsebinskem marketingu. Namreč, če smo do še nekaj let nazaj gradili predvsem na bazi podatkov o izdelkih, smo v zadnjih letih naredili korak naprej in začeli te podatke tudi umeščati v kontekst. To v praksi pomeni objavo različnih spletnih vsebin, ki uporabniku razlagajo, pojasnjujejo in drugače pomagajo pri uporabi naših izdelkov ali poglabljanju znanja o področju električne zaščite na splošno. Priprava takšnih vsebin je precej zahtevna, saj se moramo zavedati, da imajo naši uporabniki različne nivoje znanja in večina ne bo razumela visoko strokovnih besedil, kakršnih smo bili navajeni do sedaj.
V marketingu smo zato vzpostavili vrsto različnih blog zapisov, od predstavitve naših aktualnih referenčnih objektov, zapisov, namenjenih projektantom, do prikaza novosti v proizvodnji, to pa nadgrajujemo tudi z redno pripravo različnih video vsebin na našem YouTube kanalu. Seveda pa je naš sistem priprave vsebin, ki bo omogočal pripravo vsebin za različne profile uporabnikov, še v procesu vzpostavljanja, pogovarjamo se tudi z zunanjimi avtorji, hkrati pa **vabimo k sodelovanju vse naše zaposlene, ki imate veselje s pisanjem, radi delite svoje znanje in predvsem znate tudi kompleksnejše koncepte pojasniti na enostaven način.**
Vstopna spletna stran ima tako večji poudarek na teh različnih vsebinah, kot pa na samem produktnem portfelju – kar je tudi splošen trend pri spletnih predstavitvah podjetij, ki mu počasi, a zanesljivo sledi tudi naša panoga.

Izgled na telefonu

S prenovo je ETI-jeva nova spletna stran postala uporabniku enako prijazna in privlačna, ne glede na to, kakšno napravo uporablja.

Poleg prenove splošnih spletnih strani pa smo postavili tudi nov koncept (spletne) predstavitve novega izdelka. Naš »poskusni zajček« je bil novi inštalacijski odklopnik ETIMAT P.

Največji preskok na tem področju je bil vsebinski, saj smo toliko časa analizirali izdelek, da smo našli točko diferenciacije v primerjavi s konkurenčnimi izdelki. Do sedaj se namreč s takšnimi primerjavami v ETI-ju nismo kaj dosti ukvarjali, ampak smo naredili le seznam nekih pozitivnih lastnosti ali izboljšav v primerjavi z našo prejšnjo verzijo izdelka – kar pa seveda ni argument, če se uporabnik odloča med našim in konkurenčnim izdelkom. Kakorkoli že, ko smo imeli to točko razlike, smo se potrudili, da smo okoli nje zgradili vsebine, ki na uporabniku razumljiv način pojasnjujejo, zakaj je naša naprava boljša od tiste, ki jo ponuja konkurenca. Seveda pa nismo pozabili, da moramo predstaviti tudi praktičnost izdelka za uporabo oz. v našem primeru montažo. Tako izpiljeno vsebino smo nato predstavili na zelo sodoben način, saj smo si za zgled vzeli kar Apple-ovo predstavitev najnovejšega Iphonea, ki smo jo še nadgradili z najsodobnejšo interaktivno tehnologijo, ki omogoča, da si uporabnik s pomočjo »scrollanja« zavrti animacijo. Nova spletna predstavitev je trenutno objavljena samo v slovenskem jeziku, saj smo ETIMAT P uradno lansirali samo na slovenskem trgu, kmalu pa bodo sledile tudi predstavitve v ostalih jezikih (pač skladno z načrtom prodaje za uvedbo izdelka na posameznih trgih).

Nova spletna predstavitev ETIMAT P

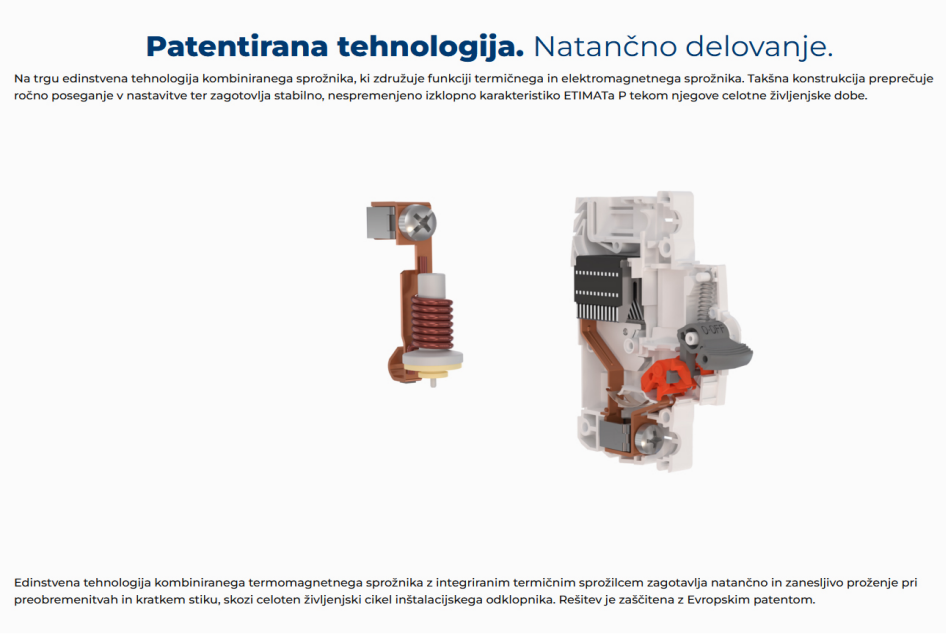

Animacija, ki predstavlja točko diferenciacije med ETI-jem in konkurenco

mag. Sabina Pešec

Zasavc leta 2019 je mag. Tomaž Berginc

Upravni odbor Akademije Zasavc leta je odločil, da bo izbral Zasavce leta tudi za obdobje korone, ko prireditve ni bilo mogoče pripraviti. Tako so na prireditvi v sredo, 22. februarja, ki je potekala v Delavskem domu Hrastnik, podelili tudi nazive Zasavc leta 2019, 2020 in 2021. Naziv Zasavc leta 2019 so podelili našemu generalnemu direktorju mag. Tomažu Bergincu.

Odločitvi so botrovali odlični rezultati poslovanja v preteklih letih, spodbujanje inovacijske dejavnosti in sodelovanja z domačimi in tujimi fakultetami ter izreden posluh za družbeno odgovornost, ki jo potrjujejo pozitivni odnosi z lokalno javnostjo, saj ETI zagotavlja sponzorsko in donatorsko podporo številnim športnim, kulturnim, izobraževalnim, humanitarnim in okoljskim projektom v lokalnem okolju.

Vir in foto: https://savus.si/

mag. Sabina Pešec

Največje razlike med ETI-jem in konkurenco pri prodajnem osebju, sledi marketing

V februarju in marcu smo, kot vsako leto, izvedli raziskavo zadovoljstva naših kupcev za preteklo leto. Vprašalnik smo poslali kar na 6.481 naslovov, izpolnilo pa ga je 564 različnih podjetij iz držav po celem svetu (še vedno z izjemo Rusije in Ukrajine). Kot vsa leta so kupci ETI na splošno ocenili bolje od konkurence, pri čemer je bilo tradicionalno najbolje ocenjeno naše prodajno osebje. Konkurenca je po drugi strani najvišjo oceno prejela na področju poprodajnih storitev. Skupna ocena ETI-ja se je v primerjavi z letom 2021 povišala, skupna ocena konkurentov pa je ostala na enaki ravni.

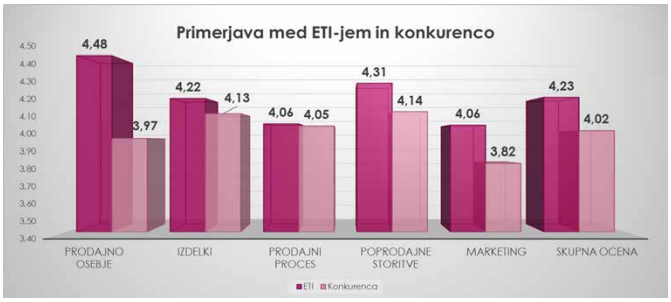

Zgornji graf prikazuje povprečne ocene vseh ETI-jevih kupcev v primerjavi s konkurenco. ETI tako kot ponavadi najvišje ocene prejema za prodajno osebje ter pred- in poprodajne storitve.

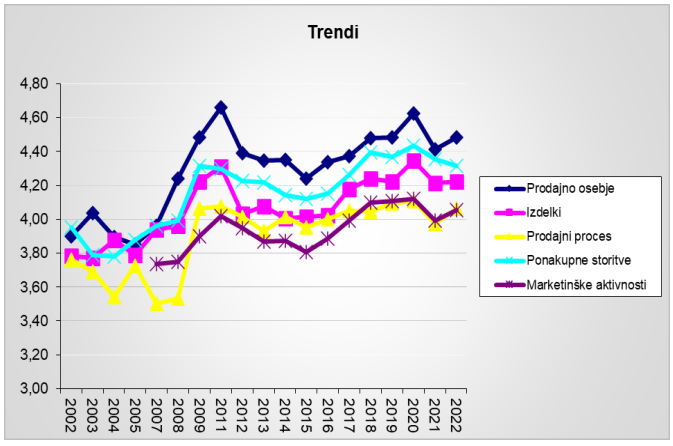

V obdobju 20 let na vseh kategorijah beležimo rast ocen, ki je najbolj očitna pri prodajnem osebju – za 0,58 ocene, najnižja pa pri prodajnem procesu – za 0,3 ocene.

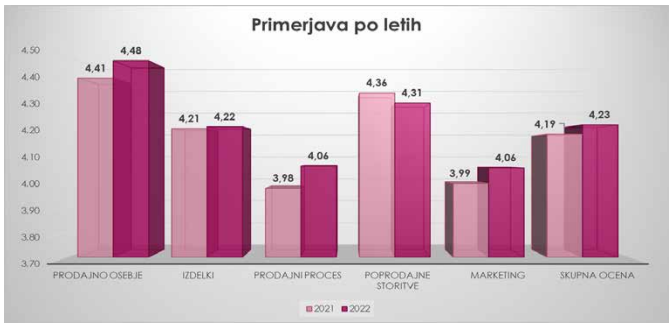

ETI-jeve skupne ocene so se v primerjavi z letom 2021 rahlo povečale, in to na vseh področjih razen poprodajnih storitev, kjer smo najvišji padec zabeležili na področju tehnične pomoči. Ocene konkurence so v primerjavi z letom 2021 ostale na približno enaki ravni.

Ocene kupcev na vzhodnih in zahodnih trgih se sicer tradicionalno razlikujejo, so pa razlike za lansko leto manjše kot po navadi, če gledamo ETI, večja nihanja pa se pojavljajo pri oceni konkurence, še posebej na področju izdelkov in poprodajnih storitev. Ocenjeni bolje kot konkurenca tako na V kot na Z trgih sta področji prodaje in marketinga.

ETI-jeve GLAVNE PREDNOSTI IN SLABOSTI V OČEH KUPCEV

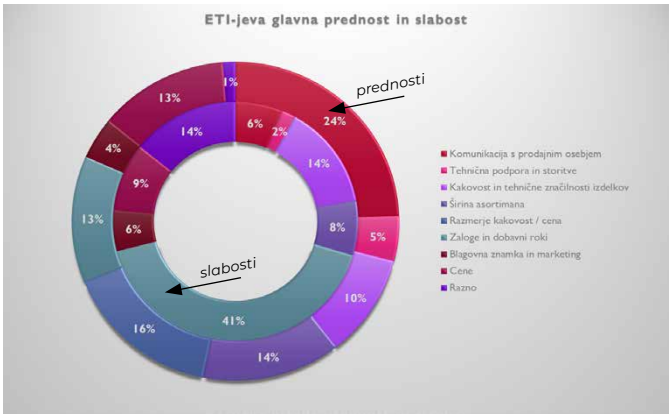

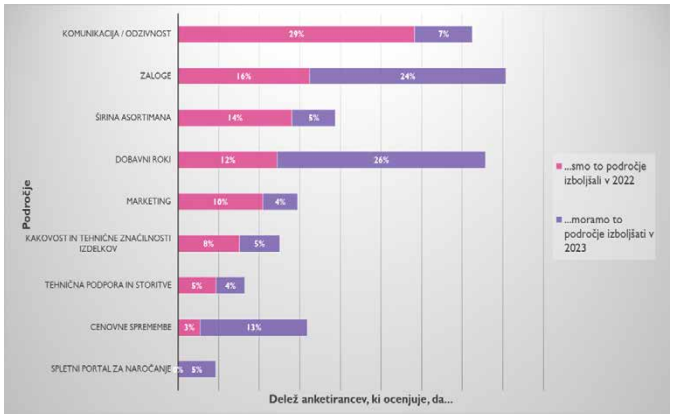

Glavna ETI-jeva prednost v očeh kupcev v letu 2022 je je bila v komunikaciji, odzivnosti in komercialni podpori prodajnega osebja ter v lastnostih izdelkov / ponudbe (kakovost in asortiman). Na drugem mestu je bilo cenovno pozicioniranje ETI-ja (razmerje kakovost/cena ter cena na splošno). Največja slabost je v danih razmerah pričakovana, in sicer gre za dobavljivost izdelkov, ki pa se je v 13% anketiranih (večinoma na SI trgih) pojavila tudi med prednostmi. Podobno je tudi na področju nujnih izboljšav za leto 2023 – 24% anketiranih meni, da je potrebno izboljšati zaloge, 26% pa dobavne roke.
V prihodnji številki bomo predstavili, kako smo se v letu 2022 odrezali na posameznih trgih ter kakšne so zahteve naših kupcev na področju digitalnih tehnologij in storitev.

Miran Dolinšek

Letno poročilo inovacijske dejavnosti za 2022

V letu 2022 smo zaključili 156 koristnih predlogov in 23 inovacijskih predlogov, od tega 6 z naslova projektov Six Sigma in 12 na podlagi javno priznanih inovacij oz. priznanj GZS. Naši inovatorji so na regionalni ravni prejeli devet priznanj, na državni ravni pa tri priznanja.

Velika novost v letu 2022 je bila prenova procesa zbiranja koristnih predlogov, saj smo vsem zaposlenim omogočili oddajo koristnih predlogov kar preko mobilnih telefonov. Poleg tega smo še dodatno povečali vrednost nagrad koristnih predlogov, ponovno za 50 odstotkov. Prejeli in zaključili smo 156 koristnih predlogov, kar je na približno enaki ravni kot leta 2021.

Na razpisu GZS Zasavske gospodarske zbornice so naši inovatorji v letu 2022 prijavili devet inovacij ter zanje prejeli tri zlata, tri srebrna in tri bronasta priznanja.

Zlata priznanja so prejeli:

1/ **inovatorji**: Andraž Pušnik, Franci Smrkolj, Sandi Klinc, Blaž Pleterski (ETI);
Matej Vidmar, Darko Kocjančič, Alfio Krivičič, Boštjan Domjan, Franci Volarič (Hidria d.o.o. IA Kompetenčni center)
za inovacijo: Industrializacija procesa FI rele

2/ **inovatorji**: Samo Urbanija, Franci Ocepek, Jure Raspotnik, Simon Železnik, Damjan Strmljan, Jano Grden, Simon Lebar
za inovacijo: Razvoj novega mešalca in tehnologije za pripravo keramičnih mas za ekstrudiranje

3/ **inovatorji**: Lucjan Strehar, Admir Bajrić, Domen Janc
za inovacijo: Termično-magnetni sprožnik z izboljšanim časovnim odzivom

Srebrna priznanja so prejeli:

1/ **inovatorji**: Aljaž Smrkolj, Marko Petek, David Kralj, Lucjan Strehar, Domen Janc
za inovacijo: Določitev konstrukcijskih parametrov kontaktne vzmeti in kontaktnega sistema ETIMAT

2/ **inovatorji**: Peter Drnovšek, Simon Kovač, Jure Ferk, Blaž Majdič, Domen Lapornik, Peter Bregar, Štefan Škrabar, Matic Kreže, Tilen Vidonja, Andrej Mohar, Tomaž Pirnat, Jakob Kralj, Matic Bajda
za inovacijo: Nov proizvodni proces NV 1 in NV 2C talilnih vložkov

3/ **inovatorji**: Aleš Pograjc, Aljaž Smrkolj, Lucjan Strehar
za inovacijo: Kombinirano zaščitno stikalo na diferenčni tok z nadtokovno zaščito KZS-2M2P 32 A in 40 A

Prejemniki zlatih priznanj na razpisu GZS Zasavska gospodarska zbornica

Bronasta priznanja so prejeli:

1/ **inovatorja**: Said Beganović, Miha Brvar
za inovacijo: Zmanjšanje vpliva ročne montaže na kakovost ločilnikov EFD 14 in EFD 22

2/ **inovatorja**: Simon Kovač, Dejan Prosenik
za inovacijo: Rekonstrukcija talilnih vložkov NV00 in NV3 800 V a.c. za nadtokovno zaščito PV inštalacij in DC/AC pretvornikov

3/ **inovatorji**: Iztok Vozelj, Matic Pirš, Joanna Strusińska

Prejemniki priznanj na razpisu GZS Zasavska gospodarska zbornica

Na razpisu Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) smo sodelovali s tremi inovacijami in prejeli eno srebrno in dve bronasti priznanji.

Srebrna priznanja so prejeli:
Inovatorji: Lucjan Strehar, Admir Bajrić, Domen Janc
Za inovacijo: Termično-magnetni sprožnik z izboljšanim časovnim odzivom

Bronasta priznanja so prejeli:
Inovatorji: Samo Urbanija, Franci Ocepek, Jure Raspotnik, Simon Železnik, Damjan Strmljan Jano Grden in Simon Lebar
Za inovacijo: Razvoj novega mešalca in tehnologije za pripravo keramičnih mas za ekstrudiranje

Inovatorji: Andraž Pušnik, Franci Smrkolj, Sandi Klinc, Blaž Pleterski (ETI);
Matej Vidmar, Darko Kocjančič, Alfio Krivičič, Boštjan Domjan, Franci Volarič (Hidria d.o.o. IA Kompetenčni center)
Za inovacijo: Industrializacija procesa FI-rele

Dušan Jerman

Komponente iz tehnične keramike v vetrnih turbinah

Globalno segrevanje in energetska kriza silita svetovno prebivalstvo in gospodarstvo v vse večjo uporabo alternativnih virov energije, med katere spada tudi električna energija, pridobljena v vetrnih elektrarnah. Tudi proizvodi, izdelani iz tehnične keramike, so pomemben del vetrnih turbin; uporabljajo se na različne načine in pomembno prispevajo k učinkovitemu delovanju zelenih elektrarn.

Vetrna elektrarna je skupek manjšega ali večjega števila vetrnih turbin, ki se uporabljajo za proizvodnjo električne energije. Pri delovanju pretvarjajo energijo vetra najprej v kinetično energijo, zatem pa s pomočjo generatorjev v električno energijo. Postavljene so lahko na kopnem ali na morju in z električnim omrežjem povezane z daljnovodi in transformatorskimi postajami. So del trajnostne energije ali do okolja prijazne energije, saj izkoriščajo naravno energijo vetra, pri tem pa se ne sproščajo naravi nevarne snov. Ker ne potrebujejo goriva, je njihov vpliv na okolje v primerjavi z drugimi viri energije zanemarljiv. Kljub temu so vetrne elektrarne deležne kritik zaradi vizualnega vpliva na pokrajino. Običajno se morajo razprostirati na večjem območju kot druge elektrarne in jih je treba graditi na divjih in podeželskih območjih, kar lahko povzroči industrializacijo, izgubo habitatov in upad turizma. Vetrne turbine na morju so manj opazne kot turbine na kopnem, saj se njihova navidezna velikost in glasnost zmanjšata zaradi oddaljenosti. Prav tako so turbine na morju običajno bolj učinkovite, saj ima voda manjšo hrapavost kot kopno in je zaradi tega hitrost vetra na odprti vodi precej višja. To pomeni, da je stopnja izkoriščenosti na morskih lokacijah precej višja kot na kopnem.

Uporaba tehnične keramike v vetrnih turbinah ni nova in se uporablja v različnih aplikacijah v vsem času razvoja turbin. Komponente, narejene iz tehnične keramike, so tako

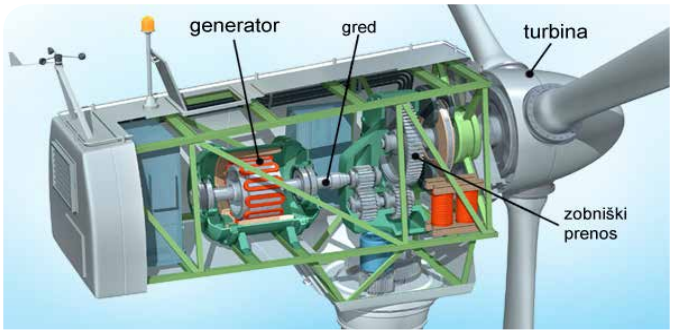

pomemben del sodobnega pridobivanja zelene energije. Keramični material je vzdržljiv, lahek ter odporen proti koroziji in škodljivim elementom, kot so vlaga, sol in veter. Tehnična keramika je lahka in se lahko enostavno vgradi v sestavne dele vetrne elektrarne. Zaradi težavnih pogojev delovanja so obremenitve sestavnih delov včasih izjemno visoke, kot na primer visoke temperature, ki jih keramika brez poškodb prenese. Poleg tega imajo lahko deli, sestavljeni iz tehnične keramike, visoko toplotno prevodnost in odlično mehansko trdnost, zaradi česar je ta prednostna izbira za uporabo v vetrnih turbinah.

Najpogostejše aplikacije, kjer se uporabljajo komponente iz tehnične keramike, in primeri naših proizvodov, ki se uporabljajo v teh aplikacijah:

- **Varovanje električnih omrežij:** tehnična keramika se zaradi visoke trdnosti, električne izolativnosti in visoke

temperaturne obstojnosti uporablja kot ohišje varovalk, ki pomembno skrbijo za varno in zanesljivo delovanje vetrnih turbin in omrežij.
- **Valjčni in drsni ležaji:** tehnična keramika se zaradi visoke trdote uporablja kot valjčni ali drsni ležaj v rotorjih vetrnih turbin. Material ima nizek koeficient trenja, kar ima za posledico manjše trenje in manjšo obrabo. Poleg tega je keramika v primerjavi z drugimi materiali zelo lahka, kar zmanjšuje obremenitev rotorja in pripomore k večji učinkovitosti vetrnih turbin.
- **Filtriranje toka in napetosti:** komponente iz tehnične keramike so vgrajene v kondenzatorje in filtre, ki se uporabljajo v močnostni elektroniki vetrnih turbin. Naprave so sposobne filtrirati neželene visokofrekvenčne komponente iz toka in napetosti ter tako izboljšati kakovost napajalne napetosti in frekvence. To preprečuje skoke

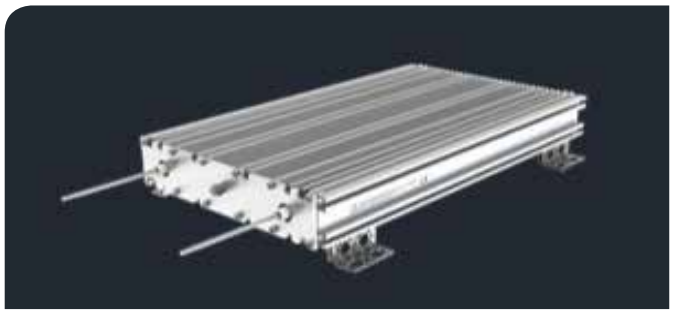

napetosti, ki bi lahko poškodovali elektronske komponente in povzročili izpade.
- **Upori:** tehnična keramika je še posebno pomembna pri zavornih uporih, ki se uporabljajo za nižanje vrtljajev rotorja vetrnih turbin in s tem zagotavljanje njihovega delovanja v varnem območju delovanja.
- **Servisna dvigala;** ki jih poganja vitel in ki so potrebna v vetrnih turbinah za prevoz ljudi in materiala, so opremljena tudi z zavornimi upori.
- **Tiskana vezja:** tehnična keramika v elektronskih komponentah vetrnih turbin deluje kot tiskana vezja, saj kot izolator preprečuje preboje in kratke stike. Poleg tega keramika zagotavlja dobro odvajanje toplote, kar bistveno zmanjša tveganje pregrevanja.
- **Grelni elementi:** na različnih mestih vetrnih turbin se uporabljajo grelni elementi iz tehnične keramike, ki zagotavljajo varnost sistemov. Nekatere senzorje v vetrnih turbinah je treba ogreti v hladnem vremenu, da se zagotovi zanesljive meritve. Poleg tega je treba preprečiti, da bi lopatice, narejene iz ogljika, zmrznile, drugače bi postale porozne, pa tudi nadzorni sistemi, kot so kamere in podobno, se ne smejo preveč ohladiti, drugače obstaja nevarnost okvare.

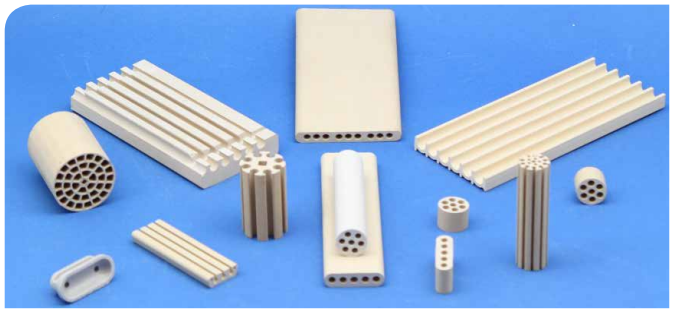

- **Dušenje tresljajev:** Za zmanjšanje prenosa tresljajev na rotor in stolp se kot dušilnik tresljajev uporablja tudi tehnična keramika zaradi visoke trdote.

Zaključek

Uporaba tehnične keramike v vetrnih turbinah je v mnogih pogledih dobičkonosna in dragocen dejavnik za vetrno elektrarno – ne samo zaradi povečanja učinkovitosti vetrnih turbin, temveč tudi zaradi znižanja stroškov namestitve.
Material zagotavlja bistvene funkcije za delovanje ter pripomore k temu, da so vetrne turbine manjše in lažje, kar zmanjšuje tudi obratovalne stroške.
Tehnična keramika je tudi do okolja prijazen material, saj proizvaja malo odpadkov, mogoče jo je reciklirati in je izjemno trpežna.
Zagotovo tehnična keramika izboljšuje učinkovitost in stroškovno učinkovitost vetrne energije ter tako lahko pomembno prispeva k energetskemu prehodu.

Simon Kovač

Pameten talilni vložek NH MET-COM

Teme o »smart« rešitvah slišimo na vsakem koraku. Na sejmih, ki se jih udeležujemo, se zdi, da je to skoraj edina tema. Zato se tudi v ETI temu področju posveča čedalje večja pozornost. Nekaj korakov smo naredili tudi pri razvoju izdelkov. Sodelovali smo pri izdelavi pametnega KZS-stikala za projekt DOM24. Že nekaj časa pa se razvija talilni vložek NH MET – COM.

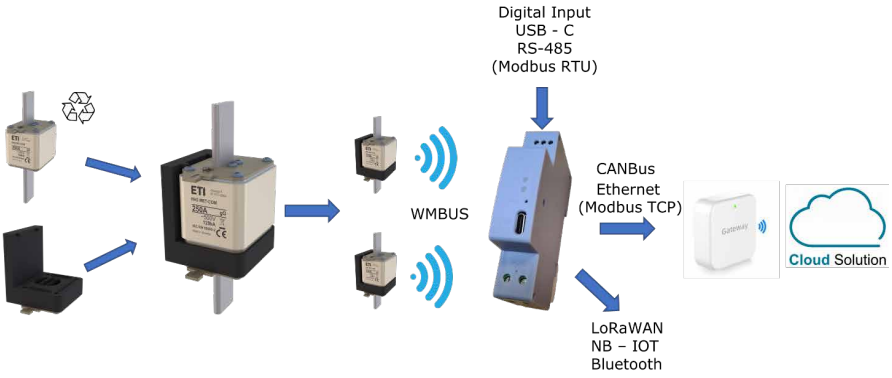

Prvi članek na temo talilnega vložka NH MET – COM je bil objavljen leta 2021 v decembrski izdaji UTRIPA. Takrat je bil opisan osnoven princip delovanja, zakaj smo se odločili za L obliko prigradnega ohišja in s tem povezano asimetrično obliko talilnega vložka. Je pa ostalo še kar nekaj odprtih tem. Tudi časovnica, da bo izdelek na voljo na trgu konec leta 2022, se na žalost ni uresničila. Temu je botrovalo stanje na trgu elektronskih komponent, kjer je naš zunanji partner s pridobivanjem le-teh izgubil več mesecev. Prisotni so bili tudi drugi razlogi, ki so dodatno zamaknili nadaljnji razvoj izdelka. Leto pa, kar vsi vemo, hitro mine.

Ne glede na vse prepreke in izzive smo se konec leta 2022 spet bolj temeljito posvetili razvoju izdelka. Vmes smo pridobili več testnih merilnih elektronskih sklopov (tisti, ki so prigrajeni poleg talilnega vložka) in tudi nekaj koncentratorjev, ki zbirajo izmerjene podatke iz talilnih vložkov. Vse to nam je omogočilo izdatnejše testiranje delovanja celotnega sklopa. Testiranje je omogočilo tudi definiranje specifikacij za oba elektronska sklopa, ki so vidne v tabeli.

Tehnični podatki - NH MET – COM	
Specifikacija	Vrednosti
Točnost	±2%
Minimalni tok za delovanje elektronskega sklopa	5A
Merilno območje	5A to 1000A
Tip komunikacije	WMBUS (868Mhz)
Frekvenca vzorčenja signala	6kHz
Interval prenosa podatkov	5s (ali daljši)
Temperaturno območje RF komunikacije	-20°C to 125°C
Nazivni tok za 500V gG karakteristiko	80A do 250A
Nazivni tok za 400V gG karakteristiko	315A do 355A
Tehnični podatki – KONCENTRATOR	
Specifikacija	Vrednosti
Tip napajanja	24V DC
Domet prenosa podatkov	do 10m
Število aktivnih povezav	do 24
Vhodno/Izhodne povezave	CANbus USB – C WMBUS

Seveda je to dodatno testiranje pokazalo tudi potrebe po nadaljnji optimizaciji izdelka, ki jo bo treba izvesti, preden bo primeren za trg. Če izpostavimo dve točki, ki sta najbolj nujni za optimizacijo, sta to gotovo večja zanesljivost prenosa podatkov iz merilne elektronike do koncentratorja in večja točnost v območju meritve pod 50A.

Nam je pa dodaten čas razvoja in testiranja izdelka poleg potrebne optimizacije prinesel tudi nekaj novih idej, ki bi jih radi vključili v končni izdelek. Večji del se navezuje na koncentrator in s tem povezane dodatne možnosti komunikacij. Tako bi lahko v to »zgodbo« vključili tudi izdelke, ki jih še razvijamo ali pa jih že imamo v ponudbi. Eden od njih je IR-komunikacije, ki je tudi nov proizvod in se bo uporabljal v kombinaciji z našo paleto CH-ločilnikov. V kombinaciji s koncentratorjem pa bi lahko na daljavo javljali podatek o prekinjenem talilnem vložku in s tem olajšali lociranje napake za uporabnike.

Sedanjo končno željo našega »smart« okolja pa predstavlja zgornja slika. Prvi del zajema merilno elektroniko s talilnim vložkom, ki komunicira s koncentratorjem. Ta bo imel optimalni nabor vhodnih in izhodnih komunikacijskih možnosti, ki bodo najbolj ustrezale nam in končnim uporabnikom. Na sliki so še vse odprte opcije, ki pa jih bomo s testiranjem in potrebami trga optimizirali. Na koncu pa ostane še shranjevanje in obdelava podatkov v oblačnih rešitvah. Za ta del smo si zadali, da ga bomo reševali v sklopu projekta OPTI4.0.

Za konec bi na kratko povzeli nadaljnje korake razvoja, ki so v načrtu letos. V teku je že optimizacija in nadgradnja celotnega paketa. Ta poteka v sodelovanju z zunanjim poslovnim partnerjem ATLAN, s katerim smo izvedli tudi prvi del projekta. Na začetku s pogovori pa smo tudi za izvedbo oblačne rešitve. V nadaljnjem razvoju tega segmenta je vsekakor cilj vključiti tudi stikala, ki bi dodatno zaokrožila našo ponudbo na trgu. Talilni vložek z možnostjo merjenja podatkov in njihovo obdelavo je le prvi korak v tej zgodbi. Načrtujemo, da bi se predstavitev NH MET – COM širšemu trgu izvedla na sejmu Light + Building leta 2024.

Matej Kavšek

NOVI fotovoltaični podstavki za varovalke EFH 10/14 x 85 in EFH 10/14 x 85 T (Tandem)

Sončna energija postaja vse pomembnejši vir električne energije. Panoga se pospešeno razvija, poleg rasti pa smo priča tudi nekaterim tehnološkim trendom, ki zahtevajo nove, naprednejše izdelke in rešitve tudi na področju zaščite teh sistemov. Smernica razvoja je tudi prehod fotovoltaičnih sistemov na višje napetosti, vse do 1500 V DC.

V sklopu strateških odločitev je bil razvit in na trg lansiran nov fotovoltaični podstavek, ki skupaj z vgrajenimi talilnimi vložki CH 10/14 x 85 gPV zagotavlja zaščito PV-sistemov z napetostjo 1500 V in tokovi do 40 A v izvedbi z enojnim talilnim vložkom ter 63 A v izvedbi s talilnim vložkom Tandem, kar je novost na trgu in prinaša tržno prednost.

Zaščita posameznih PV-modulov (PV-polj) z napetostjo do 1500 V DC

Posamezni PV-moduli oziroma PV-polja večjih sistemov so pred preobremenitvami in kratkim stikom zavarovani z uporabo cilindričnih varovalk s karakteristiko gPV. Klasične velikosti cilindričnih talilnih vložkov so 10 x 38 in 14 x 51, vendar dosegajo le nazivno napetost do 1100 V DC. V ETI je bila že pred desetletjem razvita verzija

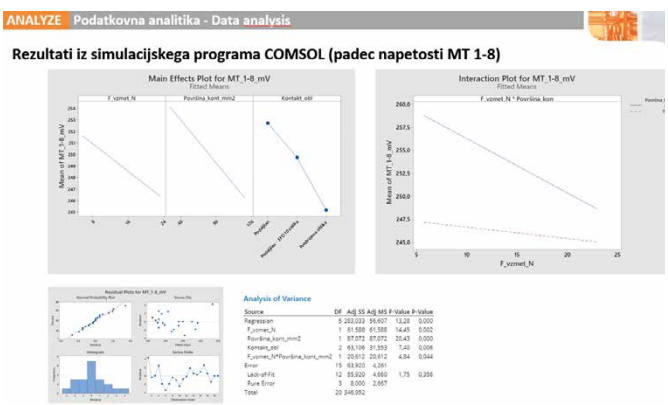

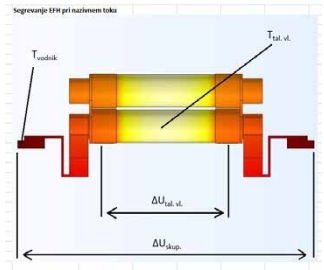

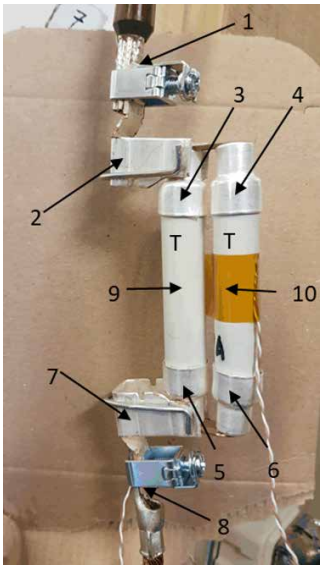

cilindričnega talilnega vložka z dimenzijo 10 x 85 (85 mm je dolžina talilnega vložka), ki je dosegla nazivno napetost 1500 V DC. Danes so se na trgu uveljavili tudi talilni vložki CH 10/14 x 85. Oznaka še ni določena v standardih, gre pa za talilne vložke s kapami premera 10 mm in keramičnim telesom premera 14 mm. Razlog takšnih dimenzij so tudi zahteve trga po večjih tokovnih zmogljivostih, ki jih osnovna oblika 10 x 85 zaradi velikih termalnih šokov in prehodnih pojavov ne prenese. S takšno obliko talilnega vložka je mogoča zaščita do 40 A.

Na trgu je tudi povpraševanje po tokovnih zmogljivostih, višjih od znanih rešitev na trgu. V ETI je bila **razvita nova oblika talilnega vložka,** ki je novost na trgu, torej združitev dveh paralelnih varovalk, ki sta med seboj uporovno zavarjeni. Oblika talilnega vložka, ki združuje dva talilna vložka 10/14 x 85, se imenuje Tandem in jo zato označuje kratica »T«. S takšno obliko talilnega vložka je omogočena zaščita do 63 A.

Tako se je za celovito rešitev in ponudbo na trgu izkazala potreba po prilagojenih varovalčnih ločilnikih za vstavitev novih tipov talilnih vložkov.

Razvita sta bila dva tipa ločilnika, prvi EFH 10/14 x 85 z nazivnim tokom 40 A, v katerega se vstavljajo talilni vložki CH 10 x 85 in CH 10/14 x 85, in drugi EFH 10/14x85 **T z nazivnim tokom 63 A**, v katerega se vstavljajo talilni vložki Tandem CH 10/14 x 85 T.

Novi ločilnik je novost na svetovnem trgu, saj ponuja številne nove tehnične rešitve in ima številne konkurenčne prednosti. Dve tehnični rešitvi sta zaščiteni z mednarodnim patentom.

Velika prednost so majhne zunanje dimenzije, ki so za 63 A enake kot pri poznanih izvedbah ločilnikov za 32 A.

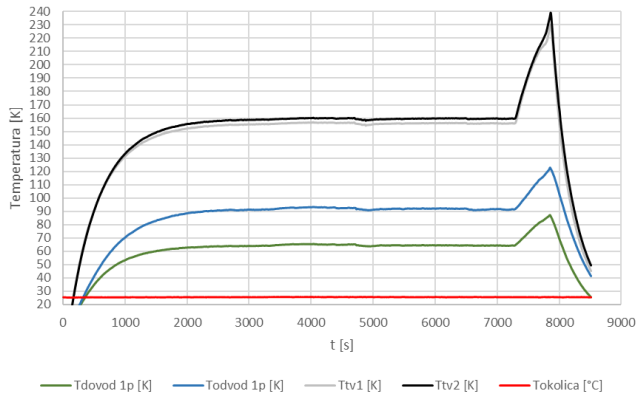

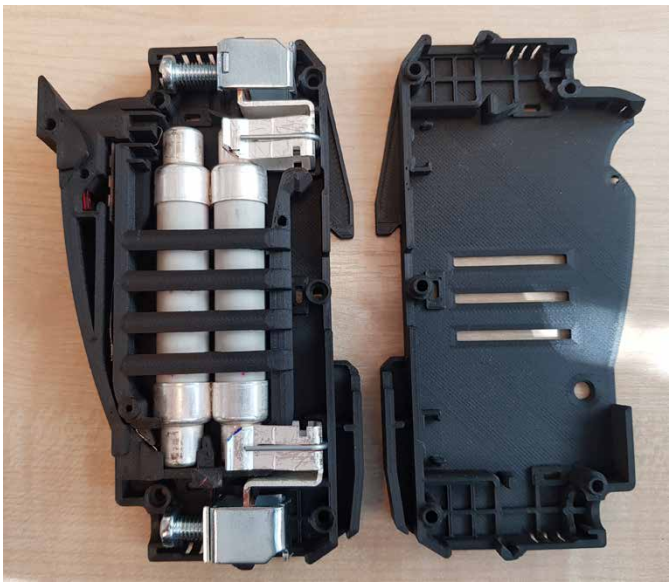

Ohrani se širina modula 21,7 mm, enaka kot za enojni talilni vložek. Predvsem je velika konkurenčna prednost širina modula za takšno vrednost toka, ki ima za dodano vrednost poleg prihranka materiala je tudi zmanjšanje porabe prostora v elektro omarici.
Sklenitev tokokroga se doseže z vrtljivim predalom, tako da se vstavljeni talilni vložek (Tandem) ob polkrožnem zasuku vstavi v kontakta. Električni tok teče skozi talilni vložek Tandem vzporedno, ravnovesje toka skozi vsak del talilnega vložka Tandem pa se dopolnjuje glede na spremembo upornosti s temperaturo.

Prednosti in novosti podstavkov EFH 10/14 x 85 in EFH 10/14 x 85 T

- Izdelana in testirana po zahtevah IEC 60947-1, IEC 60947-3, UL 4248-1, UL 4248-19, IEC 60269-1, IEC 60269-6.
- Možnost vstavljanja varovalke CH 10 x 85 ali CH 10/14 x 85 ter CH 10/14 x 85 T (Tandem).
- Kompaktna oblika brez dodatnih pokrovov.
- Zaščita pred dotikom v skladu z IP 20.
- Zamenjava varovalke brez nevarnosti neposrednega dotika delov pod napetostjo.
- Kontaktni material Cu – majhna izgubna moč in nizka meja segrevanja.
- Kontaktne površine so posrebrene.

- Plastični deli iz samougasnih materialov (GW 960 °C).
- Več prostora za odpiranje predala.
- Prilagodljiv predal za lažje vstavljanje in menjavo talilnega vložka.
- Pritrditev na standardno DIN-letev.
- Pridobljen certifikat UL in IEC.

Razvoj novega ločilnika so spremljali številni izzivi in prilagoditve. Za določanje kontaktnih sil, površine in odvajanja temperature iz talilnega vložka na vodnike se je izvajal tudi projekt 6-sigma »Zmanjšanje segrevanja EFH 10/14 x 85 T«, ki je bil uspešno zaključen z dobrimi rezultati. Po metodologiji 6-sigma smo hitreje prišli do dobrih rezultatov z uporabo simulacijskega programa COMSOL in programa MINITAB za primerjalne analize.

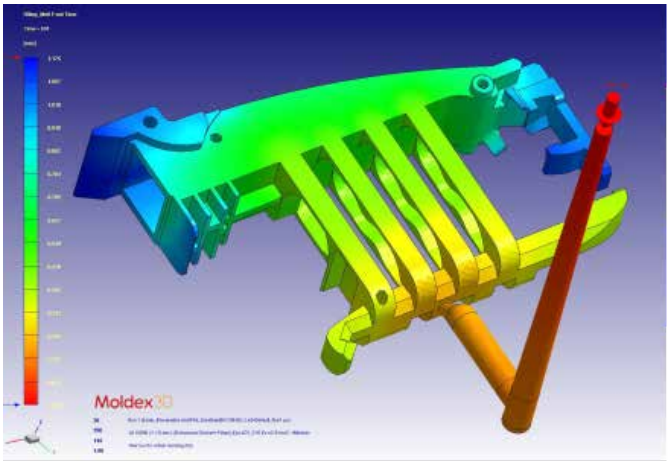

Med razvojem novega ločilnika smo na oddelku RTPP dobili 3D-tiskalnik, ki nam je zelo pomagal pri izdelavi prvih prototipov (natisnjeni polizdelki v črni barvi). Tako smo vse prototipe do design freeze mejnika 3D tiskali in testirali ter prihranili strošek prototipnih orodij za brizganje plastike. Prihranili smo tudi precej časa, saj je bilo ob koncu dneva izrisani model mogoče enostavno natisniti ... ob prihodu v službo naslednji dan pa si že imel v rokah prototip za preverjanje in nadaljnjo optimizacijo.

Vlasta Cirar Vovčko

Trajnostnost – trend ali resna zaveza?

Pojem trajnostnost še zdaleč ni nov, ker pa nas je vse začel priganjati čas, tudi v ETI-ju začenjamo s hitrejšimi koraki k trajnostnosti. V nekaj letih se bo poročanje o trajnostnosti podjetja zahtevalo tudi od podjetij, kakršno je ETI. Številne aktivnosti, ki se že izvajajo, bo treba natančneje opredeliti, jih ovrednotiti in predvsem postaviti objektivne in merljive cilje, ki bodo za podjetje postali zavezujoči, k temu pa bomo morali dodati tudi nove aktivnosti, ki bodo izboljšale trajnostnostni vidik poslovanja, hkrati pa tudi povečale konkurenčno prednost podjetja na trgu.

Trajnostnost (angl. sustainability) je pojem, ki ga vsak razume nekoliko drugače. Ima ogromno definicij, a hkrati nobene poenotene. Pogosto se opisuje s sopomenko trajnostni razvoj, tj. razvojna usmeritev, ki omogoča zadovoljevanje potreb sedanjih generacij brez ogrožanja možnosti prihodnjih rodov. Čeprav se nam zdi, da je trajnostnost novejši pojem, ki je postal aktualen predvsem v zadnjih letih, ni tako. Že leta 1992 je bila sprejeta Agenda, obsežen akcijski načrt, ki naj bi ga na svetovni, nacionalni in lokalni ravni sprejele organizacije sistema Združenih narodov, vlade in glavne skupine na vseh področjih, kjer človek vpliva na okolje. Po številnih vmesnih aktivnostih so leta 2015 države članice Združenih narodov sprejele »Agendo 2030 za trajnostni razvoj«, ki zagotavlja skupni načrt za mir in blaginjo za ljudi in planet zdaj in v prihodnosti. V središču je na videz preprostih 17 ciljev trajnostnega razvoja (npr. odprava revščine, lakote, enakost spolov, čista voda, dostojno delo in gospodarska rast idr.), ki so poziv k ukrepanju vseh držav – tako razvitih kot tudi držav v razvoju. Ta poziv se odraža v vedno bolj zavezujočih zahtevah po točno določenem ravnanju posameznikov, gospodarskih družb, organizacij in držav. Brez tega so cilji Agende 2030, tudi če se zdijo še tako osnovni, nedosegljivi.

Naš svet se sooča s številnimi globalnimi izzivi: podnebnimi spremembami, prehodom iz linearnega gospodarstva v krožno, naraščajočo neenakostjo, usklajevanjem gospodarskih potreb z družbenimi potrebami. Zato se zahteva (tudi prek regulative EU), da morajo biti podjetja dobri skrbniki ne le kapitala, temveč tudi naravnega in družbenega kapitala ter da imajo vzpostavljen potreben okvir upravljanja, ki to podpira. Trajnostni razvoj je več kot čisto okolje. Sestavljajo ga trije stebri, in sicer okoljski, družbeni in ekonomski, kar pomeni, da kazalci napredka oziroma gospodarskega razvoja niso le ekonomski, temveč tudi socialni in okoljski. ESG (angl. environment, social, governance – okolje, družba, upravljanje) je skupno ime za nabor nefinančnih kazalnikov, ki se uporabljajo za oceno organizacij glede njihovega odnosa do okolja, družbe in upravljanja organizacije. Okoljska merila preučujejo, kako podjetje varuje okolje – vključno s korporativnimi politikami – na primer glede podnebnih sprememb. Družbena merila zanima, kako podjetje upravlja odnose z zaposlenimi, dobavitelji, strankami in skupnostmi, v katerih deluje. Upravljanje pa se ukvarja z vodstvom podjetja, plačami vodilnih delavcev, revizijami, notranjim nadzorom in pravicami delničarjev.

ESG
Vir: https://www.risknet.de/

Zadnjih nekaj let je trajnostnost podjetij veljala za trend, morda celo za muho enodnevnico, ki služi le oglaševanju podjetja, sedaj pa je že jasno, da gre za trdno zavezo, ki ji bo treba nameniti več pozornosti. Nujnost trajnostnega razvoja ne pomeni več le odgovornega ravnanja do okolja in družbe, temveč tudi konkurenčno prednost in zakonsko obvezo. Tej tematiki bomo v prihodnje posvetili še več pozornosti tako zaradi zahtev kupcev in poslovnih partnerjev kot tudi zaradi vse strožje zakonodaje, saj prihajajo številne nove obveznosti, ki jih narekuje evropska zakonodaja. Številne aktivnosti, ki se že izvajajo, bo treba natančneje opredeliti, jih ovrednotiti in predvsem postaviti objektivne in merljive cilje, ki bodo za podjetje postali zavezujoči. K temu bo treba dodati še nove aktivnosti, ki bodo izboljšale trajnostnostni vidik poslovanja, hkrati pa tudi povečale konkurenčno prednost podjetja na trgu. Vse to bo vplivalo na vse vidike poslovanja družbe. S tem namenom je v ETI-ju tik pred ustanovitvijo t. i. tim za trajnostnost, ki bo povezoval sodelavce številnih delovnih področij in skrbel za trajnostni vidik poslovanja, ki bo skladen z obvezujočo zakonodajo, pogosteje pa bomo trajnostnost predstavljali tudi vam, bralcem Utripa.

Cilji trajnostnega razvoja
Vir: https://unis.unvienna.org/unis/sl/topics/sustainable_development_goals.html

Barbara Ražem in Stanislava Rožič, Excelleration, d. o. o.

Delodajalčeva blagovna znamka podjetja ETI

V lanskem letu se je podjetje ETI odločilo za celovito postavitev blagovne znamke delodajalca. Blagovna znamka delodajalca je ena od treh blagovnih znamk, ki jih ima vsako podjetje. Če želimo na kratko pojasniti, kaj blagovna znamka je, je to OBLJUBA. Blagovna znamka torej ni ime, ni logotip, ni zgodba in ni kreativni slogan, ampak je obljuba.

Kot napisano, ima vsako podjetje tri blagovne znamke, in sicer:
- korporativno blagovno znamko, ki je obljuba lastnikom,
- produktno blagovno znamko, ki je obljuba kupcem, in
- delodajalčevo blagovno znamko, ki je obljuba zaposlenim, tako sedanjim kot potencialnim.

Izjemno pomembna pri delodajalčevi blagovni znamki je dvosmernost. Kaj pomeni dvosmernost? Podjetje z obljubo pove, kaj zaposlenim ponuja, hkrati pa tudi, kaj od zaposlenih pričakuje.
Ta dvosmernost je ključna za zadovoljstvo podjetja in zaposlenega. Zakaj? Vsako podjetje išče zaposlene, ki so »pravi« za podjetje, in enako vsak zaposleni išče »pravo« podjetje zase.
Zaposleni, ki išče podjetje, kjer lahko izživi strokovne ambicije, se bo dobro počutil v podjetju, ki mu ponuja stalno nove izzive. Zaposleni, ki se rad druži in tudi podjetje vzame kot prostor druženja, bo z veseljem prihajal na delo, če ve, da so zaposleni med sabo povezani. Zaposleni, ki ima po službi hobije ali sodeluje v lokalnih aktivnostih, išče podjetje, ki mu bo dalo urejen delovni čas brez presenečenj.
Podjetje, ki ima ambiciozne cilje, išče zaposlene, ki se teh ciljev ne ustrašijo, ampak jih vzamejo za svoje in zagrizejo v izzive. Podjetje, ki ves čas gleda naprej, išče zaposlene, ki jim rutinsko delo ni dovolj, ampak so ponosni, ko se naučijo nekaj novega.
Za postavitev delodajalčeve blagovne znamke so ključni mnenje, uvidi in razmislek zaposlenih. Zato smo novembra in decembra 2022 v podjetju ETI izvedli anketo o organizacijski kulturi in opravili intervjuje z izbranimi zaposlenimi. Anketo za merjenje utripa organizacijske kulture je izpolnila približno polovica zaposlenih. V intervjujih je sodelovalo več kot 30 zaposlenih iz različnih oddelkov, položajev, ki so različno dolgo zaposleni v ETIJU.
Vsem sodelujočim v anketi in intervjujih se zahvaljujeva, da so si vzeli čas in delili svoje poglede.
Rezultat tega dela, torej celovita delodajalčeva blagovna znamka, bo predstavljena v naslednji številki Utripa. Razložena bo podrobno, obljuba namreč niso in ne smejo biti prazne besede.
Hkrati pa bo tudi umeščena v kontekst časa in prostora, saj je ETI pomembno podjetje v tem okolju že več kot 70 let.

Rosita Razpotnik

Osebni kadrovski predal,

ali Kako je fajn, ker imam osebne dokumente pospravljene in jih takoj najdem

Na vsakem koraku lahko zasledimo digitalizacijo. Digitalizacija nam omogoča, da se dosti hitreje prilagodimo spremembam, nadziramo proces, dostopamo do informacij preko različnih medijev - računalnika, tablice, pametnega telefona ...
Zahteve in potrebe se spreminjajo hitreje kot kdajkoli prej. Tem zahtevam in spremembam lahko sledimo le, če gremo tudi mi v korak s časom. Digitalizacija nam obenem tudi omogoča, da delujemo trajnostno in skrbimo za naše okolje, predvsem v smeri zmanjšanja uporabe papirja.
V prejšnji številki Utripa smo že predstavili eno od področij, kjer želimo doseči napredek v lažji dostopnosti in transparentnosti kadrovskih podatkov in kadrovskih dokumentov vsakega posameznika.
Kar nekaj časa smo se soočali z idejo, kako izdelati »Osebni kadrovski predal« z DIGITALNO KADROVSKO MAPO ZAPOSLENEGA, do koder bodo zaposleni lahko do vseh svojih dokumentov, povezanih z zaposlitvijo, dostopali na daljavo, s svojega računalnika ali telefona.
In zdaj smo tu! Osebni kadrovski predali so izdelani!
Dostop do predala je zelo varen, dvojno zavarovan, kar praktično onemogoča možnost nepooblaščenega dostopa do osebnih podatkov.
V marcu tako lahko zaposleni že postopoma dostopamo do dokumentov, kot so plačilne liste in obvestila za letni dopust. Kasneje bomo dodajali vse druge dokumente, ki jih za zdaj hranimo v papirnati kadrovski mapi – pogodbe o zaposlitvi, prijave in odjave z zavarovanj, potrdila o izobraževanju in druge dokumente. Obenem boste zaposleni preko tega predala obveščeni tudi o pomembnih informacijah, ki jih objavljamo na Informatorju.
Zavedamo se, da nekaj posameznikov nima v lasti pametnega telefona ali odprtega e-mail naslova. V tem primeru vas vabimo, da pridete v kadrovsko službo in najdemo ustrezno rešitev tudi za vas.
Prav tako vabimo vse tiste zaposlene, ki vam dostop do osebnega kadrovskega predala predstavlja težavo. V prihodnosti bodo namreč papirnati dokumenti postali bolj izjema, kot običajni način komunikacije, sčasoma pa boste tudi vi prepoznali veliko dodano vrednost tega »pospravljenega predala«.
Da bi bil prehod na uporabo osebnega kadrovskega predala namesto dosedanjih papirnatih plačilnih list postopen, bomo v aprilu in maju plačilne liste, poleg digitalne oblike, izdelali še na star (papirnat) način. V juniju pa bomo plačilno listo prvič prejeli le preko osebnega kadrovskega predala.

Vlasta Cirar Vovčko

Zakaj delodajalca zanima, ali sem »na bolniški«?

Elektronski sistem za izdajo bolniških listov je osebni stik med zdravnikom in pacientom zmanjšal na minimum. Uvedba eBOL pomeni tako avtomatično izdajo bolniških listov s strani osebnih zdravnikov kot tudi nujnost izrecnega in nedvoumnega dogovora med osebnim zdravnikom in pacientom glede izdaje bolniškega lista. V praksi ureditev, ki ni več tako nova, še vedno prinaša zelo veliko težav.

Dolžnost obveščanja

Bolniška odsotnost je nepredvidljiv pojav in lahko predstavlja nevšečnosti tako za zaposlenega kot delodajalca. V primeru te situacije je treba delovni proces na hitro prilagoditi, da bi preprečili izpad dela oziroma prihodka. Delavec mora skladno z Zakonom o delovnih razmerjih delodajalca obveščati o bistvenih okoliščinah, ki vplivajo oziroma bi lahko vplivale na izpolnjevanje njegovih pogodbenih obveznosti, kar pomeni, da je delavec delodajalca dolžan obvestiti tudi o vsaki nezmožnosti za opravljanje dela. Sprotno obveščanje delodajalca o trajanju bolniške odsotnosti in predvidenih delavčevih potrebah ob vrnitvi na delovno mesto lahko delodajalcu olajša ustrezno načrtovanje vrnitve delavca in pripravljenost delovnega mesta.

Elektronski sistem za izdajo bolniških listov

O tem, ali delavec ni sposoben opravljati dela v zdravstvenem stanju, v kakršnem je, odloča osebni zdravnik, ki izda potrdilo za bolniško odsotnost od dela. To potrdilo je delavčevo »opravičilo« za odsotnost z dela. Še pred nekaj leti smo morali delavci pridobiti fizični bolniški list in ga dostaviti svojemu delodajalcu. Z digitalizacijo zdravstvenega sistema pa je bolniški list prešel iz papirne oblike v elektronsko. Elektronski bolniški list ali eBol je kratica, ki poimenuje elektronsko potrdilo o upravičeni začasni zadržanosti od dela. Izda ga osebni zdravnik, delodajalec pa ga prejme prek elektronskega sistema. Delavci tako z novo ureditvijo ne potrebujemo več papirnate listine.

Delodajalec ima pravico ugotavljati razloge za nastanek zadržanosti od dela in – če je mogoče – pomagati delavcu pri odpravljanju razlogov zanjo. Upravičenost in razloge za zadržanost od dela delavec do prejema elektronskega potrdila o upravičeni zadržanosti od dela dokazuje z obrazcem BS-2-laična kontrola bolniške odsotnosti, pri čemer po novem osebnemu zdravniku ni več treba izpolniti in potrditi dela obrazca (delavec namreč vse izpolni sam).

Ker se je v praksi izkazalo, da so zgornja, na videz preprosta in jasna načela skozi leta v praksi izgubila svoj namen, je bil v ETI-ju sprejet posodobljen PRAVILNIK O RAVNANJU ZAPOSLENIH V PRIMERU BOLNIŠKE ODSOTNOSTI, ki je začel veljati s 15. 2. 2023. Slednji natančno določa dolžnost obveščanja delodajalca o bolniški odsotnosti in dolžnost poskrbeti za izdajo elektronskega bolniškega lista ter opredeljuje roke za predpisana dejanja.

Delavčeva obveznost do delodajalca od trenutka nastanka nezmožnosti za delo

Poglejmo, katere so delavčeve obveznosti do delodajalca, ko zboli oziroma je začasno nezmožen za delo iz drugih razlogov.

- Sporočiti svojo odsotnost od dela zaradi bolniškega stanja.
  Komu? Neposrednemu vodji.
  Kdaj? Takoj prvi delovni dan odsotnosti, v izjemnih primerih pa najkasneje v roku 28 ur od trenutka, ko bi moral biti prisoten na delovnem mestu in začeti z delom.
  Kako? Po telefonu ali e-pošti.
- Dostaviti v celoti izpolnjen obrazec BS-2.
  Komu? Neposrednemu vodji, glavnemu vratarju ali strokovnim službam.
  Kdaj? Ob prvem obisku ali pogovoru z zdravnikom po nastopu zadržanosti in vsakokrat, ko se mu spremeni režim zdravljenja v času odsotnosti.
  Kako? Osebno, po navadni pošti, elektronski pošti ali pa ga pusti pri glavnem vratarju družbe. Obrazec BS-2 lahko delavec pošlje tudi po e-pošti na naslov bolniska@eti.si.
- Sporočiti svojo vrnitev na delo po zaključeni začasni nezmožnosti za delo.
  Komu? Neposrednemu vodji.
  Kdaj? Takoj ko se z zdravnikom dogovori o zaključku bolniške odsotnosti.
  Kako? Po telefonu ali e-pošti.
- Aktivno poskrbeti, da bo osebni zdravnik dejansko izdal elektronsko potrdilo o upravičeni zadržanosti z dela

(t. i. bolniški list) in da bo to elektronsko potrdilo dostavljeno delodajalcu.

Kdaj? Najkasneje drugi delovni dan v naslednjem mesecu do 14. ure. Za bolniški stalež, ki se zaključi v tekočem mesecu, mora biti elektronsko potrdilo o upravičeni zadržanosti od dela dostavljeno delodajalcu najkasneje do konca drugega delovnega dne po vrnitvi na delo.

RAZLOG OBRAVNAVE		VIŠINA NADOMESTILA V BREME ZZZS[1]		VIŠINA NADOMESTILA V BREME ZZZS[2] (vojaški invalidi in civilni invalidi vojne)	
ŠIFRA RAZLOGA	RAZLOG	DO 90 KOLEDARSKIH DNI ZADRŽANOSTI[1]	NAD 90 KOLEDARSKIH DNI ZADRŽANOSTI[1]	DO 90 KOLEDARSKIH DNI ZADRŽANOSTI[2]	NAD 90 KOLEDARSKIH DNI ZADRŽANOSTI[2]
1	BOLEZEN	80 % od osnove	90 % od osnove	90 % od osnove	100 % od osnove
2	POŠKODBA IZVEN DELA	70 % od osnove	80 % od osnove	90 % od osnove	100 % od osnove
3	POKLICNA BOLEZEN	100 % od osnove	100 % od osnove	100 % od osnove	100 % od osnove
4	POŠKODBA PRI DELU (v to kategorijo sodijo tudi poškodbe pri delu, povzročene po tretji osebi)	100 % od osnove	100 % od osnove	100 % od osnove	100 % od osnove
5	POŠ. PO TRETJI OSEBI IZVEN DELA	70 % od osnove	80 % od osnove	90 % od osnove	100 % od osnove
6	NEGA	80 % od osnove	80 % od osnove	100 % od osnove	100 % od osnove
7	TRANSPLANTACIJA (darovanje in posledice darovanja živega tkiva in organov v korist druge osebe, posledice dajanja krvi)	100 % od osnove	100 % od osnove	100 % od osnove	100 % od osnove
8	IZOLACIJA	90 % od osnove	100 % od osnove	90 % od osnove	100 % od osnove
9	SPREMSTVO (v to kategorijo sodi tudi spremstvo za otroka do 18. leta starosti, ki je napoten na zdravljenje v tujino)	70 % od osnove	80 % od osnove	90 % od osnove	100 % od osnove
11	POŠKODBA, NASTALA PRI AKTIVNOSTIH IZ 18. ČLENA ZAKONA	100 % od osnove	100 % od osnove	100 % od osnove	100 % od osnove
12*	DAROVANJE KRVI	100 % od osnove	X	100 % od osnove	X
16	SOBIVANJE Z OTROKOM	80 % od osnove	80 % od osnove	100 % od osnove	100 % od osnove

* dogovorjena šifra razloga za darovanje krvi

Tabela o razlogih za zadržanost od dela in odmernih odstotkih
Vir: https://zavarovanec.zzzs.si/wps/portal/portali/azos/nadomestila/nadom_place/nadom_visina/!ut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8ziTQxdPd2N_Q083YNCLAwcQ52C3EPc3QwMAs30C7IdFQHtTUO3/

Pomen pravočasno dostavljenega elektronskega bolniškega lista

Osebni zdravnik elektronskega bolniškega lista ne izda avtomatično, temveč po izrecnem dogovoru in na način, ki ga opredeli zdravnik (npr. ob kontrolnem pregledu, na podlagi telefonskega pogovora, komunikacije po elektronski pošti). To pomeni, da mora delavec svojega osebnega zdravnika opozoriti, da je treba izdati elektronski bolniški list. Če delavec s svojim osebnim zdravnikom ne vzpostavi pravočasnega stika glede izdaje bolniškega lista, ga osebni zdravnik sam od sebe ne bo izdal in zato delodajalcu ne bo dosegljiv prek informacijskega sistema, posledično pa tudi ne bo mogoč obračun nadomestila plače s strani delodajalca.

Elektronsko potrdilo o upravičeni zadržanosti od dela predstavlja opravičilo delavca za izostanek z dela. Hkrati za delodajalca predstavlja tudi podlago za pravilen obračun plače ali podlago za oddajo zahtevka za refundacijo nadomestila plače med začasno zadržanostjo od dela v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja. Če potrdilo o upravičeni odsotnosti z dela ni pravočasno elektronsko oddano, pomeni, da prihaja do zamud in napak pri obračunavanju plač. Delodajalcu za popolnoma pravilen obračun plače ni dovolj delavčeva skopa informacija, da je delavec bolniško odsoten, saj je tudi višina nadomestila plače odvisna od razloga za zadržanost od dela.

Zakaj torej delodajalca tako zanima moja »bolniška«?

Ko delodajalec želi nemudoma izvedeti, zakaj oziroma koliko časa vas ne bo na delo zaradi bolniške odsotnosti, tega ne počne, ker želi potešiti svojo radovednost, temveč je ta informacija nujna osnova za ustrezno razporejanje dela in morda iskanje delavca, ki vas bo nadomestil za čas vaše odsotnosti. Zato je to tudi ena od delavčevih obveznosti, ki jo predvideva že sam zakon, ki ureja delovna razmerja. Delodajalcu je tudi v interesu, da se čim prej vrnete na delo, pri čemer vam morda lahko pomaga, a zato potrebuje ustrezno informacijo. Po prenehanju razlogov za bolniško odsotnost je nujno treba urediti tudi ustrezen bolniški list. Le pravočasna izdaja elektronskega bolniškega lista omogoča delodajalcu, da bo vaša plača, vključno z nadomestilom za čas zadržanosti, obračunana pravočasno in pravilno. Urejanje elektronskega bolniškega lista ne zadeva zdravnika in delodajalca, temveč je to zadeva med delavcem in zdravnikom. V strokovnih službah se zavedamo, da se v praksi pogosto srečujete s težavami, katerih rešitev pogosto ni v vaši moči – naj bo to odsotnost vašega zdravnika ali njegova nedosegljivost ali pa čakate na odločitev imenovanega zdravnika ZZZS, ki odloča o bolniški odsotnosti nad 30 dni. Te težave so pogosto rešljive, če delodajalca, na primer vodjo, oddelek plač ali kadrovsko službo, pravočasno obvestite o težavah pri pridobivanju elektronskega bolniškega lista. Zagotovo vam bomo znali svetovati in vam bomo pomagali poiskati rešitev, ki bo ustrezna tako za vas kot tudi za delodajalca.

Zgoraj so izpostavljeni ključni poudarki novega Pravilnika o ravnanju zaposlenih v primeru bolniške odsotnosti in težave ob bolniški odsotnosti, ki se v praksi pojavljajo tako na strani delavca kot tudi delodajalca. Pravilnik, ki je zavezujoč za vse nas, prinaša še nekaj drugih novosti (npr. razgovor po bolniški), o katerih se lahko poučite tudi sami. Pravilnik je objavljen na običajnih mestih.

Kje lahko vidim svoj bolniški list?

Z digitalnim potrdilom lahko dostopate do svojih eBOL na ZZZS-jevem portalu na e-naslovu https://moj.zzzs.si. Tu lahko med drugim preverite, ali je zdravnik že izdal eBOL, ali sta na eBOL navedena pravilno obdobje zadržanosti od dela in pravilen razlog zadržanosti in ali je bil morebiten napačni eBOL preklican.

Za dostop do portala potrebujete digitalno potrdilo za fizične osebe enega od slovenskih izdajateljev (SIGEN-CA, PostarCA, AC NLB ali Halcom-CA) ali pa do portala dostopate prek smsPASS. Digitalno potrdilo SIGEN-CA je na upravni enoti mogoče pridobiti brezplačno.

Ali niste prejeli štipendije, pa bi jo radi imeli?
Ali želite biti štipendist največjega zasavskega podjetja, ki se ponaša z nazivom Tovarna leta 2021?
Ali želite spoznavati delo v visoko tehnološko razvitem podjetju po meri zaposlenega?

POTEM SMO PRAVI ZA VAS!
PRIJAVITE SE ZA KADROVSKO ŠTIPENDIJO!

Vabljeni dijaki in študentje smeri:
- Strojništvo
- Elektrotehnika
- Mehatronika

Štipendistom ponujamo:
- redno štipendijo (12 mesečnih nakazil),
- vsakoletno praktično delo,
- mentorstvo pri praktičnem delu, izdelavi raziskovalnih, diplomskih in magistrskih nalog,
- uporabo sodobne tehnične opreme,
- zaposlitev po končanem šolanju.

Vse informacije pridobite na naši spletni strani www.eti.si, zavihek »kariera«, kjer najdete tudi obrazec za prijavo.

PRIJAVE ZBIRAMO VSE LETO.

Marinka Kovač

Informativni dnevi

Februarja, natančneje v petek in soboto, 17. in 18. 2., so na srednjih šolah potekali **informativni dnevi** za učence zaključnih letnikov osnovne šole. To je lepa priložnost, da mladi spoznajo različne šolske programe in poklice. Nekatere šole so tudi letos ponudile prostor za predstavitev **predstavnikom podjetij**.

V obeh izlaških podjetjih, ETI in ETI PROPLAST, smo se odzvali vabilu treh srednjih tehniških in strokovnih šol: Srednje tehniške in poklicne šole v Trbovljah (STPŠ), Strokovnega izobraževalnega centra Ljubljana (SIC) in Srednje šole tehniških strok Šiška (SŠTS). Z vsemi smo že doslej dobro sodelovali. Želimo si še poglobiti sodelovanje, predvsem pri promociji tehniških poklicev. Čim več dijakom želimo ponuditi opravljanje obvezne prakse in štipendiranje, po končanem šolanju pa zaposlitev.

Predstavnik ETI, Luka, na STPŠ Trbovlje.

Predstavnika ETI, Matjaž in Uroš, na SIC Ljubljana.

Predstavnik ETI, Uroš, na SŠTS Šiška.

Marinka Kovač

Ali v ETI-ju jemo dobro?

V septembru 2022 smo v obeh kuhinjah na Izlakah in v Kamniku uporabnike povprašali po zadovoljstvu s ponudbo hrane in postrežbo malic.
ETI in ETI PROPLAST v skladu s Kolektivno pogodbo za dejavnost elektroindustrije Slovenije svojo obveznost glede prehrane zagotavljata s ponudbo ustreznega toplega obroka, ko pa kuhinja ne obratuje, pa z izplačilom denarnega nadomestila.

V obeh kuhinjah se osebje dnevno trudi za čim večje zadovoljstvo s kakovostjo hrane in postrežbo, v rednem stiku pa smo tudi z dobaviteljem obrokov na lokaciji Kamnik.
Nad dejavnostjo kuhinje izvajajo nadzor inšpekcijski organi in organi v skladu s standardi HACCP, kjer redno preverjajo splošne higienske in tehnične zahteve, čistočo prostorov in naprav, ustreznost priprave, shranjevanja in serviranja hrane. Ob napovedanih in nenapovedanih nadzorih doslej ni bilo pripomb na ustreznost in prostorov.
V nadaljevanju predstavljamo rezultate opravljene ankete. Na podlagi rezultatov smo že izvedli določene ukrepe, o čemer vas tudi seznanjamo.
Na Izlakah smo prejeli 345 izpolnjenih anket, v Kamniku pa 24 izpolnjenih anket.
Bolj kot številke, so nam dragoceni vaši predlogi in pobude. Najpogosteje so bili napisani naslednji predlogi in želje:

- več pekovskih izdelkov
- večkrat pica
- večkrat pasulj in ostale jedi na žlico
- več mesa brez svinjine in v jedilnikih naj bo posebej označena svinjina
- več prilog pri mesnih meniji
- premajhna izbira toplih obrokov pri popoldanski malici
- nezadovoljstvo glede količine in izbora hladne malice
- posamezna priporočila za večjo prijaznost osebja.

Precej pripomb se je nanašalo na vsebino in »preračunavanje« hladne malice. Za razlago naj še enkrat poudarimo, da je po naši Kolektivni pogodbi obveznost delodajalca zagotavljanje ustreznega toplega obroka. Temu vsa leta posvečamo vso pozornost in jo bomo še nadalje.. Prevzem hladne malice ni prioriteta, temveč je to le dodatna ponudba za naše zaposlene. Vsako preračunavanje cen in količine hladne malice je brezpredmetno. Naš skupni interes je, da delavci uživajo kvalitetno toplo malico!

O vseh predlogih, ki se tičejo priprave toplih obrokov, smo se z vodjo kuhinje pogovorili in jih že upoštevamo pri pripravi mesečnih jedilnikov. Tisti, ki prihajate redno na malico, ste to zagotovo že opazili.
V bodoče bomo večjo pozornost posvetili tudi popoldanski malici. Posebej bomo pazili, da v primeru povečanega obiska v dopoldanskem času, tudi popoldanski nabor tople malice ne bo okrnjen, temveč bo občasno celo razširjen s »popularnimi jedmi«.
Z vsemi pripombami glede vaših opažanj o prijaznosti osebja kuhinje na Izlakah in v Kamniku je bilo osebje seznanjeno.

Pred koncem pa še zahvala za vse prijazne spodbude, kot so:

- Kar tako naprej!
- Super ste!
- Naj tako ostane!
- Ostanite takšni kot ste!
- Odlični ste!
- Hvala.
- Hvala torej tudi vsem, ki ste se potrudili in izpolnili anketo, podali pripombe, predloge in pohvale. Zagotavljamo vam, da se bomo še naprej trudili za izboljšave, za pestrost jedilnikov in vaše zadovoljstvo.

	Kolikokrat tedensko pridete na malico?			Kako ocenjujete velikost porcij?			Kako ocenjujete okus malice?				Kako ocenjujete prijaznost osebja?			Ali vam je všeč izbor hrane na jedilniku?		
	1 - 3 X	4 - 5 X	0	ustrezajo	premajhne	prevelike	odlično	dobro	zadovoljivo	neokusno	zelo so prijazne	odvisno od dneva	pogosto so neprijazne	da	večinoma da	ne
IZLAKE	45	286	14	277	52	16	163	134	44	4	227	101	17	163	164	18
KAMNIK	2	22	0	15	9	0	2	12	8	2	9	4	3	5	15	1

Damjan Kostanjevec

SINDIKAT SKEI ETI

Novo leto nam je prineslo povišanje minimalne plače, ki od 1. januarja 2023 znaša 1.203,36 evra bruto oziroma 878,48 evra neto, kar pomeni 12-odstotni dvig. V našem podjetju se je tako plača z novim letom več kot polovici zaposlenih dvignila za sto evrov neto. Zaradi višjih življenjskih stroškov je bil dvig minimalne plače potreben, zato ga pozdravljamo. Prav tako pa opozarjamo, da je v podjetju nujno potreben dvig vseh plač.

Lanskega oktobra je bila izračunana nova višina minimalnih življenjskih stroškov 669,13 evra. Na podlagi zakonskih odločb je bilo potem treba v treh mesecih določiti nov znesek minimalne plače, ki presega izračunani znesek minimalnih življenjskih stroškov za najmanj 20 odstotkov. Znesek minimalne plače v skladu z Zakonom o minimalni plači določi minister, pristojen za delo.

V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) so predlagali upoštevanje tako novega izračuna minimalnih življenjskih stroškov kot tudi inflacije, medtem ko so delodajalci menili, da je že odstotek inflacije dovolj.

Na novo določeni neto znesek minimalne plače je za sto evrov neto višji kot leta 2022, kar predstavlja 12-odstotni dvig in znaša 878 evrov neto. Dvig minimalne plače v večji meri sledi zahtevam ZSSS, da je treba pri določitvi minimalne plače poleg inflacije upoštevati tudi rast minimalnih življenjskih stroškov, zato so z novim zneskom zadovoljni.

Čeprav smo zadovoljni z dvigom minimalne plače, ostaja dejstvo, da je treba na ravni našega podjetja odpraviti uravnilovko in nizke plače, ki jih prejema večina delavk in delavcev. Zaslužimo si plače, ki ne bodo zgolj malo nad minimalno, ampak bodo nam in našim družinskim članom omogočale dostojno življenje.

V podjetju sedaj uravnilovka sega v 16. plačilni razred, čeprav so se lani vse osnovne plače dvakrat povišale. Sedaj uravnilovka vključuje skoraj vse delavke in delavce, ki so zaposleni v drugem tarifnem razredu, najdemo pa jih tudi v četrtem tarifnem razredu. Takšnih je v našem podjetju več kot polovica in med njihovimi plačami ni razlik glede na njihove kompetence. Tako na primer ni razlike med proizvodnim delavcem, ki se šele zaposli in je v devetem plačilnem razredu, ali delavcem, ki je s svojim delom in znanjem sčasoma napredoval v 16. plačilni razred. To ni pošteno.

Drugi del problema uravnilovke je ta, da razvrednoti tiste zaposlene, ki so nad uravnilovko. Gre za zaposlene, ki so vsaj v 17. plačilnem razredu. To so praviloma kadri z višjo izobrazbo, ki zasedajo zahtevnejša delovna mesta. Njihove osnovne plače so tako nizke in skoraj brez dodatkov, da so zgolj malo nad minimalno. Tudi to ni pošteno.

Dvig osnovnih plač v podjetju je nujen in na prvih letošnjih pogajanjih bomo vse moči usmerili v to, da ga zagotovimo in odpravimo uravnilovko. Boste pomagali, če bo treba?

Že letos smo se udeležili najbolj obiskanih zimskih športnih iger, ki smo jih zaradi pomanjkanja snega prestavili na februar. Tudi tokrat nas je bil poln avtobus, ki nas je odpeljal na Soriško planino. Tam nas je pričakalo čudovito vreme, ki smo ga izkoristili tako pohodniki kot smučarji. Čestitke Tanji in Heleni za osvojeni medalji. Po športanju pa … To vemo mi, ki smo tam bili .

Organiziran in uspešno izpeljan je bil tudi 12. zimski pohod na Kum. Prva je startala ekipa s trboveljske železniške postaje, malo za njo pa ekipa z Dobovca. Nad Lontovžem smo se združili in skupaj premagali preostanek poti. Na Kumu pa lepi razgledi, dobra hrana in še boljša družba. Na koncu pa še skupinska slika in pot pod noge.

Vabljeni tudi preostali člani, da se nam naslednjič pridružite.

Člani, če bi se radi aktivneje vključevali v delovanje sindikata, če imate ideje ali pripombe ali če potrebujete informacije, se obrnite na svojega sindikalnega zaupnika. Z veseljem vam bomo prisluhnili, dali informacije ali pomagali. Preostalim pa poziv, da se nam pridružite. **Skupaj smo močnejši!**

Brigita Cerar

V ETIJU smo dobili prvo električno službeno vozilo

Decembra 2022 smo v ETIJU dobili prvo električno službeno vozilo, Škodo ENYAQ. Električni avtomobili imajo v primerjavi z avtomobili na notranje zgorevanje manj škodljiv vpliv na okolje in so v skladu s smernicami trajnostnega razvoja. Začetek razvoja električnih avtomobilov sega že v 19. stoletje, ko so se na evropskih in ameriških tleh začela pojavljati prva taka vozila.

Svetovna komisija za okolje in razvoj (WCED) trajnostni razvoj definira kot **razvoj, ki zadovoljuje sedanje potrebe, ne da bi pri tem ogrožal zadovoljevanje potreb prihodnjih generacij.** Sestavljajo ga **trije stebri: okoljski, družbeni in ekonomski.** Kazalniki napredka In gospodarskega razvoja niso samo ekonomski, temveč tudi socialni in okoljski. V okviru okoljskega vidika govorimo o štirih komponentah ohranjanja okolja: manjšanje ogljičnega odtisa, poraba naravnih virov, ravnanje z okoljem in onesnaževanje.

Veliko dejstev napoveduje električno prihodnost mobilnosti in postopno opuščanje tehnologije, odvisne od nafte. V prid elektromobilnosti govorijo tako ekološki in ekonomski kot tudi tehnični in strateški razlogi. E-mobilnost trajnostno rešuje težave, ki se z naraščajočim prometom vedno bolj poglabljajo. Pozitivni učinki na okolje in energetiko so ključni argumenti, ki pospešujejo vpeljavo električnih avtomobilov.

Prihodnost mobilnosti je torej usmerjena na elektriko. Električna vozila, ki so še pred nekaj leti veljala za posebnost, zdaj niso več izjema na naših cestah.

Za primerjavo: delež na novo registriranih električnih vozil je v Evropi leta 2016 znašal 1,3 %, leta 2020 pa je narasel že na 11,4 %. Z Zelenim dogovorom, v katerem si je Evropska unija začrtala pot do bolj trajnostnega, ogljično nevtralnega ter do okolja in človeka prijaznejšega načina življenja, se bo to število povečalo, saj je v njem veliko govora o spodbudah za čim hitrejši prehod čistejšo mobilnost, ki jo poganja elektrika iz obnovljivih virov.

Električni avtomobili skozi čas

Ljudem je večinoma neznano, da začetki električnih vozil segajo že v 19. stoletje. V tem času so se začeli pojavljati prvi patenti na evropskih in ameriških tleh. V zvezi z njihovim razvojem težko govorimo o zgolj enkratnem dogodku, samo enem izumitelju ali natačno določenem letu, saj je njihov nastanek povezan z več odkritji. Za enega od začetnikov pri iznajdbi električnih vozil lahko štejemo Madžara **Anyosa Jedlika**, ki

je leta 1828 izumil zgodnjo različico električnega motorja in ga nato tudi uporabil kot pogon v manjšem prevoznem sredstvu.
Leta 1835 je nizozemski profesor **Sibrandus Stratingh** oblikoval poskusno električno vozilo, ki mu ga je pomagal sestaviti njegov asistent Christopher Becker. Istega leta je **Thomas Davenport** iz Vermonta izdelal še eno maketo električnega avtomobila, njemu pripada tudi zasluga za izum prvega elektromotorja z enosmernim tokom, ki pa je lahko poganjal le majhna vozila. Prve polnilne baterije, ki bi zagotavljale shranjevanje električne energije pri vozilu, so nastale šele leta 1859, ko je prvo baterijo iz svinčeve kisline razvil fizik Gaston Plante.
Leta **1886** je **Karl Benz** razvil **prvi avtomobil z motorjem na notranje izgorevanje**, na bencinski pogon. Električni avtomobili so bili tedaj poznani že 50 let.
Prvi podpornici razvoja električnih avtomobilov sta bili Velika Britanija in Francija. Prvi **praktični električni avtomobil** je na evropskih tleh razvil nemški inženir Andreas Flocken leta 1888.
V tem obdobju so se električni avtomobili soočali z istimi težavami kot danes, to so omejena zmogljivost baterije in doseg.

Električni avtomobili so konec 19. in v začetku 20. stoletja doživeli pravi razcvet. Kljub temu, da so dosegli nizko hitrost (okrog 30 km/h) in imeli majhen domet vožnje, so imeli električni avtomobili veliko prednosti pred konkurenti. Niso povzročali vibracij, smradu in hrupa, povezanega z bencinskimi motorji. V bencinskih motorjih je najtežji del vožnje predstavljalo menjavanje prestav - tega električni avtomobili niso zahtevali. Električni avtomobili so bili priljubljeni med premožnejšimi strankami, ki so jih uporabljale predvsem v mestnem prometu, torej pri manjših razdaljah, zato njihov doseg ni bil tako pomemben.
Kljub omenjeni nizki hitrosti, ki so jo ti avtomobili lahko dosegli, pa je leta 1899 Camille Jenatzy, belgijski dirkač, v posebej oblikovanem električnem dirkalniku presegel hitrost 100 km/h.
Med obema svetovnima vojnama so električni avtomobili počasi začeli izgubljati priljubljenost. Razlogi so bili izboljšanje cestne infrastrukture med ameriškimi mesti, odkritje velikih zalog nafte v Teksasu, dosegi električnih avtomobilov so ostali omejeni, čedalje boljši pa so postajali konkurenčni bencinski avtomobili. Nizke cene in lahek dostop do naftnih derivatov so še pripomogli, da so bila električna vozila za nekaj desetletij potisnjena v ozadje. Do popolnega umika električnih avtomobilov iz sveta avtomobilizma kljub temu ni prišlo. Resnični preboj e-mobilnosti se je začel šele nekaj desetletij pozneje. **Prvo novodobno in masovno proizvedeno električno vozilo je sredi 90. let razvilo podjetje General Motors** (GM). Poimenovali so ga EV1. Na odločitev njegovega razvoja je vplivala kalifornijska vlada, ki je izdala zahtevo, da morajo večji ameriški proizvajalci proizvesti določeno število vozil z nižjimi izpusti emisij, če želijo še naprej poslovati na državnem trgu. EV1 je bil manjši avto, z dvema sedežema. Vizualno je bil že podoben današnjim sodobnim modelom, do 100 km/h je pospešil v 8 sekundah, eno polnjenje baterij pa je zadoščalo za približno 130 prevoženih kilometrov. GM je izdelal 1117 modelov EV1, a jih kupcem ni prodal, temveč jim jih je dal v najem, Ta poslovni model se je obdržal vse do leta 2003, ko je avtomobile vzel nazaj in jih poslal na uničenje. Le okoli 40 jih je ostalo v muzejih in redkih izobraževalnih ustanovah.

VIRI: The History of the Electric Car | Department of Energy |Wikipedija

Nadaljevanje sledi v naslednji številki

Iztok Vozelj

Poenotenje procesov v skupini ETI

Poenotenje, avtomatizacija in optimizacija poslovnih procesov je pomemben del nalog, ki smo si jih zadali v krovnem projektu **digitalne transformacije skupine ETI.** S poenotenjem poslovnih procesov se namreč izboljša **učinkovitost poslovanja, zmanjšajo se stroški in poveča se konkurenčnost podjetja**.

Leta 2021 smo začeli prenavljati logistični proces v matičnem podjetju, pri čemer smo dosegli večjo stabilnost in transparentnost procesa, saj sedaj ne uporabljamo več dveh ločenih rešitev, ampak samo eno, integrirano v transakcijski sistem Infor. Vključno s prenovo skladiščnega sistema se je optimiral tudi prodajni proces, ki je bil nadgrajen s t. i. funkcijo koledarjev odpreme ter rezerviranjem posameznih zalog po prodajnih naročilih in posameznih poslovnih partnerjih. Sredi lanskega leta smo uspešno zaključili tudi projekta na poljski lokaciji – ETI Polam – in s tem stopili še korak bližje k poenotenju prodajno/odpremnega dela v celotni skupini ETI, ki uporablja enovit transakcijski sistem Infor.

Edino podjetje, kjer je v uporabi enovit transakcijski sistem in ki še ni bilo pokrito z enovito rešitvijo, je bilo hčerinsko podjetje v **Nemčiji – ETI Elektrotechnik**. Tudi tukaj se je oblikovala mešana projektna skupina nemških kolegov (prodaja in skladišče), zunanjih izvajalcev podjetja iWare ter članov matičnega podjetja iz oddelka logistike, vključno s skladiščem in področjem za informacijsko tehnologijo.

S skupnimi delavnicami smo začeli že zadnji kvartal lanskega leta. Najprej smo si ogledali proces ter spoznali način dela in komunikacije med deležniki v prodajno-logističnem procesu. Opazili smo, da nov način že sedaj s pomočjo posameznih funkcij omogoča izboljšave procesa, ki jih lahko koristno uporabimo tudi na tem primeru. Te izboljšave smo vključili v pripravljena videonavodila, ki smo jih potem delili in skupaj prediskutirali na delavnicah online, kasneje pa na lokaciji matičnega podjetja.

Delavnice so najprej potekale ločeno; najprej smo se posvetili skladišču, kasneje pa prodaji. Proti koncu pa smo oblikovali skupne delavnice z namenom predstavitve celotnega procesa od vnosa ponudbe, potrditve naročila do izdobave blaga in izdaje računa. S tem smo zagotovili transparentnost procesa za vse sodelujoče in jim prikazali, kakšen pomen ima, denimo, blokada ali omejitev odpreme na partnerju na celoten postopek priprave blaga za končnega kupca.

Seveda pa je bilo poenotenje procesa samo ena od nalog, ki smo jih opravili na nemški lokaciji. Pred tem se je naprej uredil načrt postavitve regalov in posameznih paletnih mest ter sprejel dogovor o označevanju. To je bil pogoj za kasnejše nemoteno delo skladiščnikov, ki za posamezne akcije (pospravljanje, izdaja, prenosi ipd.) uporabljajo posebne skenerje, namenjene takemu poslovanju.

Februarja letos je sledil prenos zaloge iz prejšnje na novo lokacijo, ki je sedaj v neposredni bližini avtoceste. Tukaj so bili v veliko pomoč nemškim kolegom sodelavci iz matičnega skladišča, ki so v enem tednu iz stare na novo lokacijo prestavili **več kot 350 palet blaga** in skupaj izvedli tudi popis blaga (inventuro). Sočasno je z njihove strani potekalo tudi izobraževanje skladiščnikov in organizatorjev prevoza na nemški lokaciji.

Po končanem prenosu smo takoj naslednji teden začeli s prehodom v živo. Procesa smo se najprej kontrolirano lotili tako, da je prodaja ročno kreirala posamezne plane pošiljk, skladišče jih je pripravilo, ustrezno opremilo in izdalo. Tako smo prišli do prvih izdanih računov. Del uvedbe je bila tudi zamenjava tedanjega orodja za integracijo s kurirsko službo DPD, ki je sedaj del skladiščnega sistema.

V dogovoru z uporabniki smo izvedli manjše spremembe posameznih izdanih dokumentov, avtomatizirali smo obveščanje o izdanih pošiljkah, na posameznih korakih smo vključili avtomatiko, za potrebe rezerviranja blaga smo odprli novo serijo prodajnih nalogov, za potrebe predplačila smo uvedli nov tip prodajnega naloga, vključili smo blokade na vnosu (potrditvi) prodajnega naloga in na izdaji blaga, začeli smo uporabljati vmesnik Infor OS ipd.

Za nemške uporabnike je bilo sprememb kar nekaj, a kljub začetni negotovosti, kaj jim te spremembe prinašajo, smo se na koncu lahko vsi skupaj zedinili, da je sedaj stanje bistveno bolj transparentno za vse deležnike v procesu. Tako kot v tem primeru so spremembe v informacijskem procesu namreč potrebne za izboljšanje organizacije ali za prilagajanje na spremenjene okoliščine. Pomembno je, da se ljudje naučijo sprejemati spremembe in se naučijo prilagajati novim načinom dela, da lahko organizacija uspešno napreduje. Zavedamo pa se, da se lahko pojavi še kakšna težava. Po naših izkušnjah se je še vedno.

Tudi pri tej spremembi (uvedbi) se je pokazalo kot zelo učinkovito to, da so bili **ključni uporabniki nenehno vključeni v procese.** Z njimi smo delili vse potrebne informacije in pojasnila, jim prisluhnili v primeru dodatnih zahtev in jim ponudili takojšnjo pomoč ob morebitnih dodatnih vprašanjih.

Način dela in pristopa pri uvedbi je na zaključnem sestanku lepo povzel **direktor ETI Elektrotechnik, g. Daniel Hochrein**: »Vidi se, da ste na svojem področju strokovnjaki in da je za vami že veliko izkušenj. Posebno me veseli vaš človeški pristop, ki se je pri delu z našo ekipo izkazal za zelo koristnega in učinkovitega.«

Tako smo v okviru tega projekta na lokaciji ETI Elektrotechnik dokončno poenotili prodajno/odpremni del celotne skupine ETI, ki uporablja enovit transakcijski sistem Infor. Pred vrati pa so že novi izzivi ...

Mitja Kržišnik

Varnost informacijskih tehnologij: IAA - Identifikacija – Avtentikacija - Avtorizacija

Identifikacija, avtentikacija in avtorizacija so trije osnovni elementi, ki skupaj tvorijo t. i. IAA-metodo za kontroliran nadzor pristopa subjekta do različnih objektov. Subjekti in objekti so lahko v fizični in/ali digitalni obliki, zato IAA-metoda ni omejena samo na kibernetski prostor, ampak se z njo srečujemo tudi v vsakdanjem življenju (primer: plačevanje z bančnimi karticami).

Subjekt je aktivna entiteta, ki želi dostopati do pasivne entitete ali objekta. V primeru plačevanja z bančno kartico želi kupec opraviti plačilno transakcijo. V tem kontekstu kupec predstavlja subjekt, bančni račun kartice pa objekt. S pravili IAA so določena pravila ali pravice dostopa do bančnega računa s strani kupca. S kartico se identificira, s PIN-kodo se avtenticira, avtorizacija pa lahko npr. omejuje dnevno porabo na kartici.
V kibernetskem prostoru se kot subjekt lahko smatra tudi proces ali računalniški program (npr. spletni brskalnik - chrome), ki dostopa do objekta (npr. spletnega strežnika - internetne strani). Ker je tematika namenjena predvsem ozaveščanju uporabnikov v povezavi z njihovimi dostopi do sistemov in/ali programov, je v kontekstu tega članka subjekt mišljen predvsem kot živa entiteta - uporabnik, objekt pa vse, do česar uporabnik dostopa (računalnik, program, datoteka ...).

Definicije posameznih elementov IAA-metode in njihova pomembnost z vidika kibernetske varnosti

Identifikacija je prvi korak v procesu nadzora pristopa subjekta do objekta, kjer se unikatno identificira subjekt. V tej prvi fazi subjekt dokazuje sistemu nadzora pristopa, kdo sploh je. To »dokazovanje« je lahko v različni obliki, odvisno od vrste subjekta (oseba, proces, program ...). Oseba bi se na primer lahko identificirala z uporabniškim imenom, osebno izkaznico, službeno ID-izkaznico, odvisno od vrste objekta, h kateremu pristopa.
Z vidika kibernetske varnosti se identifikaciji običajno posveča zelo nizka pomembnost. V večini primerov so uporabniška imena in e-poštni naslovi sestavljeni iz imena in priimka. Za napadalca je zato dokaj enostavno uganiti uporabniško ime in/ali e-poštni naslov, že samo na podlagi javno dostopnih podatkov zaposlenega (javni profili socialnih omrežij, objave v javnih občilih, kontaktni podatki na uradnih straneh podjetja ...). V nekaterih primerih lahko pride tudi do kraje identitete, kar se lahko uporabi za socialni inženiring, diskreditacijo uporabnika, obvod avtentikacije, BEC (Business Email Compromise - kompromitirana poslovna pošta) itd.

Avtentikacija je naslednji korak v procesu nadzora pristopa k objektu, kjer se verificira identifikacija subjekta. Lahko bi rekli avtentikacija = identifikacija + verifikacija ali, če za primer vzamem prijavo v računalnik:
identifikacija (uporabniško ime) + verifikacija (uporabniško geslo) = avtentikacija
Z vidika kibernetske varnosti se avtentikaciji (še posebno verifikacijskemu delu avtentikacije) običajno daje višjo pomembnost v primerjavi z drugima dvema korakoma. Ker se z avtentikacijo verificira legitimnost identitete subjekta, je ta faza med najbolj izpostavljenimi, ko gre za kibernetske napade. Predvsem se napadalci trudijo pridobiti do-

stop do verifikacijskega elementa torej do uporabniškega gesla. Napadalcem, ki so že pridobili, uganili, generirali in/ali potrdili identifikacijski del avtentikacije, manjka samo še verifikacijski del, do katerega lahko pridejo z t. i. napadi brute force, napadi dictionary, napadi phishing in drugimi metodami socialnega inženiringa.

Avtorizacija je zadnji korak procesa nadzora pristopa k objektu, ki določa kakšna in kolikšna so pooblastila in/ali privilegiji subjekta do objekta. Naj se spet vrnem na primer prijave v računalnik. Tudi če je uporabnik uspešno avtenticiran (prijavljen) v sistem, še ne pomeni, da lahko počne, kar želi. Recimo, uporabniški račun (identiteta), avtoriziran (pooblaščen) za delo kot navaden uporabnik, ne more izvajati administrativnih opravil na računalniku (npr. spremembe mrežnih nastavitev), kot to lahko počne uporabnik, ki ima administrativna pooblastila, kljub temu da oba subjekta pristopata k istemu objektu (računalnik).

Varnostna priporočila glede uporabniških imen, e-poštnih naslovov, gesel in pravic uporabnikov

Za poenostavitev razumevanja varnostnih priporočil v povezavi z IAA se bom posvetil le tistim elementom, s katerimi se običajen uporabnik IT-storitev srečuje vsakodnevno. To so uporabniška imena in e-poštni naslovi (identiteta), uporabniška gesla (avtentikacija) in uporabnikove pravice ali privilegiji (avtorizacija).

Uporabniška imena in e-poštni naslovi

Dostikrat se je pokazalo, da so tako sistemski inženirji kot tudi uporabniki zelo nepozorni glede določanja uporabniškega imena in/ali naslova za e-pošto. Največkrat se za uporabniško ime uporabi uporabnikovo celotno ime in priimek, običajno ločeno z piko ali podčrtajem. Isto ime se največkrat uporabi še za e-poštni naslov. To pomeni, da obstaja velika verjetnost, da ima uporabnik Janez Novak uporabniško ime janez.novak ali janez_novak. Če gre za službeni e-poštni naslov (podjetja običajno sestavijo službeni e-poštni naslov iz uporabniškega imena in lastne domene npr. ime.priimek@podjetje.si), lahko hitro ugotovimo e-poštni naslov uporabnika, in sicer janez.novak@podjetje.si . Tako tudi napadalci in spammerji pridejo do informacij in generirajo legitimne elektronske naslove, ki jih nato uporabijo za kibernetske napade ali pošiljanje spamov.

Kaj pa če bi bilo uporabniško ime generirano, recimo, iz prvih treh črk imena, druge črke priimka in štirih naključno generiranih alfanumeričnih znakov. Za našega Janeza bi to bilo lahko jano3r56 (uporabniško ime) in jano3r56@podjetje.si (e-poštni naslov). Če elektronski naslov ni nikjer javno objavljen, bi bilo generiranje takšnega naslova za napadalca zelo zamudno, saj bi moral zgenerirati vse mogoče kombinacije, da bi prišel do pravega naslova. Predstavljajte si, da je teh uporabnikov več.

Osnovno priporočilo glede uporabniških imen in e-poštnih naslovov je, da naj ne bodo preveč očitni. Običajne prakse z uporabo imena in priimka za uporabniško ime naj se zamenjajo z generiranimi imeni. Službene e-poštne naslove uporabljajte samo za službene namene. Ne objavljajte javno svojih e-poštnih naslovov in jih posredujte samo osebam, s katerimi poslovno sodelujete. Recimo, posamezna socialna omrežja, ki se lahko koristijo tudi za službene namene (npr. Linkedin), omogočajo vidnost e-poštnega naslova samo osebam, ki jih vi potrdite.

V začetni fazi kibernetskega napada, ko napadalec zbira podatke o potencialni žrtvi, se med drugim pošiljajo sporočila na uradne e-poštne naslove, npr. objavljene na uradni strani podjetja, pod pretvezo poizvedb v povezavi s storitvijo podjetja. S tem napadalec preveri veljavnost/aktivnost e-poštnih naslovov in obliko e-poštnega sporočila, kar potem uporabi v nadaljevanju napada. Zato je priporočljivo, da se za javne poizvedbe zagotovi customer service portal (portal za podporo strank), kamor se naslavljajo vprašanja potencialnih kupcev, ki se potem preusmerjajo, glede na izbrano tematiko, na e-poštne račune oseb, odgovornih za reševanje posamezne tematike. Odgovorna oseba, ki pošlje odgovor na takšno poizvedbo, se ne predstavlja s svojim e-poštnim računom, temveč s skupnim naslovom, npr. inquiry@podjetje.si, oblika poštnega sporočila pa je drugačna od uradnega. Šele po uradni potrditvi verodostojnosti stranke se komunikacija nadaljuje po uradni e-pošti.

Uporabniška gesla

Ker so uporabniška gesla eden od bolj kritičnih elementov v procesu IAA, se varnostna priporočila v zvezi z določanjem gesel stalno spreminjajo. Priporočila stare šole, ki jih ima marsikdo še vedno v svoji politiki gesel, velevajo, da morajo gesla biti: kompleksna, minimalno 8 znakov, vsaj ena velika črka, en posebni znak in ena številka. Celotno geslo se ne sme ponoviti, določeno število karakterjev (črk, številk, znakov) znotraj gesla se ne sme ponoviti, ne sme vsebovati besed iz slovarja, potrebno ga je menjati vsakih 30 dni itd...

Ker se je pokazalo, da takšna politika gesel ni dobra, saj si uporabniki zaradi kompleksnosti in pogoste menjave gesel, le-te težko zapomnijo, so se priporočila politike gesel v zadnjem času spremenila.

Nova priporočila s strani NIST, CIS, Microsoft itd. sedaj velevajo, naj se kompleksnost gesel poveča z dolžino gesla (minimalno 14 znakov) in naj se geslo menja samo v primeru njihove komprimitiranosti (napad phishing, uporabnik geslo pove neki tretji osebi itd.) in/ali preventivno enkrat na leto. Geslo naj ne bi več bilo sestavljeno iz ene besede (password), temveč iz večbesedne fraze (passphrase). Seveda se bo vsak uporabnik najprej zgrozil, ko bo prebral »minimalno 14 znakov«. Ampak če za primer vzamemo geslo, generirano po starih priporočilih, dobimo nekaj takega: P@+7xAm# . Če primerjamo z geslom po novih priporočilih, kjer bi uporabili do uporabnika prijazno in unikatno frazo, je lahko primer gesla: zElo rad jem pic0 . Ne samo, da je to geslo za uporabnika enostavno, zaradi dolžine (v tem primeru 17 znakov) je dosežena kompleksnost. Dodatno se lahko poveča kompleksnost (v mojem primeru, z dodajanjem velike črke (E) in številke 0 namesto črke o). To po novih priporočilih ni nujno, je pa priporočljivo. Med drugim pa je takšno geslo tudi bolj varno, kar je razvidno iz spodnjih dveh slik.

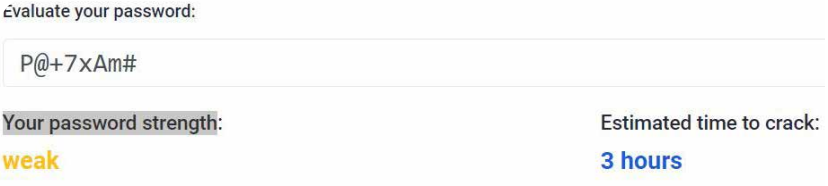

Slika 1: Moč gesla po priporočilih »stare šole«

Slika 2: Moč gesla po novih priporočilih CIS, NIST, Microsoft itd.

Kljub še takšni kompleksnosti gesel že dolgo ni več dovolj samo ena metoda avtentikacije, torej uporabniško ime + geslo. Če vzamemo primer slabih praks v zvezi z uporabniškimi imeni in slabih praks v zvezi z gesli, lahko napadalec kaj hitro pride do naših prijavnih podatkov. Rezultat je isti, tudi če je uporabnik generiral uporabniško ime in določil kompleksnost gesla, je pa bil žrtev napada phishing, kjer je napadalcu nevede posredoval svoje prijavne podatke. Zato varnostna priporočila velevajo, med drugim, uporabo večnivojske avtentikacije (MFA), še posebno pri dostopu do javno vidnih spletnih aplikacij in/ali pri dostopu do kritične infrastrukture. Nivoji avtentikacije so definirani kot avtentikacijske metode in/ali tipi avtentikacije, ki so:

- prvi nivo/tip 1/osnovna metoda (nekaj kar uporabnik ve ali pozna): geslo - beseda, geslo - fraza, PIN-koda itd.;
- drugi nivo/tip 2/2 FA (nekaj kar uporabnik ima): TOTP (časovno omejena koda za enkratno uporabo), aplikacija na telefonu, UBIKEY, FIDO-key itd.;
- tretji nivo/tip 3/3 FA (nekaj kar uporabnik je): skeniranje očesne mrežnice, prstni odtis, prepoznava obraza, prepoznavanje načina govora, tehtanje uporabnika, branje dlani itd.;
- četrti nivo/tip 4/4 FA (nekaj kar uporabnik počne): prijava v računalnik uporabnika ne deluje, če uporabnik ni registriral prihoda v službo, uporabnik se lahko registrira samo v sklopu delovnih urnikov itd.

Po varnostnih priporočilih se kot dovolj varno razume uporaba vsaj dveh tipov avtentikacije (običajno tip 1 + tip 2), kar imenujemo tudi več-nivojska avtentikacija (MFA).

Uporabniške pravice in privilegiji

Običajno se varnostna politika posveča pretežno kompleksnosti gesel in zelo malo kompleksnosti uporabniških imen in/ali dodeljevanju pravic subjektom. Dostikrat se pojavi primer, ko ima uporabniški račun preveč pravic in/ali privilegijev, kljub temu da jih za vsakdanjo rabo ne potrebuje. Če je potreba po bolj priviligiranih pravicah samo občasna, to ne pomeni, da uporabnik potrebuje takšne privilegije ves čas. Zato je eden od osnovnih varnostnih priporočil v povezavi z avtorizacijo, da se v podjetju uvede t. i. »načelo najmanjših privilegijev«. Temelj tega načela je, da se subjektom dodeli priviligirane dostope samo takrat, ko jih potrebujejo, samo za toliko časa, kot jih potrebujejo (JIT: just-in-time access), in samo toliko, kot jih potrebujejo (JEA: just-enough-access).

Slabe varnostne politike v povezavi z IAA pomembno vplivajo na kibernetsko varnost organizacije. Namreč, človeška napaka, brezbrižnost in malomarnost so pogostoma najšibkejši členi v varnostni verigi, zaradi katerih največkrat prihaja do varnostnih incidentov, kot so nepooblaščen odvzem in/ali kraja podatkov, okužbe z zlonamerno programsko opremo, napadi socialnega inženiringa in napadi chain-of-supply. Poleg tega pa slaba varnostna politika vpliva še na:

- Čas: osebje IT mora porabiti več časa in sredstev za obravnavo varnostnih incidentov, ki jih povzroči napaka uporabnika, namesto da bi se posvečalo proaktivnim varnostnim ukrepom.
- Denar: organizacije morajo porabiti več za orodja in storitve kibernetske varnosti, da obravnavajo povečano tveganje, ki ga povzročajo slabe varnostne politike uporabnikov.
- Produktivnost: varnostni incidenti lahko povzročijo izpade in motnje, kar lahko vpliva na produktivnost in donosnost.
- Ugled: kršitve podatkov in drugi varnostni incidenti lahko škodijo ugledu organizacije in spodkopljejo zaupanje strank.

Na splošno je pomembno, da organizacije izvajajo stroge varnostne politike za uporabnike in zaposlenim zagotovijo programe usposabljanja in ozaveščanja, da čim bolj zmanjšajo vpliv človeške napake na kibernetsko varnost.

Iztok Vozelj

Triki za uporabo aplikacij – Oracle Analytics Answers

Hierarhije v Oracle Analytics Server (OAS) omogočajo uporabnikom, da **organizirajo** podatke ali pa jih **pregledujejo** po **hierarhični strukturi**. Vsaka hierarhija je sestavljena iz **nivojev**, kjer se vsak nivo nanaša na podkategorijo prejšnjega nivoja. Na primer v prodajni hierarhiji so lahko nivoji za trge, države, regije in poslovne partnerje (tako so organizirani tudi v skupini ETI).

Hierarhije omogočajo uporabnikom raziskovanje podatkov na različnih nivojih podrobnosti in ustvarjanje analiz na različnih stopnjah. Hierarhije so lahko tudi navzkrižne, kar pomeni, da je lahko en element v več hierarhijah. To je uporabno, ko, recimo, želimo analizirati podatke na različnih ravneh podrobnosti (npr. pregled po posameznem trgu in po skupinah izdelkov).

V OAS se lahko ustvarijo na podlagi polj v viru podatkov (pripravi) ali pa jih ustvarimo ročno (npr. s t. i. binski, kar smo že prestavili v Utripu). Prednosti uporabe hierarhij so:

- organizacija podatkov: hierarhije omogočajo organizacijo podatkov na več ravneh podrobnosti, kar pomaga pri preglednosti in lažjem razumevanju podatkov;
- razčlenjevanje podatkov: hierarhije omogočajo razčlenjevanje podatkov na različnih nivojih podrobnosti, kar omogoča ustvarjanje analiz na različnih ravneh;
- hitro iskanje podatkov: hierarhije omogočajo hitro iskanje podatkov in raziskovanje podatkov na različnih nivojih podrobnosti;
- enostavno filtriranje: hierarhije omogočajo enostavno filtriranje podatkov po različnih ravneh podrobnosti;
- ustvarjanje kompleksnih analiz: hierarhije omogočajo ustvarjanje kompleksnih analiz na različnih ravneh podrobnosti, kar lahko pomaga pri odkrivanju trendov in poslovnih priložnosti.

Vidimo, da je uporaba hierarhij v OAS zelo raznolika, odvi-

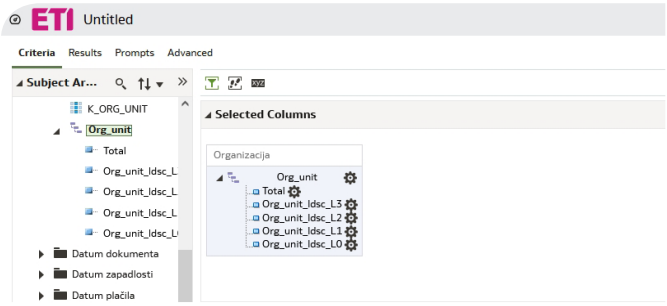

sno od poslovnih potreb uporabnika. Uporabljajo se lahko za analiziranje podatkov na različnih ravneh, za filtriranje podatkov, za ustvarjanje vizualizacij in poročil ter za odkrivanje trendov in poslovnih priložnosti. So tudi pomemben gradnik t. i. poročil »Story telling«, kjer uporabnika lahko vodimo po sklopu različnih podatkov na zanimiv in privlačen način. O tem pa v naslednjih številkah Utripa.

Vsi uporabniki OAS v skupini ETI lahko s kreiranjem novih poročil ali modifikacijo sedanjih uporabijo kot gradnik že narejene hierarhije, ki so v vseh poslovnih področjih. Spoznate jih po značilni ikoni prikaza hierarhije v vseh hierarhično urejenih dimenzijah (poslovni partnerji, leta, produkti, organizacijska enota itd.).

Če jih želite vključiti v poročilo, jih samo izberete z dvojnim klikom ali pa jih enostavno prenesete na želeno poročilo. Pri pregledu rezultatov pa izbiro želene veje hierarhije lahko odprete in se tako premaknete nivo nižje ali pa ga zaprete in tako avtomatsko preidete nivo višje.

Matic Pirš

Microsoft Excel – funkcija TOCOL

Spoznajmo zanimivo funkcijo v microsoft excelu, ki je zelo uporabna, če bi radi razdrobljene sezname pretvorili v en stolpec. Funkcijo lahko poiščemo med naborom ali pa enostavno napišemo = TOCOL(). Funkcija TOCOL pride najbolj v poštev, ko imamo posamezne podatke znotraj seznama razporejene v različnih stolpcih, radi pa bi jih kar najhitreje združili v en stolpec.

Primer kako tabelo pretvoriti v en stolpec. Ta funkcija zaenkrat deluje samo v Office365. V tabeli so seje razvrščene po različnih odgovornih osebah. Lahko bi ročno kopirali vsak stolpec in ga dodajali v eno kolono, ampak če izberemo omenjeno funkcijo, naredi natančno to.

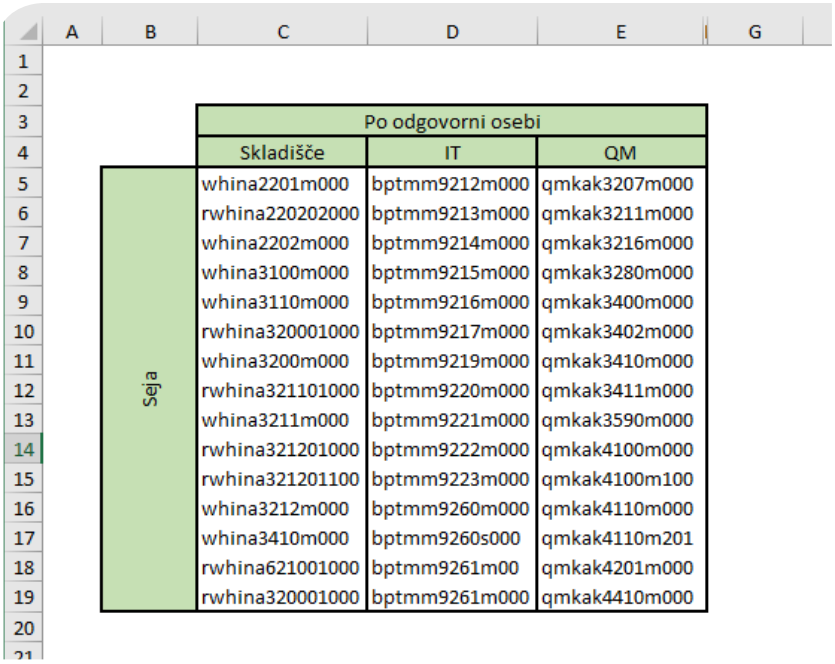

		Po odgovorni osebi		
		Skladišče	IT	QM
Seja		whina2201m000	bptmm9212m000	qmkak3207m000
		rwhina220202000	bptmm9213m000	qmkak3211m000
		whina2202m000	bptmm9214m000	qmkak3216m000
		whina3100m000	bptmm9215m000	qmkak3280m000
		whina3110m000	bptmm9216m000	qmkak3400m000
		rwhina320001000	bptmm9217m000	qmkak3402m000
		whina3200m000	bptmm9219m000	qmkak3410m000
		rwhina321101000	bptmm9220m000	qmkak3411m000
		whina3211m000	bptmm9221m000	qmkak3590m000
		rwhina321201000	bptmm9222m000	qmkak4100m000
		rwhina321201100	bptmm9223m000	qmkak4100m100
		whina3212m000	bptmm9260m000	qmkak4110m000
		whina3410m000	bptmm9260s000	qmkak4110m201
		rwhina621001000	bptmm9261m00	qmkak4201m000
		rwhina320001000	bptmm9261m000	qmkak4410m000

Postavimo se na mesto znotraj Excelovega lista, kjer želimo v enem stolpcu izpisati vse naše izbrane podatke. Izberemo ali vpišemo funkcijo. Kot argumente funkcije TOCOL izberemo vse podatke iz seznama in pritisnemo enter in se nam pretvorijo vsi podatki v en stolpec.

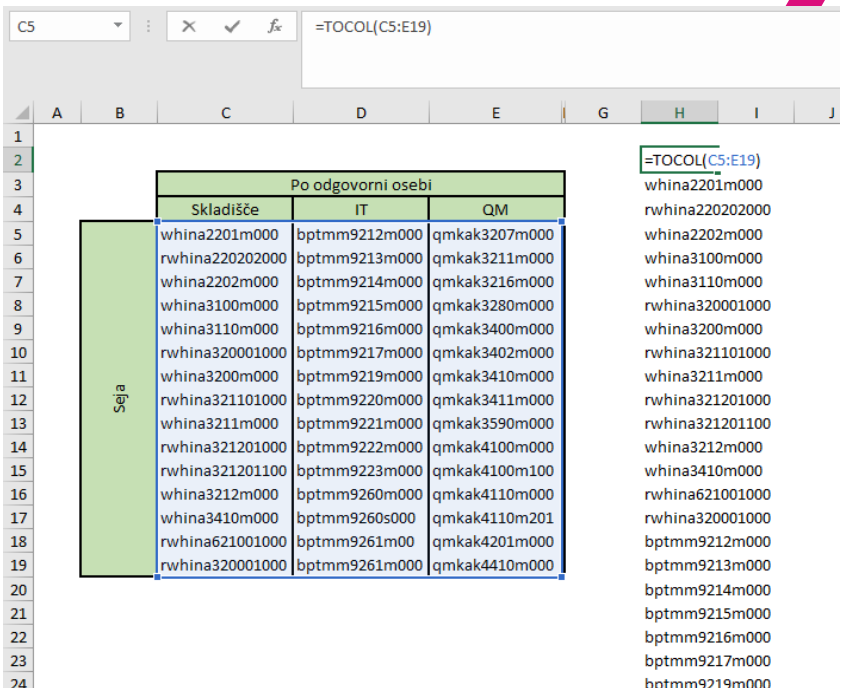

Če so znotraj naše izbire prazna polja, bo funkcija zapisala v manjkajoča polja število 0. Funkcijo lahko dopolnimo po vzoru, kot je na sliki, in dodamo parameter »;1« kar pomeni, da bodo prazna polja izključena iz izbora in ne bodo pretvorjena v en stolpec. Tako dobimo celoten seznam brez praznih polj in zapisov 0. S funkcijo TOCOL se izognemo nepotrebnemu kopiranju in lepljenju podatkov ter s tem prihranimo veliko časa.

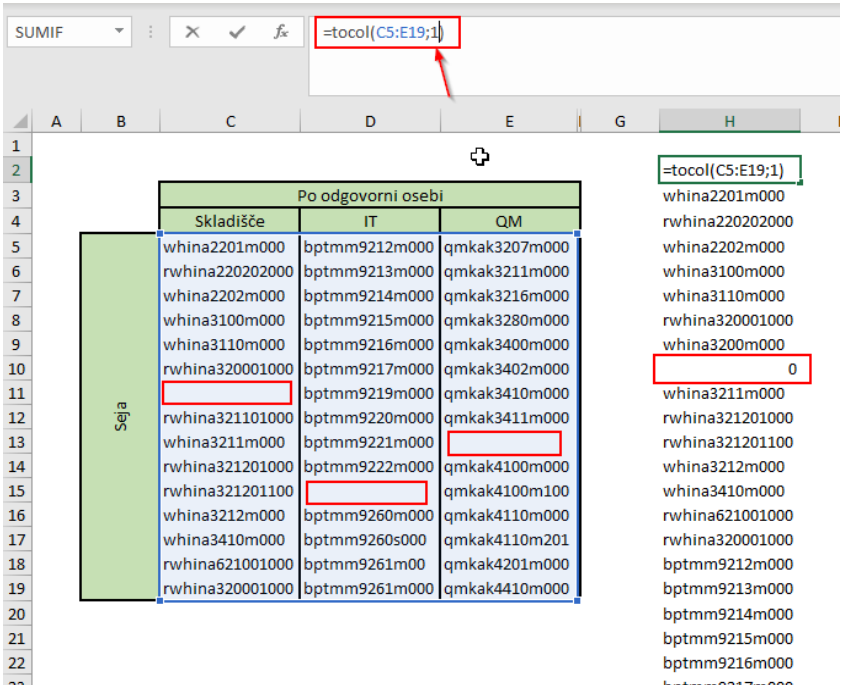

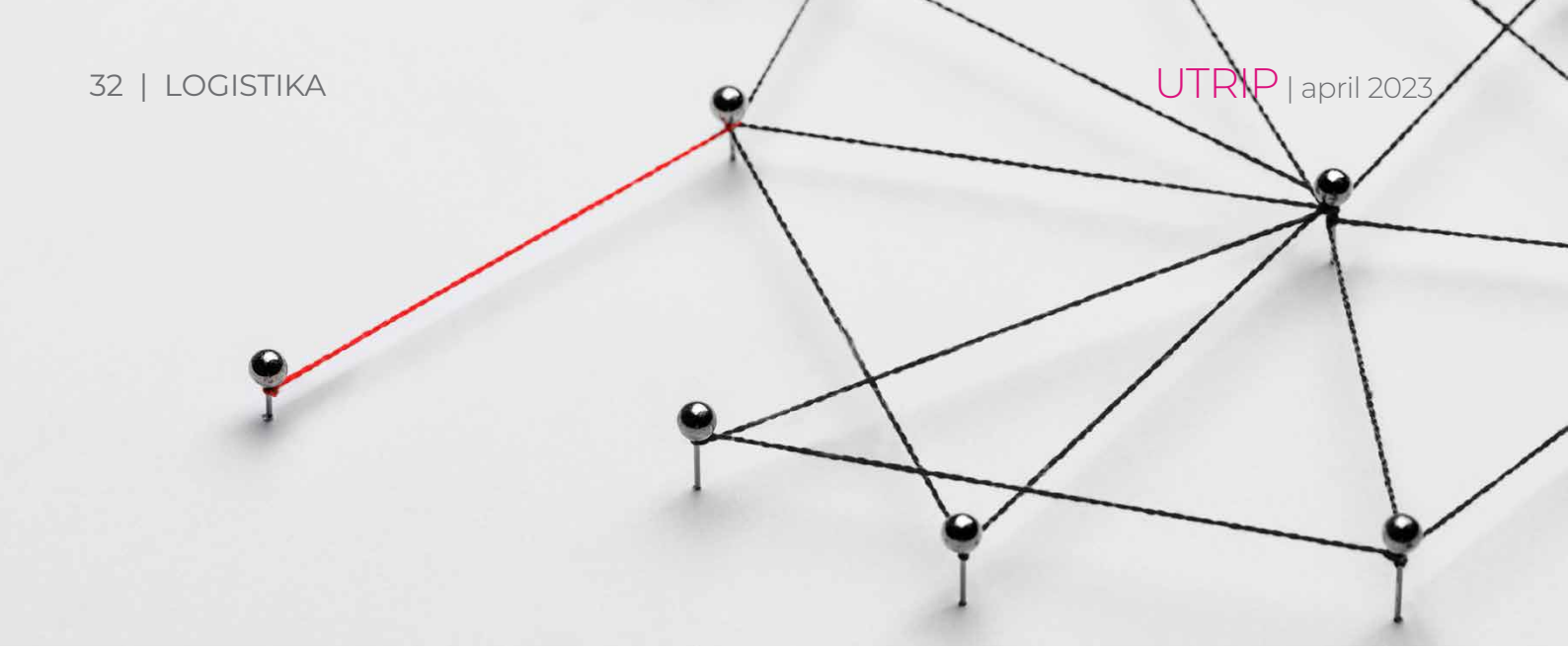

Sebastjan Lazar

REWO v logistiki

Ena od aktivnosti v sklopu **digitalne transformacije v skupini Eti** je bila tudi izdelava videonavodil za najpomembnejše (ključne) logistične procese z Rewom. Rewo je celovita platforma za izdelavo in ogled videonavodil za delovne procese. Omogoča digitalni prenos znanja med zaposlenimi.

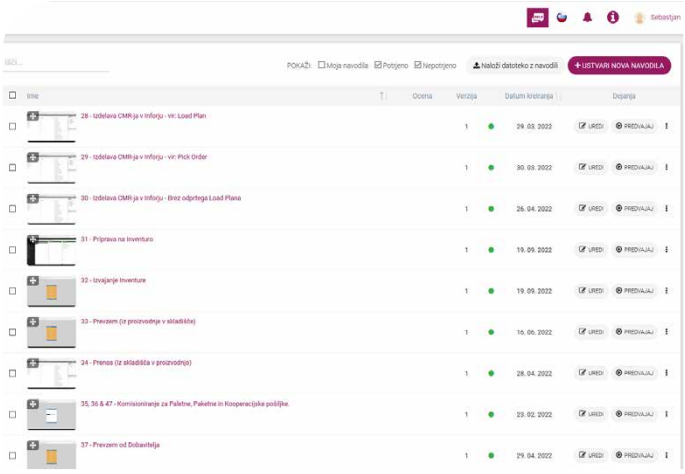

Primer (posnetek zaslona) naključnega dela videonavodil za skladiščni del logističnih procesov s platforme Rewo˝.

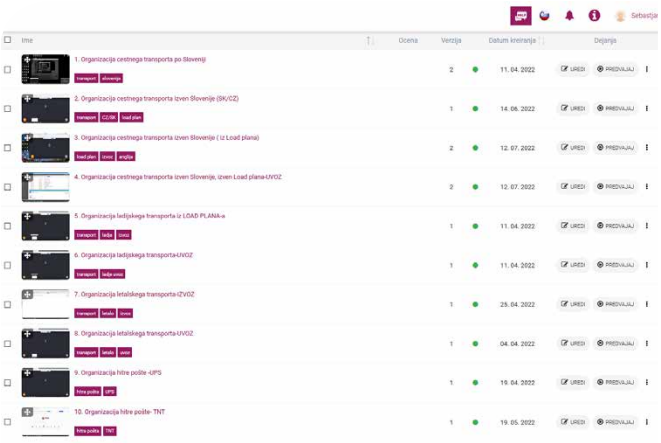

Primer (posnetek zaslona) naključnega dela videonavodil za transportni in preostali del logističnih procesov s platformo Rewo.

V oddelku logistike smo najprej definirali najpomembnejše (ključne) logistične procese, za katere smo nato s platformo Rewo izdelali videonavodila. Skupaj smo izdelali videonavodila za kar **56 logističnih procesov** in jih razdelili v dva sklopa:

- **Sklop 1: skladiščni del logističnih procesov** (videonavodila za 29 logističnih delovnih procesov). V tem sklopu so bili procesi za vsakodnevno obratovanje skladišč, npr. izdelava CMR-ja, prevzem iz proizvodnje in od dobavitelja/kooperanta, priprava poštnih in paletnih pošiljk, knjiženje odpreme. V tem sklopu so bili vzeti v obzir tudi bolj specifični procesi za delo v skladiščih, npr. reševanje logističnih reklamacij, prodaja odpada iz materialnega skladišča, izdaja v kooperacijo, prejemi direktne porabe, vračilo dobaviteljem.
- **Sklop 2: transportni in preostali del logističnih procesov** (videonavodila za 27 logističnih delovnih procesov). V tem sklopu smo precej podrobno obravnavali procese za organizacijo različnih transportov, pri katerih je veliko posebnosti, in sicer: organizacija cestnega transporta po Sloveniji in zunaj Slovenije (ločeno paletne pošiljke SK/CZ, ločeno iz Inforja za izvoz, ločeno zunaj Inforja za izvoz ali uvoz), organizacija ladijskega transporta, organizacija letalskega transporta in tudi za organizacijo hitrih pošt pri različnih poslovnih partnerjih: UPS, TNT, DHL in GLS. V tem sklopu so bili vzeti v obzir tudi drugi procesi, za katere skrbi transportno-carinski oddelek, npr. precej obsežno mesečno poročanje Intrastata, dolgoročne izjave (od dobaviteljev/za kupce), izvozno hišno carinjenje (s poreklom blaga/ATR-jem), ocenjevanje prevoznikov, poročanje okoljske dajatve.

Skupaj smo za izdelavo videonavodil porabili 75 ur (upoštevajoč sodelovanje vseh zaposlenih pri predstavljeni aktivnosti). Porabljeni čas je bil zaveden tudi v program za projektno vodenje (Prosis). Videonavodila za logistične procese so razvidna v platformi Rewo za skladiščni del na povezavi: »Navodila => Netehnološka navodila => Infor => Warehouse« ter za transportni del na povezavi: »Navodila => Lotus Notes => Transport«.

Špik, 2472 metrov, spredaj njegova severna stena

Darko Dolinar

Planica, Špik

Od 20. februarja do 5. marca je bilo v Planici svetovno prvenstvo v nordijskih disciplinah. Naši športniki so osvojili tri medalje.

Vse tri medalje so dobili smučarski skakalci in skakalke. V nedeljo, 28. februarja, so na tekmi mešanih ekip na manjši skakalnici osvojili bronasto medaljo. Nastopili so Ema Klinec, Nika Križnar, Anže Lanišek in Timi Zajc. V petek, 3. marca 2023, je Timi Zajc postal svetovni prvak na veliki skakalnici in prejel zlato medaljo. V soboto, 4. marca, so slovenski smučarski skakalci zmagali še v ekipni tekmi na veliki skakalnici. Zmagovalni skakalci so bili Lovro Kos, Žiga Jelar, Timi Zajc in Anže Lanišek, po vrstnem redu, kot so skakali. Skakali so na skakalnici, ki ima rekord pri 147 metrih, Tega je menda postavil neki skakalec, ki drugače tekmuje v kombinaciji. Pa še nekaj osebnih podatkov o skakalcih. Timi Zajc je doma iz Hramš na Štajerskem. To je kraj ob cesti, če greš iz Šentruperta proti Velenju, in na nekem mestu zaviješ po cesti za Vojnik. Severno od te ceste je Graška gora. Hrib je poznan iz druge svetovne vojne. Tam je 14. divizija bila zadnje boje. Stric od Žige Jelarja je Matjaž Zupan. Ta je leta 1988 v Calgaryju v Kanadi osvojil srebrno olimpijsko medaljo v ekipni tekmi. V ekipi so bili Primož Ulaga, Matjaž Debelak, Miran Tepeš in Matjaž Zupan. Matjaž Zupan ima osebni rekord 184 metrov. Lovro Kos izhaja iz Moravč. Njegova stara mati je v mladosti živela v Žvarovljah. To je sosednja vas od moje domače vasi. Franci Vozelj iz konstrukcije je njegov daljni sorodnik. Tudi stara mati od Lovra Kosa se je v mladosti pisala Vozelj. Stari oče od Francija Vozelja in prastari oče od Lovra Kosa sta bila brata.

Na sliki je 2472 metrov visoka gora Špik. Leži južno od Gozda Martuljk. Fotografijo sem napravil sredi marca pred skoraj desetimi leti. Tisti dan mi je fotoaparat nagajal, zato so posnetki ob robu temni. Pri Špiku ni tako pomemben vrh kot njegova severna stena. V tej steni so številne smeri poznanih vrhunskih alpinistov. Nekaj plezalnih smeri v severni steni Špika: Rimska diretisima, Novomeška superdiretisima, Krivic–Potočnik, Skalaška, Direktna, Dibonova, Krušičeva idr. Naj navedem nekaj alpinistov, ki so imeli pomembno vlogo v Krušičevi smeri. Prvi so jo leta 1949 preplezali Janez Krušič, Janko Šilar in France Novak. Prvo zimsko ponovitev so leta 1971 opravili Stane Belak - Šrauf, Mitja Košir in Marjan Manfreda - Marjon. Prvo solo ponovitev Krušičeve smeri je leta 1978 opravil Nejc Zaplotnik. V sestopu pa Franček Knez. Večino teh mojstrov plezanja ni več. Umrli so v gorah ...

Jaz pa sem šel na njegov vrh kar po planinski poti. V v začetku študija, v prvem letniku. S Kranjske Gore po cesti proti Vršiču. Pri hotelu Erika, ko je še bil, pa levo v dolino in po zahodnem pobočju na vrh. Drugič pa sem šel na vrh Špika pozimi, začetek februarja. Z zadnjim avtobusom sem se iz Ljubljane peljal do Kranjske Gore. Od tam sem šel proti Vršiču in prespal na nekem seniku. Zjutraj sem šel zelo zgodaj po južnem pobočju na Špik. Snega ni bilo veliko in se ni prediral. Kar grozno je bilo na vrhu. Sestopil sem. Pri seniku sem imel smuči. Z njimi sem šel na Vršič, kjer sem v Erjavčevi koči prespal. Zjutraj sem se povzpel še na Malo Mojstrovko. Vendar brez smuči. Z njimi sem se potem peljal po cesti v Kranjsko Goro. Cesta je bila gladka, saj je po njej šel ratrak. Najprej sem mislil, da bi smučal z Mojstrovke, pa sem se še pravočasno premislil. Bil sem utrujen še od Špika pa bi zaradi utrujenosti lahko padel in se polomil. Kaj je padec na turni smuki, smo lahko izvedeli pred časom, ko je padla Meta Hrovat. Nekoč je bila dobra alpska smučarka. Turno je smučala z Male Ponce. To je hrib zahodno od skakalnic v Planici. Že, že, da je imela čelado. Toda verjetno je padla na obraz in obraz hudo poškodovala.

Vir podatkov: Wikipedija

Borut Markošek

Pohodi

Prvi letošnji pohod smo izvedli **prvo januarsko soboto**. Naš cilj je bila **Črета**, manjše naselje na osrednjem delu Dobroveljske planote nad Vranskim. Pohod smo začeli na Vranskem in se povzpeli do planinskega doma na Črети (876 m n. m.). Ker dom leži nekoliko nižje kot vrh hriba, se moramo za razgled povzpeti do cerkve sv. Matere božje nad domom in naprej proti cerkvici sv. Katarine. Na vzhodni strani se razprostira pogled na nižji del Dobroveljske planote proti Braslovčam in Letušu, zadaj vidimo Goro Oljko, Paški Kozjak, Boč in Donačko goro; na jugu je nad Spodnjo Savinjsko dolino Posavsko hribovje od Mrzlice do Velike planine; na zahodni strani se širi zahodni del Dobroveljske planote s Tolstim vrhom, zadaj so Menina planina, Kranjska reber, Lepenatka, Veliki Rogac, Savinjske Alpe z Ojstrico in Raduho; na severu je pod nami Gornja Savinjska dolina s kraji Nazarje, Rečica ob Savinji, Šentjanž, Ljubno ob Savinji, nad njo pa Golte in Skorna, zadaj še Uršlja gora ter Pohorje.

Pred kočo

Pot smo nadaljevali do **gradu Žovnek** (tudi **Stari grad**), ki stoji na vzpetini (409 m n. m.) nad Žovneškim jezerom jugozahodno od Braslovč. Nekoč eden največjih gradov na Slovenskem je dobil ime po svobodnih gospodih Žovneških, poznejših celjskih grofih.

Grad Žovnek

Pohod smo zaključili pri **Žovneškem jezeru**. To je umetno zajezeno akumulacijsko jezero v občini Braslovče. Nastalo je leta 1978 s postavitvijo 73.000 m³ obsegajoče zemeljske pregrade Trnava preko potoka Trnavca. Površina jezera je 49 ha, povprečna globina jezera pa 7 m. V prvi vrsti je bilo načrtovano zaradi poplavne varnosti, služi pa tudi kot vir namakalne vode in gojišče rib.

Februarja je bila naš cilj **Rašica**, osamelec na skrajnem severnem delu Mestne občine Ljubljana. Poleg najvišjega Vrha Staneta Kosca (647 m), kjer sta razgledni stolp in planinska koča Rašiške čete (641 m), sta na zahodnem pobočju Rašice še vrhova Rašiškega hriba: Veliki vrh (568 m) in Mali vrh (483 m), v bližini pa sta tudi vrh Privolje (del ljubljanskega gozda, 470 m) in Rašiški hrib (392 m). Vrh Rašice je najpogosteje obiskan po poti, ki vodi iz istoimenskega naselja (Rašica, 421 m). 17 m visok razgledni stolp je bil postavljen leta 1957 v spomin na ustanovitev Kamniškega bataljona. Novi 25-metrski stolp je bil postavljen leta 2002. Z njega se ponuja lep pogled na Ljubljansko kotlino ter okoliške hribe in gore. Rašici najbližji hrib, ki je prav tako priljubljena izletniška točka, je Šmarna gora. Rašica je ena najbolj priljubljenih izletniških točk v okolici Ljubljane.

Pri razglednem stolpu

Sv. Ana na Mali gori, naš **marčevski cilj**, je z 920 m nadmorske višine najvišje ležeča cerkev ribniške župnije, nekaj korakov od nje je tudi planinska koča.

Koča pri Sv.Ani na Mali gori

To, kar je za Ljubljančane Šmarna gora, je za Ribničane Sv. Ana. Po markirani poti vodi Ribniška naravoslovna pot, ki o gozdu in njenih prebivalcih poda zanimive informacije na postavljenih označevalnih tablah. S področja pred cerkvico se odpira lep razgled v dolino, kjer se lepo vidijo Ribnica in okoliške vasi, Kočevski vrhovi, ob lepem vremenu pa lahko nad prostranimi gozdovi Velike gore na drugi strani opazimo tudi Snežnik.

Po snegu

Knez Helena

Eti pohodniki smo 26.12.2022 zaključili leto s pohodom po Posavskem hribovju

Smo Eti pohodniki se zbrali in se na dan samostojnosti na pot podali po Posavskem hribovju.

Pot nas je vodila iz izhodišča na koncu vasi Turje v občini Hrastnik. Malo po cesti, stezici, kolovozu in kaj hitro smo bili pri Planinskem domu v Gorah na višini 762 m. Sprehodili smo se do cerkve Sv. Jurija, se malo razgledali po okolici s pogledom na reko Savo proti Radečam nato pa smo se usmerili po markirani poti v smeri Kopitnika. Lahko pot smo za ta dan izbrali, da vso pot smo lahko okrog sebe poglede na okolico, hribčke in vrhove iskali. Vse tja daleč do Raduhe, Uršlje gore do Rogle so zrli naši pogledi, pa seveda tudi bližje vrhove, kot so Malič, Gozdnik, Šmohor, Mrzlica smo prepoznali. Minevali so lepi skupni trenutki in kaj hitro smo prišli do parkirišča nad kočo na Kopitniku, ter pot nadaljevali v smeri vrh Kopitnika, ki je bila tudi naša najvišja točka. Vrh Kopitnika je od koče oddaljen cca 30 minut. Ob poti smo si na razgledni točki, kjer je vzletišče jadralnih padalcev malo razgledali, ob poti pa imajo tudi svojo brunarico. Pot smo nadaljevali po gozdu, po lepo uhojeni poti, le proti vrhu je bila potrbna malo večja previdnost, poprijeli smo tudi za jeklenico in na vrhu Kopitnika na višini 914 m gledali dolino Savinje proti Zidanemu mostu nad njo pa Veliko Kozje, pa od Maliča, Gozdnika, Šmohorja, Mrzlice pa vse tja do Pohorja. Lep razgledni vrh, pa čeprav je iz treh strani prepaden in je oblikovan v obliki konjske podkve in zato je dobil ime Kopitnik.
Po krajšem počitku, fotkanju in žigosanju smo pot nadaljevali do koče na Kopitniku na višini 865 m, kjer smo se okrepčali, malo pokramljali in pisali našo skupno zgodbo.
Nato smo se veseli spustili po travniku in gozdu do Lovske koče Dol. Ob koči imajo tudi lovsko strelišče in pa zadovoljni mi, ko so se na razgledni točki pogledi ozrli proti Boču in Donački. Pot nas je naprej vodila po cesti, vmes pogled na KSA in že smo bili nad vasjo Turje s pogledom na cerkev Sv. Štefanana. Samo še par korakov in naš krog je bil sklenjen. Zabeležili smo še eno naše skupno druženje, spoznavanje Slovenije in njenih lepot, ter hkrati uživali v naravi, saj naš moto je:«Z gibanjem do zdravja.«Zaključili smo leto z lepimi utrinki v skoraj domačem okolju. Hvala vsem za udeležbo, drugo leto pa se zopet odpravimo skupaj na pot, nadaljujemo v našem pohodniškem stilu, saj smo radi del naših skupnih zgodb. Pa srečno, zdravo, ter varen korak na vseh poteh.

1. Na izhodišču na koncu vasi Turje

2. Lep smerokaz ob poti

3. Planinski dom Gore

4. Cerkev Sv. Jurij

5. Eti pohodniki

6. Pogled na Savo

6. Pogled na Savo

12. Ob poti smo našli Božičkovo darilo

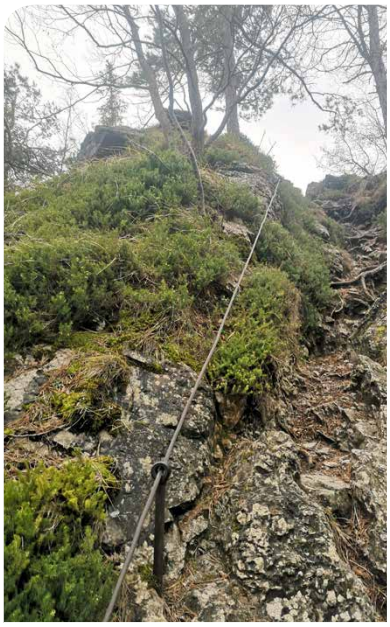

7. Proti vrhu zavarovan del poti

10. Eti pohodniki na Kopitniku

11. Eti pohodnice in vodnik Gustl

13. Koča na Kopitniku

14. Eti pohodniki pred kočo ma Kopitniku

15. Lovska koča Dol

16. Pogled na Turje, okolico in Posavsko hribovje

Darja Slana

Z Goričkega v Piran

Ko brez miru okrog divjam,
prijatlji prašajo me, kam?

Prašájte raj' oblak nebá,
prašájte raji val morja /.../

Dasiravno te Prešernove vrstice v nadaljevanju omenijo ranljivost človeškega srca, se v prvih dveh stihih lahko poistovetim s povedanim v športnem smislu. Predrugačen začetek bi lahko bil: »Ko v ETIJEVEM dresu okrog divjam, prijatli vprašajo me kam.«

Pa naj mi Ribčev France za napisano oprosti.
Ko se je v preteklem letu ozračje segrelo, je bilo treba s kolesa odpihniti prah, pregledati vse funkcionalne dele in kolo pripeljati na plano.
Že leta 2021 sem se prvič udeležila amaterskega kolesarskega maratona iz Kamnika do Vinice s tovariši gasilci in gasilkami. Dobra kolesarska družba me je spodbudila, da sem se na dan državnosti maratona udeležila tudi lani. Kot leto poprej nas je tudi lani pot peljala skozi Ihan, Šmartno pri Litiji, Bogenšperk, Žužemberk, preko dolgega klanca skozi Črmošnjice (tukaj pa že malce izmučenemu kolesarju iz ust prileti tudi kakšna kletvica), Metliko (metliška črnina izvzeta) do Vinice. Še pred ciljnim trakom v kampu Katra smo se ustavili na kmetiji, kjer so nas pogostili z belokranjskim kruhkom in radensko, osveženo s poživitvenim odmerkom belega vina. Po 140 km kolesarjenja je naravnost nujno, da se osvežiš v Kolpi in na rečnih brzicah sprostiš mišice.
Zvesti bralci rubrike Z gibanjem do zdravja verjetno veste, da manj kot pol ducata kolesarjev iz Kamnika v začetku poletnih počitnic izvedemo kolesarjenje iz Kamnika v Ankaran.
Na dokaj hladno jutro 8. julija smo se Jože Lap, Franci Grčar, njegov brat Jože ter moja malenkost, opremljeni z nogavčki, rokavčki, anoraki, ob pol treh zjutraj odpravili na 143 km dolgo pot. S kolesi, seveda. Pred Vrhniko nas je dodatno v dolžini 5 km osvežil dež. V nadaljevanju se je tudi jutro jasnilo in postajalo čedalje bolj vroče. Na Kozini, kjer imamo običajno daljši počitek, je padla ideja, da bi bil cilj v Izoli. Ker se je fantastično peljati po urejeni kolesarski poti ob morju in da smo ubili rutino večletnega cilja.

V navalu navdušenja bližajočemu se cilju trije od omenjenih kolesarjev nismo upoštevali urejenosti (beri: označenosti) kolesarskih poti. Zakaj bi, če je bila pa sprehajalna pot skoraj povsem prazna. Dajmo izkoristiti širino obeh poti. Vse je enkrat prvič.

In tako nas je, prvič odkar kolesarimo, ustavil mož postave v modrem na motorju.
Smo že mislili, da nam bo podelil medalje, ker smo dolgo pot prevozili s povprečjem 24,9 km/h. Brez posluha za odličen dosežek je od nas zahteval osebne izkaznice in izvedel brezplačno kratko predavanje kolesarjenja na označenih kolesarskih poteh.
Vsi poznate Vlada Kreslina in njegovo pesem Z Goričkega v Piran. Porodila se mi je ideja, da bi s svojo modro strelo to prevozila kot že mnogi pred mano.
Ker se mi je zdelo, da sem lansko sezono še posebno dobro vrtela pedala, sem ožji družini obelodanila ta načrt. Komentarje domačih bom zaradi cenzure izpustila. Nazadnje so moj kolesarski ultramaraton podprli.
Tako sem se v dobri družbi na četrtkovo jutro, 28. julija, odpravila na dvodnevno 371 km dolgo pot iz Moravskih Toplic do Izole. »Drznemo si, ko zberemo pogum,« so mi odmevale besede gozdnega Joža na štartu. Vendarle pa ne gre samo za dokazovanje poguma, moči, vztrajnosti … Nenazadnje hkrati lahko občuduješ naravo, infrastrukturo, posejano od glave do repa naše živalsko oblikovane države.
Prvi dan sta bili na vrsti prekmurska in štajerska regija, ki sta se razpotegnili do skorajda domačih Radomelj. Nepoznavanje cest v kljunu naše ljube Slovenije je začetek dvodnevnega kolesarjenja podaljšal za veliko kilometrov. V Križevcih so se ceste neverjetno križale, vsaj tako se je zdelo, nadaljevanje v Noršince, Kokoriče, Juršince, kjer sem neprevidno, vpričo cestnih delavcev, krstila koleno s prekmurskim peskom. Ko misliš, da se bo izšlo in se to ne zgodi, sledi neizogiben padec. Samo da je bilo kolo nepoškodovano, koleno si bo do morja že opomoglo. Na Ptuju je bil planiran daljši postanek, naprej po hribovju v smislu gori – doli – naokoli, skozi Majšperk, Šentjur, Celje, kjer je že na polno žgalo sonce, po kolesarskih poteh skozi Žalec, na Trojane in na cilj prvega dne: že omenjene Radomlje pri Domžalah. Na skorajda domačem terenu sem si na trojanskem klancu mrmrala pesem skupine MI2: »Ko si hkrati čisto blizu. Pa tak daleč od vsega. Čista j...« Z razlogom: krči v kolenih so z vso močjo stiskali ravno na zelo vzpenjajočem dolgem trojanskem klancu. Ne, nisem si privoščila opevanega krofa. »En kilogram soli, prosim,« rečem začudeni trgovki. Da ne bo kdo mislil, da sem pogoltala cel kilogram soli. Par ščepcev soli sem natrosila na jezik in jih izdatno zalila z vodo.

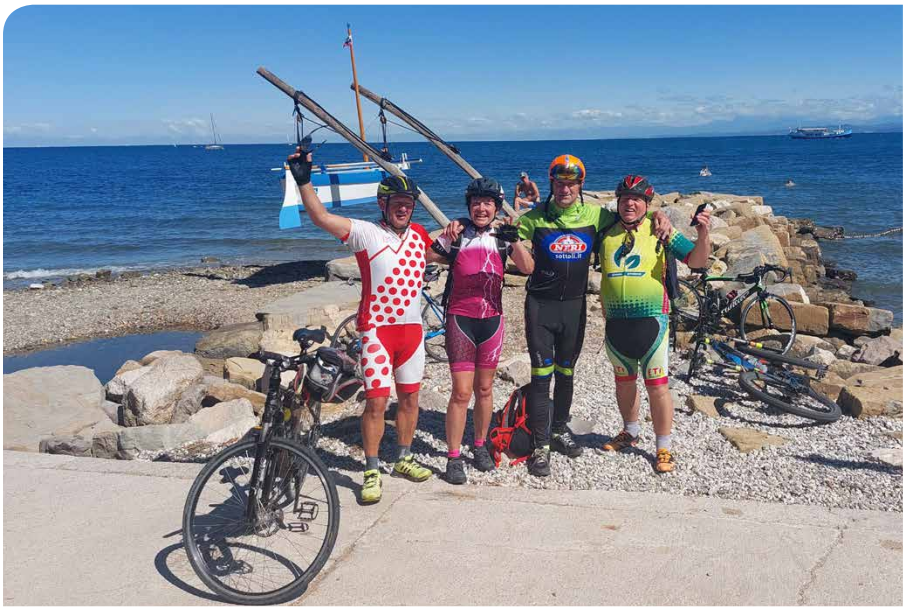

Preverjena metoda, krči so popustili in še naslednji dan so bila moja kolena nedotaknjena od zoprne nadloge. So bile pa druge manjše težave.
Ko sem se drugi dan po obilnem zajtrku smelo usedla na kolo, malček zakrčena v nogah, vendar s še vedno dovolj energije, da se s kolesom pripeljem do Pirana, sem vedela, da je še manj kot pol poti do cilja. Do Ljubljane vodijo urejene kolesarske poti, zato je kolo teklo dokaj tekoče. Če so me prvi dan presenetili kolenski krči, sta bili drugi dan na vrsti moja zadnja plat in vročina. Postanki malodane na vseh bencinskih črpalkah, kjer sem se zalagala s tekočino in energijskimi ploščicami, so maratonsko kolesarjenje do morja vsekakor časovno podaljšali. Navdušena nad lepoto slovenskega morja, ki se mi je tega dne zdelo še posebno lepo, sem z veseljem zrla na letos že enkrat prepeljano kolesarsko pot pred Izolo, malo manj pa sem bila navdušena nad vročino in razbolelimi udi. Zaključek dvodnevnega kolesarjenja v Izoli je bil zmagoslaven; podobno kot so zmagoslavne zmage naših uspešnih športnikov, ki dajo vse od sebe.
Vlado, oprosti, vem, da je bilo do Pirana samo še slabih 10 km, utrujenost je bila prevelika. Kljub temu sem si mrmrala: »Ko pa pride cilj, se nebo mi razjasni. Čez gore, ravan, seže mi pogled z Goričkega v Piran.«
Veliko lepih in vročih dni je bilo poleti, ki jih je bilo treba tako ali drugače izkoristiti v rekreativne namene. Nenazadnje smo bili lani svobodni, neovirano smo lahko prehajali iz občine v občino, se družili, si izmenjavali izkušnje. Tako sredstva rekreacije ni predstavljalo samo kolo. Bili so tudi pohodi na Kamniško sedlo, pohodniška točka sv. Primoža nad Kamnikom in drugi kotički po okoliških hribih. Med drugim pa sta se zgodila tudi dva pretečena traila tekmovalnega značaja; in sicer v Ribnici in v Izoli.
Naj vam slogan »Z gibanjem do zdravja« zleze pod kožo.

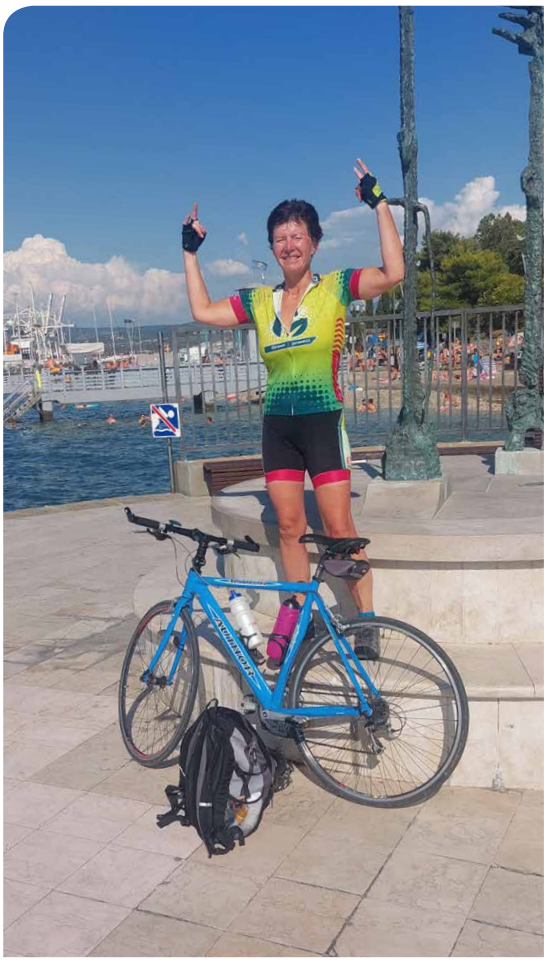

Dejan Pangeršič

URŠA FERJANČIČ, nevroekonomistka

Prejemnica študentske Prešernove nagrade Univerze v Ljubljani 2020, magistra ekonomskih ved, bodoča doktorica, najmočnejši steber podpore Janu Tratniku, šefica spletne trgovine Jan Tratnik Team ...

Po nekaj brezuspešnih poskusih priti v stik z Janom Tratnikom, zame najbolj simpatičnim slovenskim profi kolesarjem iz rudarske Idrije, in nekaj nakupih na njegovi spletni strani sem prišel v stik z administratorko spletne strani JT, gospodično Uršo Ferjančič. Pa probam sfehtat še kak njegov podpis in ga dobim! In ne samo to, Urša mi pošlje še štartno številko Janovega prijatelja iz Bahraina Mikela Lande in na njej njegov podpis! Me proud AF.

Poguglam dobrotnico iz Idrije, in glej ga zlomka, naletim na izjemno zanimive informacije. Jo prosim za kratek intervju o njej (seveda se temam o Janu nisva mogla izogniti) in na moje veliko zadovoljstvo pristane. Asistentka Urša Ferjančič je magistra poslovnih ved Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, mlada raziskovalka, ki se usposablja za pridobitev doktorata znanosti. Njen sedanji najpomembnejši cilj je čimprej doktorirati, saj se ji prvi del pogodbe izteče septembra.

Drugače Urše Idrijčani ne poznajo samo kot partnerice uspešnega kolesarja Jana Tratnika, ampak tudi kot nekdanjo uspešno športno plesalko, ki je leta 2010 kot članica mladinske male skupine Plesnega kluba Idrija v Ukrajini na svetovnem prvenstvu dosegla deseto mesto v hiphopu in street showu.

Že v srednji šoli je pokazala zanimanje za psihologijo. Po končani gimnaziji ji za malenkost ni uspel vpis na Filozofsko fakulteto, Oddelek za psihologijo, zato je izbrala rezervno varianto – študij na Ekonomski fakulteti, smer Mednarodna ekonomija. Po diplomi je na magisteriju izbrala Bančni in finančni management, ko pa je bilo treba izbrati temo za magistrsko nalogo, je hotela izbrati nekaj, kar bi jo veselilo. Ugotovila je, da obstajajo področja znanosti, ki združujejo psihologijo, ekonomijo in nevroznanosti. Imenovana nevroekonomija, iz katere je najprej naredila magistrsko nalogo in jo nato nadaljevala na doktoratu.

Kaj je nevroekonomija?

Nevroekonomija je interdisciplinarno področje, ki združuje nevroznanost in psihologijo pri proučevanju sprejemanja ekonomskih odločitev in odločitev v poslovnem okolju. Gre za zelo široko raziskovalno področje, saj lahko v okviru nevroekonomije preučujemo pojave v računovodstvu, financah, kadrovskih zadevah, podjetništvu in marketingu. Seveda je največ interesa za izvajanje raziskav s področja marketinga, saj je v tem največ denarja. Vsako podjetje bi rado vedelo, kako z različnimi trženjskimi metodami (največkrat podzavestno) vplivati na posameznika in ga stimulirati k nakupu njihovega izdelka ali storitve.

Znano je, da posameznik, ko brska po spletu, najprej s pogledom sledi obliki črke F (torej, največ pozornosti dobi leva vertikala zaslona). To so ugotovile študije eye-tracker, ki s posebnimi očali sledijo našemu pogledu. Zato naj bi bil to tudi premium položaj za oglase ali prikaz pomembnih informacij.

Ali pa na primer študije, ki se posvečajo psihološkim vidikom. Znano je, da se ljudje pri odločanju in dojemanju informacij (načeloma nezavedno) poslužujemo kognitivnih pristranskosti. To najlažje razložim na primeru. Mislim, da nas je večina že kdaj kaj kupila v Ikei in se tako lahko poistovetimo s t. i. ikea-učinkom. Pri Ikei lahko kupiš pohištvo, vendar ga moraš sam sestaviti. Ikea-učinek pa pomeni, da stvari, v katere smo vložili lastno delo, cenimo bolj kot druge, ne glede na kakovost izdelka. V tem primeru gre za kognitivno pristranskost, pri kateri potrošnik vidi nesorazmerno visoko vrednost pri izdelkih, ki jih je (vsaj delno) ustvaril sam. Seveda pa to ne velja samo za pohištvo, ampak lahko to apliciramo tudi na druga področja.

To so primeri iz marketinga in prodaje, ker so mogoče najlažje razumljivi. V doktoratu preučujem, kako osebnostne in fiziološke značilnosti vplivajo na sprejemanje finančnih odločitev v tveganih razmerah. Finančne odločitve se smatrajo za tvegane, torej pri posamezniku povzročijo neki stresni odziv. Zato sem se pri fizioloških značilnosti posvetila predvsem takim, s katerimi lahko izmerimo stresni odziv, kot so nekateri hormon,i in prilagodljivost živčnega sistema na spremembe v okolju. To zadnje pomeni predvsem, da proučujemo, ali je naš živčni sistem dovolj fleksibilen, da se v tveganih razmerah lahko prilagodi, dirigira spremembe v telesu, ki nam omogočajo trezno razmišljanje in s tem povečajo uspešnost našega odločanja.

Preiskovanci so podiplomski študentje ekonomskih ved, poleg skupine preiskovancev, ki že delujejo v poslovnem svetu na odločevalskih

poslovodnih in upravljalskih funkcijah.
V raziskovalni ekipi sta poleg mentorja dr. Aljoše Valentinčiča še somentor in dva sodelavca iz inštituta za patološko fiziologijo medicinske fakultete, saj raziskovalno delo napreduje v sodelovanju z medicinsko fakulteto tudi na področju biologije, s fokusom na delovanju nezavednega nivoja živčnega sistema.

Glede na to da je možna implementacija v podjetju, banki, zavarovalnici, ali je znana kakšna implementacija nevroekonomije v praksi pri nas, ali je znan kak primer v Sloveniji??
Nevroekonomija je široka panoga, ki zajema tudi raziskovanje marketinških strategij. Zelo razvita je v Ameriki, kjer so metode in prijemi marketinga in prodaje izjemno razviti in v dosti večji uporabi kot drugje po svetu. Mogoče še v Kanadi, v Evropi pa na Nizozemskem.
Je pa nevroekonomija izbirni predmet na podiplomskem študija magisterija na Ekonomski fakulteti, kmalu bo zagnan vedenjski laboratorij z vso opremo za izvajanje.
Obstajajo tudi podjetja, ki nevroekonomijo ali nevromarketing prenašajo v prakso, na primer logaško podjetje NeuroM, ki z razumevanjem delovanja možganov pomaga podjetjem pri oglaševanju, kreiranju znamk ipd.

Ali uporabljate te prijeme v spletni prodaji na spletni strani JT?
Neee. Na Janovi spletni strani so na voljo vse informacije o Janovi športni poti, rezultati, novice in izjemno zanimivi članki in zgodbe iz sveta Pro Toura. Namen spletne prodaje pa je združiti navijače s podobnimi interesi, da bi bili bolj prepoznavni na mednarodnih dirkah, svojih izdelkov zato ne oglašujemo prav posebej niti ni namen zaslužiti. (op.a.: toplo priporočam branje novic: https://jan-tratnik.com/sl/novice/)

Kdo je avtor odličnega in prepoznavnega logotipa JT?
Matic Ozebek.

Nekje sem zasledil, da je Jan rekel: »Rad kuham in jem, gledam televizor skupaj z Uršo«. Kdaj sploh najdeta čas za tako uživanje, ko pa vemo, da profesionalni kolesarji ne preživijo ravno mesecev doma?
Ja, to je zelo res. Lani nisva šla na dopust v tople kraje, preživela sva mesec bolj na »off«, le kratki izleti v Idrijsko hribovje, Jan z gorskim kolesom, jaz na e-bajku. Vmes pa uživanje v pripravi hrane, kuhanju in seveda poskušanju.

Kako Jan začne jutro?
Jan skoraj vsako jutro meditira, izvaja jogo in dela dihalne vaje. Sledijo treningi po urniku in načrtu.

Ali si ga kdaj spremljala na pripravah? Mogoče na večetapnih in tritedenskih dirkah Grand Tour? Morda OI Tokyo?
Na OI niti v Avstraliji na SP nisem bila, pa bi želela, vendar mi obveznosti niso dopuščale daljših odsotnosti. Upam, da se to spremeni v bližnji prihodnosti in da bom lahko zanj navijala tudi na večjih kolesarskih dogodkih. Udeležimo pa se enodnevnih dirk po Evropi. Obiščemo tudi več etap na GT dirkah (Giro, Tour de France, Vuelta).

Jan je verjetno eden od najboljših domestiqueov v Pro Touru. Kdo je njegov kolesarski vzornik in kdo je po njegovem mnenju najboljši pomočnik zadnjih, recimo, 10 let?

Skupaj

Kolesarskega vzornika ni imel. Mu pa je bil velik vzornik košarkar Michael Jordan. Čeprav ni kolesar, ga je navduševal s profesionalnim pristopom do dela in je to jemal za motivacijo.
Glede najboljšega domestiqua v zadnjih 10 letih pravi, da o tem ni nikoli razmišljal. Ko gleda za nazaj, si ni nikoli rekel, da bi želel biti tak pomočnik kot je xyz. Vsak nekaj zna in to dobro dela ter je za to cenjen.

Domestique (pomočnik): je kolesar, za katerega je najpomembnejše pomagati kapetanu ali vodji ekipe, ne pa lastna zmaga na etapi ali dirki. Poznamo več pomočnikov, ki so specializirani za različne naloge in terene (ravnina, v veter, hrib, šprint, vodonoša ….). Naloge v ekipi so natančno dodeljene in vsak ve zase, kaj mora storiti, da pripeljejo kapetana do zmage. So kolesarji, ki jim kapetani najbolj zaupajo.
Jana smo imeli priložnost videti, kako je na OI v Tokyu na cestni dirki kar 100 km vlekel kot lokomotiva, narekoval tempo, nadoknadil 20 minut zaostanka in pripeljal glavnino do ubežnikov, pokrival vse napade.

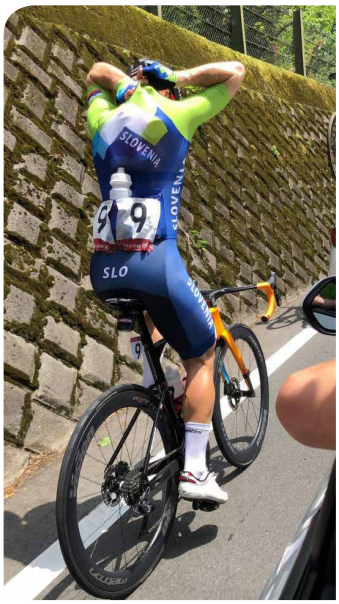

Jan pomočnik Tokyo 2021

Zanimanje zanj je po OI verjetno poskočilo. Katere ekipe so ga kontaktirale?
Bilo jih je kar nekaj, je pa Jan seveda iskal spremembo, klub, ki bi mu najbolj ustrezal glede kulture, opreme, ozračja v ekipi, strategije, in ko so ga kontaktirali iz Jumbo Visme (JV), odločitev ni bila težka.

Prestop v Jumbo Visma 1. 1. 2023
Ob prestopu Jan govori o vsem v superlativih (prehrana, priprave, prijateljsko razpoloženje v ekipi, oprema, materiali, natančen urnik …). Motivacije mu ne manjka. Najbrž je komaj čakal prestop 1. 1. 2023.
Medtem ko njegov bivši kolesarski kolega iz Bahrain Victoriusa (BV) v svoji knjigi govori o prehranski strategiji, planskem načrtovanju urnika priprav in tekem, planiranje v jetra, posebno še večetapnih dirk … »Mikrodetajli tvorijo zmagovalno celoto.« Jan v enem od intervjujev

pove, da zadnje leto v BV ni imel ustaljenega programa, da so bili indiferentni do njegove prihodnosti, da so ga jemali kot nekaj samoumevnega. Npr. šele 2 dni pred Flandrijo je izvedel, da bo na dirki; po padcu na Giru ni vedel kako naprej; šele po Dirki po Sloveniji je izvedel, da gre na Tour de France, kar je bil zanj manjši šok.
Pravi: »To mi ni bilo všeč, saj sem vedel, kolikokrat sem se razdajal za druge, ko pa bi včasih lahko dirkal tudi za svoj rezultat«.
Čeprav je imel vlogo pomočnika, je dobil dovoljenje za pobege na dirkah, pisanih njemu na kožo. Da je sposoben dobiti etape na Grand Tourih, da je sposoben dobiti enodnevne klasike, kronometre (4 x državni prvak v kronometru – 2015, 2018, 2021 in 2022), je dokazal večkrat. Npr. 9. mesto klasika Milano–San Remo, zmaga v 16. etapi Gira (po 6 urah, 229 km in 4.056 vm!), legendarni 200 km pobeg na klasiki Paris–Nice, ko ga je glavnina ujela komaj 50 m pred ciljem, drugo mesto na 14. etapi Gira 2021, ko je napadel kmalu po začetku 14-kilometrskega ciljnega vzpona na 1730 m visoki Monte Zoncolan (1200 višinskih metrov, povprečen vzpon 9 %, zadnje tri kilometre pa brutalnih povprečnih 12 % z maksimalnim vzponom 18 %) in po solo vodstvu prve 4 kilometre nadaljeval s kasnejšim zmagovalcem etape Fortunatom.

Jan zmaga 16. etapa Gira 2020

Kdaj boš napisala knjigo? Ali jo bo Jan (imata jo že Mohorič in Lora Roglič)?

Ne, ne bom napisala knjige. Bi jo pa absolutno podprla, če jo bo napisal Jan. Jan bi imel mnogo zanimivih zgodb, ki bi jih lahko delil z nami.

Kaj sledi?

Uršo čakajo trdi dnevi dela na doktoratu, priprava na zagovor doktorske dizertacije, vmes pomoč in podpora Janu, mogoče kratek enotedenski dopust po Giru, in sicer brez koles! Obožujeta morje in tople kraje.

Morje

Jana pa čakajo tritedenske višinske priprave na Tenerifeju, konec februarja se bo udeležil dveh enodnevnih dirk Belgiji (belgijske enodnevne rolling žagice so mu najbolj pri nogah). Sledi klasika Strade Bianche začetek marca pa spomladanska klasika ali »spomenik« Milano–San Remo 18. 3. (2022 – zmagovalec Matej Mohorič). Sledi Dirka po Kataloniji, kjer bo verjetno nastopila vsa ekipa, ki odhaja tudi na Giro, in bo to kot nekakšno ogrevanje. Po Kataloniji sledi najstarejši kolesarski »spomenik«, klasika Liege–Bastogne–Liege 23. 4. pa spet na višinske priprave in 6. maja začetek Gira.

Še malce Janove zgodovine in statistike

- **4 x državni prvak v kronometru 2015, 2018, 2021 in 2022**
- **2007** zmaga na lokalni MTB-dirki ga pripelje v kolesarski klub Sloga 1902 Idrija
- **2008** HIT Gorica
- **2009** vrsta uspehov v kontinentalnem klubu Radenska (Rog)
- **2011** podpis dvoletne profesionalne pogodbe z ekipo Quickstep. Jan primerja vstop v Pro Tour ekipo kot prestop iz lokalnega košarkarskega kluba v NBA. Obdobje ekstremnega hujšanja po navodilih ekipnega zdravnika in s tem posledično izgubljanje moči, slabih rezultatov, prehranjevalnih težav
- **2012** t. i. črno obdobje, ko je »taval v črni luknji« – Jan izgubi mesto v ekipi QuickStep, ki se je združila z Omega Pharma Team, postane tehnološki višek. Vrne se v Radensko (Rog) brez plačila. Sledi leto padcev, težav in slabih rezultatov, ki skoraj povzročijo prekinitev kolesarske kariere, čeprav osvoji naslov evropskega prvaka v U23 na Nizozemskem. Na koncu sezone gre še na slabše, obljubljenega podpisa pogodbe z QS ni bilo niti prehrana se ni uredila, psihično povsem na dnu.
- **2013** se priključi kontinentalni ekipi Tyrol cycling. Konec leta se s pomočjo prijatelja Dejana Bajta pridruži avstrijskem klubu Amplatz BMC.
- **2014** podpiše 3-letno pogodbo z avstrijskim kontinentalnim klubom Amplatz BMC. Ubere drugačen pristop k vsej zadevi (hrana, prijatelji, zabava, družina). Forma in rezultati se boljšajo.
- **2015** osvoji prvi naslov članskega državnega prvaka v kronometru.
- **2016** osvoji prvi naslov članskega državnega prvaka v cestnem kolesarjenju.
- Ponovno med najboljšimi v Pro C klubu CCC Polkowice.
- **2017** 10. mesto na SP v kronometru v skupini Elite.
- **2018** osvoji drugi naslov članskega državnega prvaka v kronometru.
- **2019** podpis pogodbe z ekipo Pro Toura Bahrain Merida (kasneje B - McLaren in B - Victorious) in takoj dobi prolog na Tour de Romandie pred Rogličem ter kasneje še tretje mesto na 9. etapi Tour de France.
- **2020** zmagovalec 16. etape Gira po 6 urah, 229 km in 4.056 vm in sicer po solo pobegu, dolgem 50 km; sledi legendarni pobeg, dolg kar 200 km na dirki Paris–Nice, ko so ga ujeli šele 50 m pred ciljem.
- **2021** osvoji tretji naslov članskega državnega prvaka v kronometru; ekipno z BV 1. mesto na Vuelti.
- **2022** osvoji četrti naslov članskega državnega prvaka v kronometru, 9. mesto Milano-San Remo, 12. mesto na SP cestna dirka, 2. mesto 14. etapa Gira.
- **2023–2024** podpis dvoletne pogodbe z ekipo Team Jumbo Visma, kjer se pridruži Primožu Rogliču, Vingegaardu, van Aertu ...

Viri: Internet, Spletna stran Jan Tratnik, Urša Ferjančič

Marinka Kovač

Smučarski tečaj 2023

Med zimskimi počitnicami, to je od 6. do 10. februarja 2023, je v organizaciji Alpske sekcije Smučarskega kluba Zagorje na Rogli potekal počitniški smučarski tečaj za otroke od 4. do 14. leta starosti.

ETI je tudi letos primaknil po sto evrov za vsakega otroka naših zaposlenih in s tem vsaj delno pripomogel k preživljanju aktivnih počitnic. Tečaja se je udeležilo osem otrok naših zaposlenih. Preživeli so lep teden v naravi, se gibali in pridobivali znanje ter izkušnje.

Matjaž Cirar

Izgradnja lovskega bivaka v Grobovšci

LD Izlake je posredno vključena v življenje in utrip kraja kar se je potrdilo tudi ob praznovanju 70 letnice ustanovitve. Med večjimi podporniki ob izvedbi praznovanja je bila tudi družba ETI d.o.o. Po zaključenem praznovanju 70 letnice v letu 2020 pa je bila na vrsti še izvedba izgradnje lovskega bivaka, ker se je zaradi epidemije COVID zavlekla v leto 2022.

Ideja o izgradnji lovskega bivaka je bila prisotna že več let. Posebej je o tem razmišljal takratni gospodar Jože Konšek, ki je bil pripravljen tudi donirati večino lesa. Končna odločitev pa je bila sprejeta ob praznovanju 70 letnice LD Izlake. Na izredni seji Upravnega odbora LD Izlake, ki je bila 15.04.2019 je bil predlagan organizacijski odbor za pripravo 70 letnice. Ob pripravah na praznovanje je potekalo zbiranje finančnih sredstev: prispevki za zlate in srebrne žebljičke na lovskem praporju, sponzorji in donatorji. Sprejeta je bila odločitev, da se preostanek finančnih sredstev po koncu praznovanja porabi za izgradnjo lovskega objekta, ki bo namenjen tudi prenočevanju in ostalim lovskim aktivnostim v lovišču. Uradna končna odločitev za izgradnjo lovskega bivaka na lokaciji v Planini v Grobovšci pa je bila sprejeta na rednem občnem zboru LD Izlake dne 29.02.2020.

Zaradi COVID-19 so se dela odvijala po več terminih, zato je bila otvoritev bivaka šele 29.05.2022. Na otvoritvi so nas počastili s svojo prisotnostjo predsednik LZS mag. Lado Bradač, župan Občine Zagorje ob Savi Matjaž Švagan, predsednik KS Izlake Sašo Vučko in izlaški župnik Janez Mihelčič, ki je tudi opravil krajši verski obred. Ob otvoritvi so nas vsi častni gostje tudi nagovorili, prav tako tudi starešina LD Izlake Marjan Palčič, lastnica zemljišča Darja Feldin pa je povedala, da je ta objekt bil tudi velika želja njenega žal pokojnega očeta Ivana Baloha. Predsednik LZS je ob tej priložnosti izročil simboličen lovski okrasek tajniku LD Izlake Matjažu Cirarju, ki je bil glavni organizator vseh del. Opravljenih je bilo preko 600 prostovoljnih delovnih ur, za zahtevna dela smo koristili tudi izkušenega mizarskega mojstra. Nekaj materiala smo dobili v obliki donacije, večino pa je bilo potrebno kupiti. Kot donator je bil najbolj izpostavljen Jože Konšek, takratni gospodar LD Izlake. Sam objekt je v velikosti 6 × 5 m. V spodnjem delu so miza, klopi ter stoli in omara. V tem delu je tudi manjši plinski štedilnik, tako da si lovci lahko kaj skuhajo. Za prenočevanje je v spodnjem delu še pograd za dve osebi, v zgornjem pa blazine, kjer lahko prenočijo 3 ali 4 osebe. V zunanjem spodnjem delu je še senik, saj je sam objekt uradno zaveden, kot nadomestna gradnja namesto starega senika v istih dimenzijah. Sama otvoritev je potekala v deževnem vremenu. Ob dobrem lovskem golažu, ki ga je skuhal domači lovec Jože Smrkolj se je druženje nadaljevalo v prijetnem lovskem vzdušju do večernih ur.

Predsednik LZS mag. Lado bradač (levo) in tajnik LD Izlake Matjaž Cirar

Matija Strehar

V iskanju severnega sija

Severni sij je naravni pojav, ki ga je mogoče opazovati predvsem na severnih zemljepisnih širinah od pozne jeseni do zgodnje pomladi.

Severni sij nastane, ko električno nabiti delci s Sončevega površja (izbruhi na površini Sonca, Sončev veter) pridejo v zemeljsko ozračje in trčijo z atomi kisika ali dušika. Če se ta trk zgodi na višini 100 km, nastane zelena svetloba. Če je trk na višini okoli 200 km, nastane rdeča svetloba. Pojav so poimenovali severni sij, saj je običajno viden le na večjih geografskih širinah (v Evropi so to npr. skandinavske države). S tujko je poimenovan aurora borealis. Povezan je namreč tudi z zemeljskim magnetnim poljem in intenzivneje nastaja v bližini zemeljskih magnetnih polov. Enak fenomen je mogoče s polletnim zamikom opazovati tudi na južni polobli. To je južni sij ali aurora australis. Pravilneje bi torej pojavu rekli polarni sij.

Eden od številnih slapov Seljalandsfoss.

Ob desetih dopoldne se počasi začenja daniti.

Sredi dneva je sonce nizko nad obzorjem.

Turistične agencije na veliko oglašujejo potovanja v severne evropske države in možnost opazovanja severnega sija. Ko prispeš na destinacijo, pa te takoj prijazno opozorijo, da je veliko možnosti, da sija ne boš videl. Pogojev za opazovanje polarnega sija je več. Poleg močne Sončeve aktivnosti, ki pošlje nabite delce proti Zemlji (potujejo od dva do štiri dni), so pomembne primerne vremenske razmere: jasno vreme in čim temnejša noč (brez mesečine in zunaj naselij z razsvetljavo).

Domačini se po kopeli v vroči geotermalni vodi namočijo v morju, ki ima ledeno skorjico.

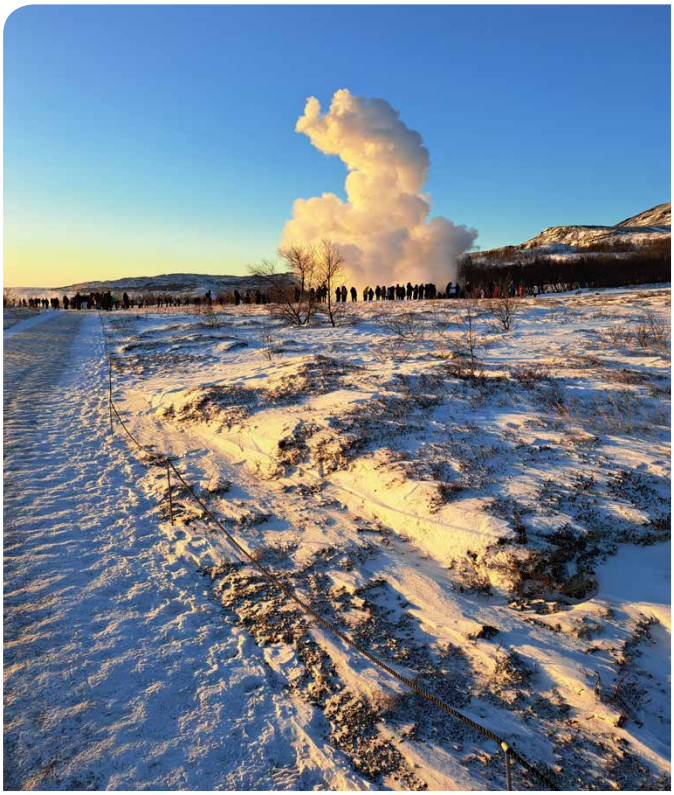

Izbruh gejzirja.

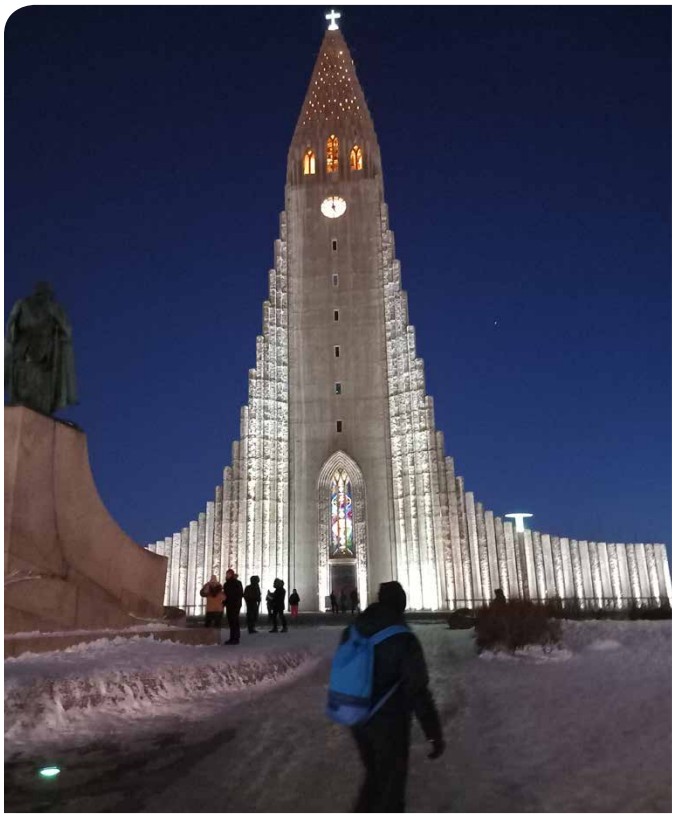

Največja cerkev v Reykjaviku.

Primer severnega sija.

Med božičem in novim letom sva se z ženo odločila, da poskusiva srečo, ter odpotovala na Islandijo. Bila je res prava zima, ravno takrat je otok dosegel polarni zrak. Pristali smo v snežnem metežu, naslednje jutro so bile ceste zasnežene in zaprte, temperatura pa res zimska. Najtopleje v tistih dneh je bilo minus 12 stopinj, ponoči pa je šlo tudi do 21 stopinj pod ničlo.

Dan je bil kratek. Sonce je vzšlo šele okrog pol dvanajstih in zašlo ob pol štirih. Torej štiri ure sončevega dneva. Ves ta čas je bilo nizko nad obzorjem, kot da šele vzhaja ali pa že zahaja. Jutranji in večerni somrak pa sta vendarle precej dolga in že primerna za potovanje in opazovanje.

Islandija se ponaša s številnimi presežniki. Njena površina je približno petkrat večja od Slovenije. Število prebivalcev je več kot petkrat manjše. Je redko naseljena država, dobra polovica prebivalcev živi v glavnem mestu Reykjavik in njegovi okolici. Ponašajo se z najdaljšim ledenikom v Evropi. Imajo ogromno geotermalne energije, ki jo izkoriščajo za ogrevanje. Številne reke poganjajo hidroelektrarne. Naravne danosti jim omogočajo, da so okoljsko bistveno manj problematični od večine drugih držav. Pa tudi sami se vedejo odgovorno. Pozimi ceste samo splužijo, nobene soli ali kemikalij.

Znameniti so njihovi gejzirji, ki bruhajo vročo vodo. Lepi so številni zelo vodnati slapovi. In imajo veliko dokaj redno aktivnih ognjenikov. Pomnimo še izbruh vulkana Eyjafjallajökull leta 2010, ko je vulkanski pepel zaustavil letalski promet nad Evropo.

Prebivalci govorijo islandski jezik, ki spominja na ostale skandinavske jezike. Če vidiš stvar napisano ... Razumeti njihov pogovor, pa je čisto druga zgodba. Beseda »vik« pomeni zaliv in se pojavlja v številnih imenih krajev. Tudi v Reykjaviku, ki bi v prevodu pomenil »kadeči se zaliv« (zaradi gejzirjev). Druga pogosta beseda je »foss«, kar pomeni slap in je tudi sestavljanka imen slapov. Njihov najznamenitejši slap je Gullfoss (»zlati slap«). »Jökull« pa je seveda vulkan in smo ga našli v že omenjenem imenu vulkana.

V njihovi kulinariki je znan skyr, nekaj podobnega kot jogurt. Imajo dobro razvito ovčerejo in konjerejo (znani so islandski poniji). V vsaki restavraciji tako ponujajo ribe, ovčetino ali konjsko meso.

Naša skupina je imela srečo. V lepem vremenu smo lahko občudovali številne naravne znamenitosti. Pa severni sij? Ja, videli smo ga več večerov in nazadnje celo iz letala, s katerim smo se vračali domov.

Melita Klemen

Beremo skupaj

Knjiga Dekle na vlaku pisateljice Paule Hawkins me je tako pritegnila, da sem se odločila, da vam jo predstavim. Gre za psihološki/kriminalni roman, kjer so v ospredju tri ženske – Rachel, ki je glavna junakinja, Anne in Megan. Vse tri so povezane v eno zgodbo – Rachel, bivša žena Toma, Anne, sedanja žena Toma, in Megan, varuška Tomove in Annine hčerke.

Zgodba se začne z Rachel, ki se vsak dan iz domačega kraja v London z vlakom vozi v službo. Ko med vožnjo

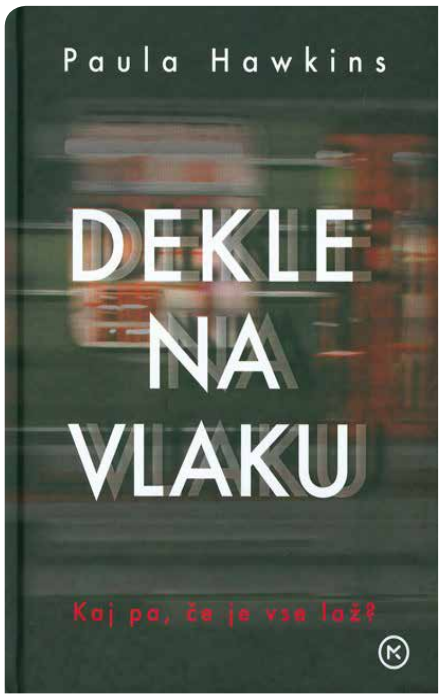

opazuje pokrajino, mesta in ljudi, opazi srečen par – tako rekoč idiličen par. Predstavlja si ju, da sta srečna, enako kot sta bila vrsto let prej srečna ona in njen, sedaj bivši mož Tom. Nekega dne vidi isto žensko v objemu z drugim; vsa idealizirana predstava o njiju se podre, povrhu pa je naslednji dan ta ženska razlagšena za pogrešano. Rachel, ki se bori z alkoholizmom in ji zaradi tega tudi nagaja spomin, saj se posameznih trenutkov ali kar delov dneva zaradi vinjenosti ne spominja, ni več prepričana, kaj je res in kaj ne. To pa je ne ustavi, da svojih opažanja in ugotovitev, če so resnične ali pa ne, ne bi zaupala policiji in se tako tudi uradno, hote ali pa ne, vključila, vpletla v preiskavo. Nekako se čuti dolžno raziskati nastalo situacijo in ugotoviti, kam je izginila ženska, ki je del tistega para. In kako sovpadajo v zgodbo Tom, Anne in Megan? Vse skupaj se dogaja v soseski, kjer prebivajo drugi liki iz knjige in kjer je včasih živela tudi Rachel s Tomom, sedaj pa on živi družinsko življenje z Anne. Vsa Rachelina raziskovanja privedejo tudi do pogostejših srečanj z bivšim možem in njegovo sedanjo ženo, ki pa nad nenehnimi srečanji nista najbolj navdušena. Vendar se Rachel ne pusti motiti in na koncu tudi razreši izginotje. Hkrati s tem si nekako dovoli iti tudi naprej v življenju ter za sabo pustiti alkoholizem in preteklost.

Pri tej knjigi mi je tudi všeč, kako je napisana. Vsaka od junakinj pripoveduje svojo zgodbo. Vsaka zgodba je napisana ob svojem času (na začetku je zamik pri eni in drugi pripovedovalki tudi celo leto), na koncu pa se vse skupaj zlije v eno skupno zgodbo, ki se dogaja v sedanjem času.

Po knjigi je posnet tudi film, z Emily Blunt v glavni vlogi Rachel, vendar pa je dogajanje prestavljeno iz Velike Britanije v ZDA.

Želim vam prijetno branje.

Marinka Kovač

JUBILANTI in UPOKOJENCI ETI in ETI PROPLAST v letu 2022

V letu 2022 je jubilejnih 30 let dela v družbah ETI dopolnilo 11 sodelavcev, jubilejnih 40 let dela v družbah ETI pa 14 sodelavcev.
V letu 2022 se je v obeh družbah ETI upokojilo skupaj 25 sodelavcev.

Po dveletnem premoru smo se končno vsem lahko spet osebno zahvalili na skupnih srečanjih takoj po novem letu, v četrtek 5. januarja 2023 na srečanju jubilantov 2022 in v petek 6. januarja na srečanju upokojencev 2023.

Generalni direktor in direktorji področij in služb so se na srečanjih vsakemu posebej zahvalili za zvestobo in dolgoletno delo ter udeležencem že tradicionalno izročili simbolična darila.

Jubilanti 2022 – 30 in 40 let v družbi ETI

Upokojenci 2022

Iskrene čestitke vsem jubilantom in srečno novim upokojencem!

sodelavci

Službo vzdrževanja in energetike zapustili kar trije sodelavci

Na začetku leta 2023 so Službo vzdrževanja in energetike zapustili kar trije sodelavci – od sedaj dalje mladi upokojenci: Ivo, Marjan in Franc. Vsem trem želimo sodelavci veliko zdravja in užitkov v pokoju z željo, da se čim večkrat srečamo in kakšno rečemo.

IVO KLANČIŠAR

Januarja se je upokojil vodja Službe za vzdrževanje in energetiko Ivo Klančišar. V ETIJU je leta 1981 začel z delom kot razvijalec pripravnik v TOZD-u Kompletaža in nato kot razvijalec delal vse do 1991. leta. Njegov potencial je bil opažen, zato je takrat postal vodja obrata vzdrževanja. Znal je komunicirati in sodelovati z zunanjimi sodelavci, zato je hitro širil svoje znanje. Ni mu bilo težko izvajati aktivnosti tudi zunaj njegovega področja delovanja. Leta 2000 je postal direktor Službe za investicije in vzdrževanje. V tistem času je bilo v tej službi zaposlenih precej različnih profilov ljudi, ki jih je Ivo znal spretno voditi. Bil je strog kot Stalin, ko je bilo treba, a tudi nežen kot materina dušica. Leta 2010 je zaradi reorganizacije v ETIJU postal vodja Službe za vzdrževanje in energetiko. Tudi kadrovsko se je oddelek precej spremenil; prišli so novi obrazi, ki so mu olajšali delo v zadnjih letih pred upokojitvijo. Je pa bil Ivo vzporedno s službo ves čas tudi aktiven član Prostovoljnega industrijskega društva ETI Izlake. Vključil se je leta 1996 in bil do leta 2013 predsednik gasilske organizacije, potem pa član upravnega odbora.

MARJAN MAJDIČ

Z začetkom leta se je za za upokojitev odločil tudi vodja elektrovzdrževanja Marjan Majdič. S trileti nimi delovnimi izkušnjami, ki jih je Marjan pridobil v Varnosti, se je leta 1985 zaposlil v ETIJU. Ker je pokazal velike ambicije, je leta 1998 napredoval iz mesta elektrikar II na mesto elektrikar I. A tu se njegova poklicna pot ni ustavila, ker je leta 2005 postal vodja elektrovzdrževanja, kar je ostal do upokojitve. Z vodjem Ivom sta bila učinkovit in uigran tim. Marjan rad pomaga pomoči potrebnim. Tudi zato se je leta 1986 pridružil Prostovoljnemu industrijskemu gasilskemu društvu, kjer je bil aktiven gasilec, naredil pa je tudi tečaj za bolničarja. Prejel je Priznanje gasilske zveze III. stopnje in kar 3 značke za dolgoletno delo. V prostem času je vnet pridelovalec vina, verjamemo, da tudi tu uspešno krmari skozi izzive

FRANC VOZEL

Službo vzdrževanja in energetiko je na začetku leta zapustil še en član kolektiva, Franc Vozel. Leta 1997 je na ETIJU prišel na površje; in to dobesedno, ker je do tega leta delal v Rudniku Zagorje. Bil je deklica za vse, saj so njegove roke znale opravljati dela tako splošnega kot tudi strojnega vzdrževalca. Njegovo znanje so radi izkoristili tudi v drugih oddelkih podjetja. Nobene prošnje ni zavrnil in je vsakomur rad pomagal. Ker Franc ne pije alkohola, je bil na zabavah zelo zaželen, a jih je vedno prehitro zapuščal. Njegovo znanje bomo na vzdrževanju zelo pogrešali.

Ivo Žavbi

V januarju se je upokojil dolgoletni sodelavec Ivo Žavbi, vodja montaže na Izlakah.

Ivo je svojo kariero začel leta 1980 v Orodjarni kot orodjar na kovinskih orodjih. Nato je svoje izkušnje pridobival na strojni obdelavi ploskovnega brušenja. Po služenju vojaškega roka je kmalu napredoval v samostojnega orodjarja, nato pa prevzel delo mojstra na strojni obdelavi Orodjarne. Njegovo uspešnost in potencial smo prepoznali in Ivo je leta 2010 nastopil delo vodje oddelka Invalidske montaže v našem invalidskem podjetju ETI PROPLAST ter to delo opravljal vse do upokojitve. Kot vodja je postopoma pridobival vodstvene kompetence in znanja na področju dela z invalidnimi osebami. Sodelavci smo v njem prepoznali sogovornika in vodjo, ki se je znal »vživeti v kožo« vodenih sodelavcev in ki je znal prisluhniti njihovim težavam in jih uspešno reševati.

Poleg rednega dela je bil in je še vedno aktiven gasilec v domačem gasilskem društvu PGD Kandrše, ki ga je 15 let vodil kot predsednik društva. Prav tako je bil aktiven gasilec PIGD ETI Izlake.

Ivo, hvala ti za dolgoletno delo, sodelovanje in prijateljstvo. S teboj smo radi sodelovali, delali in se tudi veselili.

Še naprej naj te spremljajo sreča, zdravje in dobra volja.

Marinka Kovač

Od januarja do marca 2023 so se še upokojili ...

JOGER, Jože
ETI, d. o. o.
Proizvodnja TK, vzdrževalec naprav in orodij
40 let in 2 meseca delovne dobe v ETI-ju

BENKO, Vojko
ETI PROPLAST, d. o. o.
Proizvodnja za EI, vzdrževalec naprav in orodij
40 let in 4 mesece delovne dobe,
od tega 39 let in 3 mesece v ETI-ju

GUNA, Vida
ETI, d. o. o.
Proizvodni servis, posluževalka zahtevnejših linij in naprav
41 let in 8 mesecev pokojninske dobe,
od tega 17 let in 2 meseca delovne dobe v ETI-ju

PRAŠNIKAR, Janez
ETI PROPLAST, d. o. o.
Orodjarna, orodjar
41 let in 8 mesecev pokojninske dobe,
od tega 21 let in 2 meseca delovne dobe v ETI-ju

SMRKOLJ, Franc
ETI, d. o. o.
Proizvodnja EI, vzdrževalec naprav in orodij
40 let in 6 mesecev delovne dobe v ETI-ju

DRNOVŠEK, Tomaž
ETI, d. o. o.
Proizvodnja TK, samostojni keramik
42 let in 6 mesecev delovne dobe,
od tega 42 let in 3 mesece v ETI-ju

OSTROŽNIK, Branko
ETI, d. o. o.
Proizvodnja EI, vzdrževalec naprav in orodij
40 let in 6 mesecev pokojninske dobe,
od tega 24 let in 11 mesecev v ETI-ju

PUNGARTNIK, Nives
ETI, d. o. o.
Proizvodnja EI, delavka v proizvodnji
41 let delovne dobe,
od tega 35 let in 6 mesecev v ETI-ju

BENKO, Silva
ETI, d. o. o.
Proizvodnja EI, delavka v proizvodnji
42 let delovne dobe v ETI-ju

GROŠIČAR, Marija
ETI, d. o. o.
Proizvodnja TK, delavka v proizvodnji
40 let delovne dobe v ETI-ju

TOMAŽIČ, Anton
ETI PROPLAST, d. o. o.
Orodjarna, samostojni orodjar
41 let in 3 mesece delovne dobe v ETI-ju

LAVŠ, Jaka
ETI, d. o. o.
Orodjarna Steatit Kamnik, orodjar
40 let pokojninske dobe,
od tega 17 let in 2 meseca delovne dobe v ETI-ju

ŠINK, Drago
ETI PROPLAST, d. o. o.
Orodjarna, orodjar
41 let in 3 mesece pokojninske dobe,
od tega 7 let in 1 mesec v ETI-ju

SIMONČIČ, Jolanda
ETI PROPLAST, d. o. o.
Montaža Izlake, kompletirka z omejitvami
40 let in 2 meseca pokojninske dobe,
od tega 27 let in 3 mesece delovne dobe v ETI-ju

ŽIBERT, Mira
ETI PROPLAST, d. o. o.
Montaža Izlake, kompletirka z omejitvami
40 let in 8 mesecev pokojninske dobe,
od tega 26 let in 5 mesecev delovne dobe v ETI-ju

DRNOVŠEK, Marko
ETI PROPLAST, d.o.o.
Orodjarna, samostojni orodjar
38 let 5 mesecev delovne dobe v ETI-ju

BUKOVŠEK, Marija
ETI PROPLAST, d. o. o.
Montaža Izlake, kompletirka z omejitvami
40 let in 5 mesecev delovne dobe,
od tega 28 let in 5 mesecev delovne dobe v ETI-ju

KOKOLE, Jolanda
ETI PROPLAST, d. o. o.
Montaža Izlake, kompletirka z omejitvami
40 let in 6 mesecev delovne dobe v ETI-ju

DRNOVŠEK, Miha
ETI, d. o. o.
Proizvodnja EI, procesni tehnik
40 let in 6 mesecev delovne dobe,
od tega 38 let in 3 mesece v ETI-ju

KAJTNA, Bojan
ETI, d. o. o.
Laboratorij EI, merilni tehnik
40 let in 3 mesece delovne dobe v ETI-ju

Obvestilo

o SKLADU SOLIDARNOSTNE POSMRTNINSKE SAMOPOMOČI v Društvu upokojencev Zagorje ob Savi

SPOŠTOVANI ZAPOSLENI

S tem obvestilo bi vas radi seznanili, da večina zaposlenih v Zasavju, enkrat letno, običajno v januarju, od plače nameni 18 € v SOLIDARNOSTNI POSMRTNINSKI SKLAD, ki so ga ustanovili v letu 1947, z namenom, da se zbirajo sredstva vseh zaposlenih in članov društva upokojencev na enem računu. Sklad vseskozi skrbno in odgovorno deluje pozitivno in ima sredstva rezervirana za cca. 300 članov.
V ta solidarnostni sklad so plačevali zaposleni delavci vseh zagorskih podjetij, po upokojitvi pa nadaljujejo s plačili v sklad direktno na blagajni društva.

Za nadzor sklada, so definirana pravila, ki jih izvaja upravni odbor in nadzoruje nadzorni odbor sklada, ki je sestavljen iz članov društva in zunanjih članov, tistih podjetij in zavodov, ki plačujejo v ta sklad.

V letu 2023 znaša članarina 18€ ki ga finančna služba nakaže na TR na Društvo upokojencev Zagorje ob Savi in v primeru smrti člana dobijo svojci izplačilo 480€, po pogojih zapisanih v pravilih.
V letu 2024 pa bomo po sklepu UO sklada in potrdili na zboru članov, dvignili članarino na 20 €, izplačilo posmrtnine pa na 500 €.
Verjamemo, da mladim to še ni povsem v zavesti, vendar je **»solidarnost«** tudi danes velikega pomena, tako kot so sočlani društva začeli plačevati v ta sklad, takoj ko so se zaposlili in mnogi to plačujejo že več kot 50 let.
Upam, da smo vam približali delovanje tega sklada in vas prosimo, da se pridružite vsem, ki so odgovorni in solidarni, ter se odločite za nakazilo 18 € enkrat letno, na TR SI 0254 70025 7847 959.
Za dodatne informacije, nam pišite na naslov društva ali pokličite.

Anton Beja, predsednik DU Zagorje ob Savi

Društvo upokojencev
Zagorje ob Savi

Ulica talcev 1C, 1410 Zagorje ob Savi, E-mail:duzagorje@gmail.com, Tel: 03 56 68 286, Mobi: 031 374 052

UTRIP	KON-TROLORKA	NAČIN ŽIVLJENJA, ZNAČILEN ZA EVROPO	VEDA O STILNIH LASTNOST. BESEDIL	KRAJ PRI DUTOV-LJAH	ALBERTO MORAVIA	AM. FILM. IGRALEC (RAMON)	NEKDANJE Ž. KRILO, KRINOLINA	FR. KNJI-ŽEVNIK (BORIS)	JAMA Z ILOVICO	AM. FILM. IGRALKA CARRERE	NACE SIMONČIČ	NEUPORAB. OSTANKI TREB-LJENJA	MANJŠA OKROGLA KUHINJSKA POSODA	PRIPADNIK LEVEGA KRILA HUSITOV
NESTAL-NOST, SPREMEN-LJIVOST		9												
VOZNICA, ŠOFERKA									3				5	
NAJDALJ-ŠA REKA V ALBANIJI					ČRNA POLJSKA PTICA						STIK PLOSKEV			
FRANCOSKI PISATELJ (EMILE)					PREBIVAL-CI AONIJE, AONCI					KLATIVITEZ ... PRED-JAMSKI	KIRURG ŠLAJMER / KORENO-NOŽEC			
MAMILO IZ MAKO-VIH GLAVIC				4	RADO ČASL			TROGLAVI MIT. PES / SL.DRAMA-TIK (JAKA)				1		
NAŠ LITERARNI ZGODOVIN. (ALOJZIJ)				DODANE SNOVI ZA IZBOLJŠ. LASTNOSTI	RAŠEVINA / FR. FILM. IGRALEC (CHARLES)			14	PIONIR TURIZMA NA BLEDU (ARNOLD)					
POJAV NITKASTIH TVORB V KRUHU									AZIJEC (SLABŠ.) / RADO LENČEK					
EGIPČAN. BOGINJA PLODNO-STI, ISIS						OKRNJEN KIP						VODILO, PREDPIS	NEURES-NIČLJIVOST	NEKDANJI KENIJSKI POLITIK (JOMO)
ZLAT KOVANEC, ZLATNIK	8					OKLEPNO VOZILO / KRAJ NA KOPRSKEM								
LJUBI-TELJICA, NEPROFE-SIONALKA									AM. FILM. IGRALKA (DEMI)	13				
ISTA ŠTEVILKA POMENI ISTO ČRKO	NAIVNA ŽENSKA	AM. MIK-ROBIOLOG (JOHN FRANKLIN)	PREBIVA-LEC ILIRIJE / MRAVLJA ROSICA					GOVORICA POSAMEZ. SKUPIN, POKLICEV	KUPČEK IZRITE ZEMLJE	GRM S TR-DIM LESOM / AMERIČAN (IRONIČNO)				7
ŽIVEC					ORGANIZ. HUSITSKE VOJSKE (JAN)	10					NEMŠKI PISATELJ (KARL, WINNETOU)			
JUŽNOAM. GORSTVO, KORDI-LJERE					ZNAK ZA PREPLAH / IT. PEVKA OXA						KRILO RIM. LEGIJE / ORGANIZ. ŽIVIH BITIJ			
13. ALI 15. DAN V RIM. KO-LEDARJU				KALCIJEV GLINENEC / EL. NABIT DELEC								NUŠA TOME / DIVJA MAČKA		
VEČJI DEL KAKE CELOTE							GUSTAV IPAVEC / MILENA ZUPANČIČ	11		SPREM-LJEVALEC EROSA / ALFI NIPIČ				
DVOŽIVKA				2		NAJZNA-MENIT. DA VINCI-JEVA SLIKA								
POLOŽAJ TELESA V JOGI		6				VEDA							12	GESLO JE TAMILSKI PREGOVOR
1	2	3	4	5	2	6	2	7	8	9	10	11	9	
12	9	13	7	9	4	14	9	6	2	6	9	7	8	9

V naše uredništvo je prispelo 241 izpolnjenih gesel, pravilno geslo se je glasilo:
»Kdor se hrani z upanjem, umira lačen«

Računalniški žreb je določil, da nagrade prejmejo naslednji reševalci:
1. nagrada: **Gregor Urankar**: 7-dnevno bivanje v počitniškem objektu ETI v prostem terminu
2. nagrada: **Anita Drobež**: Brezrokavnik ETI
3. nagrada: **Darja Novak**: Nahrbtnik ETI
4. nagrada: **Tomaž Majcen**: Brisača ETI
5. nagrada: **Dejan Ocepek**: Dežnik ETI
Vsem nagrajencem čestitke, ostalim tolažba za več sreče pri žrebu prihodnjič.

Za koriščenje prve nagrade se dogovorite z Ani Lipovšek (int. št. 218), praktične nagrade pa vas čakajo v prostorih marketinga.
Rešitve tokratne križanke pošljite na e-naslov: sabina.pesec@eti.si ali v fizični obliki v kadrovsko službo, najkasneje do **30. 6. 2023.**

Vrednota

Usmerjenost v skupne cilje in rezultate

Skupni cilji koncerna so naša najvišja prioriteta. Dogovorjene cilje uresničujemo z vso svojo energijo, ambicioznostjo, predanostjo in strastjo.

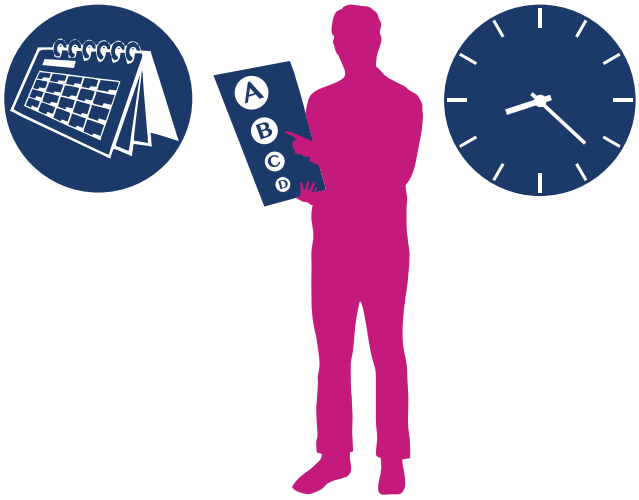

Določam prioritete in optimalno organiziram svoj čas.

V iskanje rešitev vključujem kompetentne sodelavce.

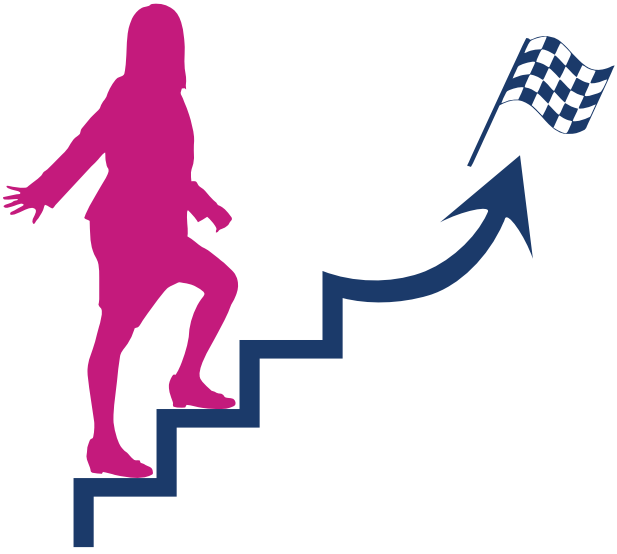

Vztrajam na poti do cilja in premagujem ovire. Sprejemam odgovornost za svoje odločitve.

Skrbim za urejeno delovno mesto in ne škodujem okolju.